

Ettepanekud valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua väljatöötamiseks Eestis Islandi kogemuse näitel

Oliver Nahkur

Oktoober 2024

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Laste heaolu valdkondade ülese mõõtmise olulisusest	6
1.1 Lastesse investeerimine varakult ja valdkondade üleselt.....	6
1.2 Andmepõhine lastesse investeerimine ja riiklik valdkondadeülene laste heaolu näidikulaud	6
2. Eestis olemasolevad seonduvad andmetööriistad	9
3. Valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua loomine Islandi näitel	18
Samm 1: uute seadusandlike ja poliitiliste raamistike vastuvõtmine.....	18
Samm 2: lapsesõbraliku linna indeksi arendamine Kopavoguri omavalitsuses	19
Samm 3: riikliku laste heaolu näidikulaua eesmärkide ja arendusosaliste täpsustamine	19
Samm 4: Islandi laste heaolu määratlemine ja mõõtmismeetodi otsustamine	20
Samm 5: dimensioonide ja indikaatorite täpsustamine.....	20
Samm 6: andmete kogumine	21
Samm 7: näidikulaua avaldamislahenduse valimine	23
Samm 8: näidikulaua edasiarendus ja selle aluseks olevate andmete kasutamine	23
4. Islandi praktika sobivus ja rakendatavus Eestis.....	26
Islandi näidikulaua indikaatorite sobivus Eesti konteksti.....	26
Hariduse indikaatorid	26
Turvalisuse ja kaitse indikaatorid	29
Tervise ja heaolu indikaatorid	32
Osaluse ja sotsiaalse seotuse indikaatorid.....	35
Elukvaliteedi indikaatorid	37
5. Ettepanekud edasisteks sammudeks jõudmaks Eesti laste valdkondadeülse heaolu näidikulauani	40
Näidikulaua loomise protsessi juhtimise, kaasatud osapoolte ja tegevuskava täpsustamine	40
Eesti laste heaolu kontseptuaalse ja mõõtmismudeli loomine	41

Andmekorje ja andmete kasutus	42
Andmete turvalisus, kaitse ja eetika.....	44
Näidikulaua tehnilise lahenduse valik, prototüübi loomine ja avaldamine.....	44
Näidikulaua kasutus ja edasine arendus	45
Kasutatud allikad	48
Lisa 1 Inglisekeelne Islandi valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua arendamise protsessi täpsem kirjeldus	50
Development process of the dashboard	50
Reasons for developing the dashboard.....	50
Main steps of development process	51
Step 1: Adopting new legislative and political frameworks	51
Step 2: Developing Child Friendly City index in Kopavogur municipality	52
Step 3: Specifying the objectives and actors of development of the national children’s prosperity dashboard	53
Step 4: Defining child wellbeing/prosperity and deciding measurement approach	54
Step 5: Specifying dimensions and indicators	55
Step 6: Data collection.....	57
Step 7: Selecting dashboard publishing solution.....	59
Step 8: Dashboard’s further development and use of its underlying data.....	59
Lisa 2 Eesti valdkondlike ekspertrühmade koosseisud	62
Lisa 3 Islandi laste heaolu indikaatorite Eestisse sobivuse analüüs.....	63
Tabel 1 Islandi haridusindikaatorite Eestisse sobivuse analüüs	63
Tabel 2 Islandi turvalisuse ja kaitse indikaatorite Eestisse sobivuse analüüs	67
Tabel 3 Islandi tervise ja heaolu indikaatorite Eestisse sobivuse analüüs	74
Tabel 4 Islandi osaluse ja sotsiaalse seotuse indikaatorite Eestisse sobivuse analüüs..	85
Tabel 5 Islandi elukvaliteedi indikaatorite sobivus Eestisse	96
Lisa 4 Konverentsi „Tänane laste heaolu – homne Eesti tulevik“ programm	101

Sissejuhatus

Eestis on pikaajaliselt tegeletud laste heaolu andmete arendamise teemaga. Märgilistena võiks välja tuua 2000. aastal ÜRO egiidi all avaldatud kogumikku „Lapsed Eestis“, 2014. aastal avaldatud „Lapse heaolu mõõtmise käsitlust“ ning 2019. aastal Tartus toimunud ülemaailmset seitsmendat Rahvusvahelise laste indikaatorite ühingu konverentsi. Alates 2022. aastast on kahel sügisel Tartu Ülikooli, Sotsiaalministeeriumi, Õiguskantsleri Kantselei ja Eesti Statistikaametiga koostöös toimunud laste heaolu valdkondadeüleised andmeseminarid.

Sügisel 2023. aastal sai alguse Sotsiaalministeeriumi algatatud projekt “Valdkondade ülese laste heaolu indikaatorite väljatöötamine Eestis – võimalused Islandi praktika näitel.”, mida rahastati Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetuste programmist „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“. See projekt tegeles Heaolu arengukavas 2023-2030 väljendatud vajadusega: „Laste heaolu tervikliku ja mitmekülgse ülevaate saamiseks on vaja eri valdkondades ja valdkondadeülevalt laste ja perede olukorda seirata ning poliitikameetmete tõhusust ja mõju hinnata“ ning on üks ettevalmistav samm jõudmaks Eestile omase valdkonnaülese laste heaolu andmeid kajastava näidikulauani. Valdkondadeülevalt laste heaolu andmepildi kokku toomine aitaks kaasa muuhulgas järgnevale:

1. Lapse heaolu väärtustamine oma terviklikkuses siin ja praegu luues võimaluse ka hilisemas elus toime tulla;
2. Laste heaolu andmete peavoolustamine ja erinevate valdkondade mõjususe hindamine tulevikku vaatavalt;
3. Andmeaukude välja selgitamine ja katmine;
4. Andmete kergemini kättesaadavaks ja kasutatavaks muutmine;
5. Andmepõhiste otsuste tegemine nii KOV kui riigi tasandil:
 - laste heaolu seiramine aitab varakult tuvastada negatiivseid arenguid ning poliitikakujundamisel otsuseid sihitatumalt teha;
 - toetab riskide ennetamist, mis aitab riigil/KOVil kumulatiivselt kulude kasvu pidurdada;
 - soodustab oma tegevuste mõju jälgimist laste heaolule, sh võimaldab valida mõjusamaid ja kuluefektiivsemaid sekkumisi;
6. Riigi ja KOV aruannetesse sisendi andmine ning arengukavade edenemise jälgimine;
7. Lapse heaoluga seotud ministeeriumite, riigiasutuste, erineva erialaga kohaliku tasandi sekkujate valdkondade ja erialade ülese koostöö toetamine rõhuga ennetustööl.

Käesolevas dokumendis on esitatud projekti “Valdkondade ülese laste heaolu indikaatorite väljatöötamine Eestis – võimalused Islandi praktika näitel” tegevustest ja tulemustest kokkuvõte, kus esmalt on kirjeldatud laste heaolu valdkondade ülese mõõtmise olulisust kaasaegses ühiskonnas, seejärel on kirjeldatud Eestis laste heaolu kajastavaid olemasolevaid andmealgatusi. Dokumendi järgmistes osades on kokku võetud Islandi valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua arendamise protsess ja esitatud Eesti ekspertgruppidega koostöös analüüsitud Islandi praktika sobivuse ja rakendatavuse tulemused, misjärel esitatud ka koorunud ettepanekud, kuidas võiks Eestis jõuda valdkondade ülese laste heaolu näidikulauani.

1. Laste heaolu valdkondade ülese mõõtmise olulisusest

Elame suhteliselt turbulentsel ajal. Viimasel ajal on väga erinevates riikides üle maailma, sh Eestis täheldatud laste ja noorte vaimse tervise halvenemist ja enese-raporteeritud heaolu langust (Cosma jt. 2023; Nahkur ja Kutsar 2022; Nahkur ja Zarina 2024; Soo ja Nahkur 2024). Nende suundumuste tagajärjed võivad olla pikaajalised, sest elukestva vaimse tervise alused luuakse lapsepõlves.

1.1 Lastesse investeerimine varakult ja valdkondade üleselt

Ülemaailmsete väljakutsete (sõda, pandeemia, kliimamuutused, ränne jne) tõttu on ka nõudlus n.ö reageerivatele avalikele teenustele kasvanud ning riikide kulutustest üha suurem osakaal läheb kõige komplekssematele ja kulukamatele sekkumistele (Carberry jt. 2023). Seetõttu jääb vähem ressursse ennetustegevusteks. See omakorda suurendab täiendavalt nõudlust reageerivatele sekkumistele ja teenustele, tuues kaasa täiendava kulude kasvu. See pole jätkusuutlik lähenemine, millele viitab ka Nobeli preemia laureaadi James Heckman'i kõver (*Heckman's Curve*; 2023). Selle kohaselt on majanduslikult kõige tasuvam investeerida lastesse võimalikult vara. Investeeringud ennetusse on riigile ja omavalitsustele nii majanduslikus kui muus plaanis oluliselt kasulikud kui hilisemad reageerivad sekkumised (Jacobzone ja Picalarga 2023). Investeeringud heasse lapsepõlve, eriti varasesse, toovad lastele eluaegset kasu, sh ka nende järglastele (Clark jt. 2020).

Seejuures rõhutavad nii kõrgetasemeline WHO-UNICEF-Lancet komisjon (Clark jt. 2020) kui ka OECD (Dirwan ja Thevenon 2023; Jacobzone ja Picalarga 2023) *lastesse investeerimisel tervikliku, valdkondade ülese vaate olulisust*. Lastesse investeerimine valdkondadeüleselt eeldab ministeeriumite omavahelist koordineeritud koostööd, poliitilist pühendumust täidesaatval tasandil, aga ka selge rolli määratlusega koostööd teiste partneritega (Clark jt. 2020). Eestis astuti selles suunas oluline samm, kui 2021. aastal valdkonnaülest ennetust kureerivate ministrite (haridus- ja teadusminister, justiitsminister, kultuuriminister, sotsiaalkaitseminister, siseminister) kohtumisel otsustati luua uus ühine valdkonnaülese ennetuse valitsuskomisjon nimetusega „[ennetusnõukogu](#)“, et muuta ennetustegevuste kavandamist ja elluviimist tõhusamaks ning tugevdada ametkondade vahelist koostööd.

1.2 Andmepõhine lastesse investeerimine ja riiklik valdkondadeülene laste heaolu näidikulaud

Toetamaks varajast, valdkondadeülest, aga ka andmepõhist lastesse investeerimist rõhutab WHO-UNICEF-Lancet komisjon (Clark jt. 2020) *kasutajasõbralike laste heaolu näidikulaudade* arendamise olulisust. Rahvusvahelised organisatsioonid nagu OECD on selles suunas tegutsenud – välja on töötatud laste heaolu mõõtmise kontseptuaalne

raamistik (OECD 2021) ning veebis on kõigile ligipääsetavaks tehtud [OECD laste heaolu näidikulaud](#) ja sellega seotud andmeportaal. Projekti eestvedajad on loonud kontakti OECD ühe võtmeisikuga, laste heaolu üksuse juhi Olivier Thevenoniga. Riigiti võrreldavatel indikaatoritel põhinevad näidikulauad ei pruugi omada aga täit potentsiaali riigisiseseid vajadusi silmas pidades. Näiteks indikaatorid, mis on head riikide vaheliseks võrdluseks, ei pruugi olla piisavad siseriiklikeks tõugeteks. Igal riigil on valdkondadeülese laste heaolu näidikulaua arendamisel oluline arvesse võtta oma ühiskonna/riigi eripärasid, sh andmetaristut, et loodavast mõõtesüsteemist võimalikult palju kasu oleks.

Viimastel aastatel ongi mitmed riigid alustanud enda riiklike valdkondadeülese laste heaolu andmepiltide arendamise protsessi. Erinevad riigid on selles protsessis erineval kaugusel. Lõuna-Korea statistikaamet sai hiljuti valmis laste ja noorte heaolu kontseptuaalse raamistiku (Mahoney 2023). Soome on jõudnud veidi kaugemale. Seal avaldati 2021. aastal riiklik laste strateegia ning selle rakendusplaaniga anti Soome statistikaametile ülesanne luua terviklik teadmistebaas laste ja noorte heaolu monitoorimiseks. Selle raames tehti põhjalik kuni 17-aastaste heaolu siseriiklike andmete kaardistus, mille tulemusena selgus, et umbes pooled indikaatorid põhinevad kohaliku omavalitsuse täpsusega andmetel; esitati valdkondade ülese laste heaolu andmeportaali nägemus, sh selle sisu ja tehniline lahendus; tehti [ettepanekud](#) edasisteks tegevusteks, et terviklikku teadmistebaasi edasi arendada (Lahtela ja Pärnänen 2023). Edasised arendustegevused on Soomes hetkel ootel. Island on jõudnud aga juba ka riikliku valdkondadeülese kohaliku omavalitsuse tasandini ulatuva laste heaolu näidikulaua avaldamiseni, mis toimus 29. aprillil 2024. aastal. Järgmise sammuna töötab Islandi Laste- ja Haridusministeerium selle nimel, et näidikulauda maksimaalselt lastesse investeerimisel rakendada. Siinses dokumendis on Islandi näidikulaua arendamise protsessi ja kasutamise plaane kirjeldatud peatükis 3 ning lisas 1.

Eestis on küll võetud suund tõenduspõhisele valdkondadeülesele lähenemisele ennetuses, sh on mitmeid andmetööriistu (vt ptk 2), kus valdkondlikult või ka osati valdkondade üleselt on koondatud laste heaolu kajastavaid andmeid, kuid nende puhul puudub terviklik lapse heaolu kõiki aspekte arvestav vaade ja indikaatorite kogum. Ilma tervikliku valdkondadeülese vaate jäeb Eesti laste heaolusse investeerimine juhuslikuks. Seetõttu on vaja **kujundada Eestile iseloomulik, valdkondadeülene, üle-riigiline ja võimalikult KOV tasandini ulatuv terviklikult laste heaolu kajastav avalikult kättesaadav ja regulaarselt uuenev andmepilt ehk laste heaolu näidikulaud**. KOV tasandini ulatuv näidikulaud võimaldab teha lastesse investeerimise otsuseid mitmel tasandil, reageerida adekvaatsemalt ja aitab mõista erinevate tasandite korralduste mõju laste heaolule. Seejuures aitaks selline näidikulaud KOV-idel täita nende Lastekaitse seaduse § 17 tulenevat ülesannet: lapse arengut toetava keskkonna loomiseks ning laste, lastega perede

ja lapsi kasvatavate isikute toimetuleku parandamiseks oma haldusterritooriumil vajaliku teabe kogumine laste ja perede olukorra ning vajaduste kohta.

2. Eestis olemasolevad seonduvad andmetööriistad

Eestis koondavad osaliselt valdkondade üleselt heaolu andmeid, sh laste heaolu andmeid näiteks tervise- ja heoluprofiil, minuomavalitsus, noorteseire juhtimislaud, Haridussilm, Õiguskantsleri Kantselei laste statistikat ja uuringuid koondav veebileht, Statistikaameti laste heaolu andmetabelid, Statistikaameti KOV juhtimislaud, Tõetamm ja Justiitsministeeriumi kuritegevuse statistika veebileht. Tabelis 1 on kirjeldatud nende andmetööriistade eesmärke, tugevusi ja nõrkusi ning kuidas nad seostuvad valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga. Kokkuvõtlikult võib välja tuua, et nendes andmetööriistades puudub terviklik lapse heaolu kõiki aspekte arvestav vaade ja indikaatorite kogum. Samas võib valdkondadeülese laste heaolu näidikulaua integreerida mõne olemasoleva andmetööriista (nt minuomavalitsus, noorteseire juhtimislaud, Haridussilm) juurde.

Tabel 1 Laste heaoluga seonduvad andmetööriistad Eestis

Nimetus ja eesmärk lühidalt	Tugevus	Nõrkus	Kuidas suhestub valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga
<p>KOV tervise- ja heaoluprofiil</p> <p>Eesmärk: on anda omavalitsusele ülevaade elanike heaolust ning seda mõjutavatest teguritest, et luua elanike tervist, heaolu ja turvalisust toetav elukeskkond. Teadmine sellest, mis on hästi ja mis halvasti, võimaldab oma tegevusi teadlikumalt planeerida ning kulutada vahendeid targalt ja tulemuslikult.</p>	<p>Profiili e-keskkond võimaldab KOV põhiselt, valdkondadeüleselt ja kindla süsteemi alusel koguda ja analüüsida elanike heaolu ning tervist mõjutavaid andmeid.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lisaks valdkondlikele rühmadele, võimaldab e-keskkond indikaatoreid koondada ja analüüsida märksõnade alusel, sh laste ja perede heaolu lõikes Valitud statistiliste indikaatorite puhul on võimalik andmeid automaatselt importida Statistikaameti ja Tervisestatistika andmebaasidest <p>Arendab omavalitsuses valdkondade koostööd, sh ühtlustab eri valdkondade arusaamu probleemide, vajaduste, sihtide ning tegevuse kohta.</p> <ul style="list-style-type: none"> Profiili koostavasse KOV valdkonnaülelisesse meeskonda tuleb kaasata juhte, spetsialiste (nt sotsiaal-, haridus-, tervishoiu- ja turvalisuse 	<p>Palju indikaatoreid (76) – jäik süsteem – võeti alguses valulikult vastu KOVide poolt</p> <p>Laste ja perede heaolu indikaatorid ei anna süsteemset valdkondadeülest tervikpilti laste heaolust</p> <p>Ebaühtlane valmisolek KOVides tervise- ja heaoluprofiili koostada</p> <ul style="list-style-type: none"> Tervise- ja heaoluprofiili koostamine pole seaduse järgi KOV tasandil kohustuslik, vaid võib koostada ühiselt maakondlikul tasandil (Rahvatervise seadus §10), mis aga ei pruugi olla piisav KOV tasandil ennetustegevuste planeerimiseks, otsuste langetamiseks, poliitikameetmete mõjususe mõõtmiseks <p>Andmete puudus KOV tasandil/ kohati isegi maakonna tasandil</p>	<p>KOV-ide ootus on, et kõik info nende jaoks oleks koondatult ühes kohas. Praegu laiali. Koondatult info ühes kohas (minuomavalitsus?), mis annab teada, mis andmerakendused ennetuse planeerimieks, juhendid ennetuse planeerimiseks, tõenduspõhiste programmide andmebaas jne.</p> <p>Valdkondadeülene laste heaolu näidikulaud võiks olla 1 rakendus seal.</p> <p>Vaja üle vaadata profiilis sisalduvad laste heaolu indikaatorid ja mõelda, kas midagi näidikulauda lisada.</p> <p>Norra projektis (hõlmatud 20 KOVi) on osade KOVide fookus lapsed ja noored, nt Häädemeestes – nendele väljastpoolt mentor (Elo Paap, Kerli Vilik). Seda vaja uurida täpsemalt.</p>

Nimetus ja eesmärk lühidalt	Tugevus	Nõrkus	Kuidas suhestub valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga
	<p>valdkonnast) ning kogukonna liikmeid.</p> <p>Toetab andmepõhist planeerimist ja otsustamist KOVIDes. E-keskkonda on sisse ehitatud valdkondliku või valdkondadeülese tegevuskava loome. Profiil annab sisendi KOV arengukavale ja eelarve strateegia tegevuskavale ning on aluseks strateegiliste sihtide seadmisel, otsuste langetamisel ja KOV ressursside planeerimisel.</p>	<p>Piiratud võimalused KOVIDe võrdlemiseks</p> <ul style="list-style-type: none"> Märkimisväärne hulk kirjeldavaid indikaatoreid, mis põhinevad KOV enda sisestatud kvalitatiivsetel andmetel <p>Valmis profiil ei pruugi olla kasutajasõbralik. Nt Tartu linna heaoluprofiil 2021 on 177 lk pikk</p> <p>Koostöö KOV-idega läbi maakondlike võrgustike – info käib enamasti läbi nende – praegu pole ametlikku tagasisidevormi.</p> <p>Praegune lahendus eesmärki lõpuni ei kannu, sest on üks andmetööriist teiste seas. Kuidas need kõik KOV nõustamisprotsessis kokku tuua?</p>	
<p>Minuomavalitsus</p> <p>Eesmärk: nügida KOV-e juurutama avatud valitsemist, sh andmepõhist juhtimist ja otsuste tegemist</p>	<p>Võimalik valida KOV vaade, kus kuvatakse andmed valdkondadeülesest või valdkondlik vaade, kus võimalik KOVe omavahel võrrelda</p> <p>Sisaldab laste heaolu valdkonda (lisaks eraldi ka alusharidus, põhiharidus ja noorsootöö), kus KOV-iti teenustaseme</p>	<p>Palju infot, keskkonda sisseelamine võib aega võtta</p> <p>Laste heaolu kohta on suhteliselt vähe indikaatoreid ning puudub terviklik valdkondadeülene pilt</p>	<p>Vajalik täiendavalt arutada, kas laste valimi ja vajalike laste heaolu küsimuste lisamine KOV rahulolu uuringusse oleks mõeldav. Kuna KOV-id on harjunud neile ka muud liiki andmeid esitama, siis võiks valdkondadeülese laste heaolu</p>

Nimetus ja eesmärk lühidalt	Tugevus	Nõrkus	Kuidas suhestub valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga
	<p>hinnang ja andmed teenustasemetel kriteeriumide täitmise kohta. Näiteks hinnatakse, kas KOVis on vanemlike oskusi toetav teenus.</p> <p>KOV vaade hõlmab samuti mitmeid laste heaolu indikaatoreid</p> <p>Hõlmab nii objektiivseid kui subjektiivseid laste heaolu indikaatoreid. Subjektiivsed indikaatorid põhinevad HARNO riiklikul koolirahulolu uuringul (rahulolu kooli ja õppetööga, rahulolu liikumistegevusega, koolikiusamine, rahulolu kooli huvitegevuste võimalustega)</p> <p>KOV-idel on tekkinud valmisolek/harjumus andmeid regulaarselt esitada</p>	<p>KOV rahuloluküsitlus ei võimalda saada pilti laste rahulolu kohta</p>	<p>näidikulaua koostöö minuomavalitsusega olla kasulik.</p> <p>Näidikulauda saaks minuomavalitsuse lehel kuvada eraldi, nt muude töölaudade all</p>
<p>Noorteseire juhtimislaud</p> <p>Eesmärk: muuta noorte ja noortevaldkonna andmed eelkõige kohalike omavalitsuste haridus- ja noortevaldkonna töötajate ja spetsiifilisemalt noortega töötavatele praktikutele – noorsootöötajatele,</p>	<p>Huvitavad indikaatorid noorte rände, hariduse, tööturu, noorsootöö ja ühiskondliku aktiivsuse valdkondadest, andmed kuvavad KOVi, osadel juhtudel maakonna tasandil</p> <p>Sisaldab KOVide kohta võrreldavaid noortevaldkonna andmeid</p>	<p>Keskendub noortele mitte lastele; hõlmab 7-26-aastaste andmeid</p> <p>Subjektiivsetel ehk lapsest/noorest lähtuvatel andmetel tuginevaid indikaatoreid on ainult 1 - „Riikliku toe tajutud kättesaadavus noorte seas“ 15-26 aastaste noorte seas</p>	<p>Valdkondadeülene laste heaolu näidikulaud peaks olema laiehaardelisema valdkondade kaetusega kui noorteseire juhtimislaud. Samas on mõeldav laste ja noorte laudade edasine koos arendamine.</p>

Nimetus ja eesmärk lühidalt	Tugevus	Nõrkus	Kuidas suhestub valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga
<p>huvihariduse spetsialistidele, aga ka tudengitele, uurijatele, keskvalitsusele ja teistele kiiresti ja mugavalt kättesaadavaks</p>	<p>Mõningatel juhtudel võimalik kuvada andmed ka lastealiste kohta, nt 7-15-aastaste puuetega noorte arv puude raskusastme järgi, KOVide lõikes</p> <p>Olemas on juhendmaterjal noorteseire juhtimislaua kasutajale</p> <p>Olulisemate indikaatoritega graafikud on võimalik kergesti „pesastada“ oma asutuse või omavalitsuse kodulehele</p>	<p>Ühe valdkonnana on eristatud üleriigilised näitajad, mille puhul andmed pole KOV tasandil</p> <p>Andmete uuendamine ja uute graafikute lisamine on rahastatud Euroopa Sotsiaalfondi toel kuni 2029</p>	
<p>Haridussilm</p> <p>Eesmärk on anda haridustöötajatele ja laiemale avalikkusele ligipääs hariduse, teaduse, keele- ja noortevaldkonna andmetele ning toetada andmetest lähtuvate otsuste ja valikute tegemist hariduspoliitika kujundamisel, hariduse kvaliteedi hindamisel ja koolide tõenduspõhise juhtimisel.</p>	<p>Haridusandmed nii avalikus kui ka sisselogimisel avanevas KOVi vaates</p> <p>Haridussilmas on juba olemas KOV-ile suunatud põhihariduse ja üldkeskhariduse näitajatega töölaud, kus KOV saab vaadelda võrdluses enda koolide tulemusi ja samuti võrrelda enda taset teiste KOV-idega. Seal on hetkel üle 20 näitaja kummalgi tasemel, sh ka mõned rahulolu näitajad: https://www.haridussilm.ee/ee/tulemuslikkus/oppeasutuste-tulemuslikkus/pohiharidus/kov; https://www.haridussilm.ee/ee/tulemuslikkus/oppeasutuste-tulemuslikkus/ylldkeskharidus/kov</p>	<p>Valdkondadeülesus piiratud, s.t sisaldab eelkõige hariduse ja õppimisega seotud andmeid</p> <p>Haridussilma 2024. aasta lõpuks planeeritud põhjalikum rahulolu näitajatele keskenduv avalik juhtimislaud, mis põhineb HARNO riiklikul rahulolu-uuringul tervikuna ei sisalda KOV vaadet (väiksemate KOVide puhul, kus vastavad nt vaid ühe kooli õpilased, võiks see anda välja kooli tasandi andmed, mida hetkel ei avalikustata). Põhjalik KOVi vaade ligipääsuga KOVi töötajatele luuakse Haridussilma sisekeskkonda.</p>	<p>Kas Haridussilm oleks sobilik keskkond Eesti laste valdkondadeülese heaolu näidikulaua arendamiseks? Sel juhul saaks selle integreerida Haridussilma KOV vaatesse, mille eesmärgiks on seatud KOVi jaoks koondada olulised hariduse, õppimise ja noortega seotud näitajad ühte kohta. Haridussilma kasutajauuringutest tuleb välja, et lõppkasutajad pigem ei taha kasutada andmete saamiseks eri keskkondi.</p>

Nimetus ja eesmärk lühidalt	Tugevus	Nõrkus	Kuidas suhestub valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga
	<p>Soov KOV-ide jaoks koondada olulised hariduse, õppimise ja noortega seotud indikaatorid ühte kohta</p> <p>Haridussilma on planeeritud lisada 2024. aasta lõpuks ka põhjalikum rahulolu näitajatele keskenduv avalik juhtimislaua, mis muudaks HARNO riikliku koolirahulolu andmed ja analüüsid kättesaadavamaks</p>		
<p>Õiguskantsleri Kantselei laste statistikat ja uuringuid koondav veebileht</p> <p>Eesmärk: koondada võimalikult valdkondadeülesest Eesti laste heaolu andmed ühte kohta</p>	<p>Seni kõige laiahaardelisemalt valdkondadeüleseid laste heaolu andmeid koondav algatus</p> <p>Koondab nii objektiivseid kui subjektiivseid laste heaolu andmeid</p>	<p>Riigi ja mitte KOV tasandi andmed</p> <p>Veebilehel ei saa kasutaja n.ö andmetega mängida</p> <p>Andmete uuendamine ressursimahukas, sh eeldab paljude allikatega eraldi suhtlust ning andmetabelite uuendamine käsitsitööd</p> <p>Põhineb ühe inimese initsiatiivil, mistõttu võivad esile kerkida jätkusuutlikkuse küsimused</p> <p>Ebaselge, kas Õiguskantsleri Kantselei ka edaspidi valmis seda veebilehte majutama, sh kuivõrd lasteombudsmani töös seda kasutatakse</p>	<p>Kui valdkondadeüleline laste heaolu näidikulaua saab valmis, siis täidab selle veebilehe rolli ära</p>

Nimetus ja eesmärk lühidalt	Tugevus	Nõrkus	Kuidas suhestub valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga
<p>Statistikaameti laste heaolu andmetabelid</p> <p>Eesmärk: anda infot laste olukorra kohta Eestis</p>	<p>Lapsekesksetel andmetel põhinevatel indikaatoritel valdavalt olemas laste soo ja/või vanuse täpsustamise võimalus</p> <p>Andmete põhjal võimalik erinevaid jooniseid, tabeleid luua</p> <p>Kasutajatele enim teada olev ja loogilisem keskkond, kus laste heaolu andmeid otsida.</p> <p>Statistikaamet valdab ja korraldab riikliku statistikat ehk täidab avalikku ülesannet (Riikliku statistika seaduse ja statistikaameti põhimääruse alusel) saades andmeid mitmest andmekogust ja riiklikust registrist (kahepoolsete lepingute või kirjalike päringute alusel).</p>	<p>Riigi ja mitte KOV tasandi andmed</p> <p>Kuvatud laste heaolu indikaatorid vähestes valdkondades, sisaldab laste vaesuse ja pere toimetulekuga, laste surmadega seotud indikaatoreid</p> <p>Kõik laste heaolu indikaatorid pole koondatud „laste heaolu“ valdkonna alla, tuleb ise täiendavalt juurde otsida</p> <p>Lapsest lähtuvaid (subjektiivseid) indikaatoreid pole</p> <p>Eeldab head andmekirjaoskust, s.t keskkond mõeldud pigem tõsisematele andmehuvilistele</p> <p>Varasemalt Statistikaameti andmebaasiga mitte tuttavatel võib olla keeruline laste heaolu indikaatoreid üles leida</p>	<p>Valdkondadeülese laste heaolu näidikulaua indikaatoreid võib kajastada nt laste heaolu valdkonna all, kuid kasutusmugavuse mõttes ei peaks see olema põhiline laste heaolu andmete kuvamise koht</p>
<p>Statistikaameti KOV juhtimislaud</p> <p>Eesmärk: pakkuda KOV-idele rahvastiku, majanduse, keskkonna ja sotsiaalelu</p>	<p>KOV tasandi andmed</p> <p>Sisaldab hariduse valdkonda järgnevate indikaatoritega:</p>	<p>Lapsest lähtuvad või lapsekesksed indikaatorid puuduvad</p> <p>Otsesemalt lastega seotult sisaldab ainult hariduse valdkonda järgnevate indikaatoritega:</p>	<p>Loodud üldiseks KOV ülevaateks, suurema hulga laste heaolu indikaatorite lisamine ei tundu loogiline</p>

Nimetus ja eesmärk lühidalt	Tugevus	Nõrkus	Kuidas suhestub valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga
visualiseeritud andmeid kiirelt ja mugavalt	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilaste arv üldhariduse statsionaarses õppes klassi järgi • Klassikomplektide arv üldhariduse statsionaarses õppes klassi järgi • Üldhariduse statsionaarse õppevormiga koolide arv koolitüübi ja õppekeele järgi <p>Lisaks sisaldab indikaatoreid, kus hulgas on lapsed, nt toimetulekutoetust saanud perekondade arv toetuse saamise kordade arvu järgi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilaste arv üldhariduse statsionaarses õppes klassi järgi • Klassikomplektide arv üldhariduse statsionaarses õppes klassi järgi • Üldhariduse statsionaarse õppevormiga koolide arv koolitüübi ja õppekeele järgi <p>Lisaks sisaldab indikaatoreid, kus hulgas on lapsed, nt toimetulekutoetust saanud perekondade arv toetuse saamise kordade arvu järgi</p>	
<p><u>Tõetamm</u></p> <p>Eesmärk: anda aus ja erapooletu pilt sellest, kuidas me riigi ja rahvana areneme ning muuta riigi eesmärgid rahvale arusaadavamaks, juhtimine läbipaistvamaks ja tulemuspõhisemaks.</p>	<p>Kõikide indikaatorite koondvaate kuvamine tammel kolmevärvilise skeemi alusel</p> <p>Indikaatorite seotus Eestile oluliste strateegiliste dokumentidega</p> <p>Säästva arengu riikliku strateegia kajastab hariduse all mõnesid laste-noortega seotud mõõdikuid: huvihariduses osalus 7-26-a; NEET noored 15-24-a.</p>	<p>Eesti 2035 tegevuskavas ja Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis otse laste heaolu kajatavaid mõõdikuid ei ole; on mõõdikuid, kus hulgas on lapsed (nt püsiv suhtelise vaesuse määr või vigastuste, mürgistuste jt välispõhjuste toime tagajärjel hukkunute arv 100 000 elaniku kohta)</p> <p>Otsesemalt lastega seotult vähe indikaatoreid</p> <p>Riigi ja mitte KOV tasandi andmed</p>	<p>Kui õnnestuks Eesti 2035 ja/või Säästva arengu riikliku strateegiasse ja/või Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi lisada valdkondadeülese laste heaolu näidikulaua indikaatoreid, võiks need tõetamme lisada</p>

Nimetus ja eesmärk lühidalt	Tugevus	Nõrkus	Kuidas suhestub valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga
<p>Justiitsministeeriumi kuritegevuse statistika</p> <p>Eesmärk: anda viimase aasta kuritegevuse ülevaade Eestis</p>	<p>Lihtsasti jälgitav, ilmekad illustratsioonid andmetest tuleneva sõnumi edasiandmiseks</p> <p>Sisaldab eraldi alaealiste õigusrikkumiste indikaatorite lõiget, kus andmed ka soo põhiselt</p> <p>Lisaks sisaldab laste kohta järgnevaid indikaatoreid: hinnanguline osakaal perevägivallakuritegudest, mis olid lapsohvri või -pealtnägijaga ja laste vastu suunatud seksuaalkuritegude arv, inimkaubandus alaealise suhtes (KarS § 175), alaealiste vangide arv aasta lõpu seisuga, alaealiste osakaal kriminaalhooldusaluste koosseisus, kahe aasta retsidiivsusmäär alaealiste komisjoni saadetutel</p>	<p>Andmeid ise filtreerida ei saa, võimalik tutvuda valmis analüüsidega</p> <p>Indikaatorid katavad ainult laste turvalisuse valdkonda</p> <p>Alaealiste õigusrikkumiste indikaatorid põhinevad riigi või maakonna tasandi andmetel, KOV tasandil andmed esitatud valikuliselt</p> <p>Ka teiste laste indikaatorite puhul olid andmed kuvatud valdavalt riigi tasandil</p>	<p>Pakub ideid, mis indikaatorid laste turvalisuse valdkonnast võiks valdkondadeülese laste heaolu näidikulauda sobitada</p>

3. Valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua loomine

Islandi näitel

Lähtuvalt Islandi näidikulaua arendamise eestvedaja Hjördís Eva Þórðardóttir (edaspidi Hjördís; Islandi Haridus- ja Lasteministeerium) jagatud materjalidele ja 29. jaanuar - 1. veebruar toimunud Islandi visiidil kogutud infole on järgnevalt lühidalt kirjeldatud (vt täpsemat kirjeldust lisast 1) Islandi näidikulaua arendamise protsessi. Islandi riikliku laste heaolu näidikulaua väljatöötamise peamised sammud olid (1) uute seadusandlike ja poliitiliste raamistike vastuvõtmine; (2) lapsesõbraliku linna indeksi arendamine Kopavoguri omavalitsuses; (3) riikliku laste heaolu näidikulaua eesmärkide ja arendusosaliste täpsustamine; (4) Islandi laste heaolu määratlemine ja mõõtmismeetodi otsustamine; (5) dimensioonide ja indikaatorite täpsustamine; (6) andmete kogumine; (7) näidikulaua avaldamislahenduse valimine; (8) näidikulaua (edasi)arendus ja selle aluseks olevate andmete kasutamine. Esimesed kaks sammu toimusid osati paralleelselt, alates sammust 3 toimus protsess lineaarselt.

Samm 1: uute seadusandlike ja poliitiliste raamistike vastuvõtmine

Aastal 2017 sai Islandi sotsiaal- ja võrdõiguslikkuse ministriks Ásmundur Einar Daðason (praegune hariduse ja laste minister), kelle fookuseks sai laste heaolu. Esimeseks oluliseks sammuks oli lapsesõbraliku Islandi strateegia ja selle tegevuskava ning Heaolu akti (*Prosperity Act*) vastuvõtmine. Heaolu akti ettevalmistamine, mis kaasas umbes 2000 inimest (sh lapsed, teadlasi, kohalike omavalitsusi, koole) algas 2018. aastal ning see hakkas seadusena kehtima 1. jaanuaril 2022. Seadus loodi, et tõsta laste heaolu teenuste valdkondadeülese integreerimise ja tugevdamise kaudu, vähendamaks kahjulike kogemuste esinemist ja suurendamaks laste sitkust/vastupanuvõimet (*resilience*). Seaduse ettevalmistamisel tellis minister erasektoris töötavalt majandusteadlaselt seaduse kulutõhususe ja majandusliku mõju analüüsid nii riigi kui kohalike omavalitsuste vaates. Analüüsi kohaselt on seadus kulutõhus ja annab tulu võrdselt kõige kasumlikumate investeeringutega, mida Islandi valitsus on varasemalt teinud. Kulutõhususe saavutamine võtab aega kuni lapsed, kes saavad teenuseid uue seaduse kohaselt, jõuavad täiskasvanuikka. Heaolu akti rakendamise esimestel aastatel on kulud suuremad kui tulud, kuid pikemas perspektiivis kaaluvad tulud kulud tunduvalt üles. Majandusanalüüsis jõuti järeldusele, et 2070. aasta paiku peaks tootlus (*returns*) jõudma 11%-ni (nt Keflaviki lennujaamal 12%).

Heaolu akt nägi ette vajaduse luua omavalitsuse tasandini ulatuv laste heaolu monitoorimise vahend, mille osas leiti parimaks väljundiks näidikulaud. Sooviti luua

näidikulaud, mis pakuks teavet laste heaolu kohta valitsusele, ministriumitele ja omavalitsustele ning mida saaks kasutada projektide prioritseerimiseks, rahastusotsuste tegemiseks ja poliiticate arendamiseks. Eesmärgiks seati andmepõhine investeerimine laste heaolusse, sh raha efektiivsem kasutus ja kohalike omavalitsuste toetamine Heaolu akti rakendamisel. Näidikulaua arendamist (sammud 3-8) rahastati Islandi haridus- ja lasteministriumipi poolt Heaolu akti rahaliste vahendite raames.

Samm 2: lapsesõbraliku linna indeksi arendamine Kopavoguri omavalitsuses

Mõni omavalitsus Islandis oli andmepõhise strateegia väljatöötamisel valitsusest ees. Seoses lapsesõbralike linnade (CFC) projektiga alustas Kopavoguri vald 2017. aastal lapsesõbraliku linna (CFC) indeksi koostamist. Indeksi koostamisel lähtuti eelkõige olemasolevatest andmetest ja indikaatoritest ning sellesse olid partneritena kaasatud ka hilisema riikliku näidikulaua vedajad Hjördis (siis UNICEF Island) ja Kolbeinn Holmar Stefansson (edaspidi Kolbeinn; siis Islandi Statistikaamet).

Samm 3: riikliku laste heaolu näidikulaua eesmärkide ja arendusosaliste täpsustamine

Riikliku laste heaolu näidikulaua arendusprotsessiga alustati 2018. aastal. Esmalt viis sotsiaal- ja võrdõiguslikkuse minister (praegune haridus- ja lasteminister) näidikulaua arendamise juhtkomitee loomise ettepaneku valitsusse, kus ministrid nõustusid sellega. Ministri eestvedamisel loodi seejärel seitsme ministriumipi - peaministri büroo, rahandus-, justiits-, haridus-, sotsiaal-, regionaal-, terviseministriumipi - ning laste ombudsmani, kohalike omavalitsuste liidu, statistikaameti ja Islandi ülikooli osalusega juhtkomitee. See hõlmas ühte inimest ministriumipi/organisatsiooni kohta. Juhtkomitee kavandas näidikulaua arendusprotsessi ja vastutas näidikulaua loomise eest. Lisaks koostas juhtkomitee tegevuskava, konsulteeris huvirühmadega, otsustas moodustada väiksema töörühma, mis looks raami, mis seejärel üle vaadati ja juhtkonnaga kinnitati; soodustas suhtlust asjaomaste allasutuste ja ministriumipidega. Juhtkomitee koosolekud toimusid regulaarselt ja otsused tehti konsensuslikult. Kolbeinn Holmar Stefansson Islandi Ülikoolist komitee esimehena ja Hjördis Haridus- ja Lasteministriumist komitee töötajana juhtisid riikliku laste heaolu näidikulaua arendusprotsessi.

Lapse heaolu defineerimisel ja mõõtmisviisi otsustamisel, dimensioonide ja näitajate täpsustamisel, andmete kogumisel, näidikulaua avaldamise lahenduse valiku sammudes (3-7) tegutses Hjördis üksiku sisulise elluvijana. Ainult temal oli töölepingus näidikulaua arendamine tööülesandena välja toodud. Tema tehtud tööle andsid esimeses voorus tagasisidet Kolbeinn Holmar Stefansson ja Arsaell Arnarson Islandi Ülikoolist, kellel

mõlemal oli ministeeriumiga nõustamisleping. Teises voorus kommenteerisid ja andsid tagasisidet juhtkomitee liikmed. Selline korraldus pigem aeglustas näidikulaua arendusprotsessi. Näidikulaua avaldamine võttis aega umbes 5 aastat. Kiirema tempo oleks taganud, kui sellega oleks ühe põhilise tegutseja asemel üheskoos aktiivselt tegelenud mitmeliikmeline meeskond, sh erinevate ministeeriumide töötajad.

Oluliseks väljakutseks osutus paljude inimeste ja organisatsioonide ühise eesmärgi nimel tegutsemine, sh tegelemine inimeste erinevate vaatenurkadega selle kohta, millele selline näidikulaud peaks keskenduma.

Samm 4: Islandi laste heaolu määratlemine ja mõõtmismeetodi otsustamine

Näidikulaua loomise esimese sisulise sammuna defineeris Hjördis Islandi Ülikooli teadlaste abiga ning terve juhtkomitee kinnitusel *Islandi laste* heaolu, täpsustas näidikulaua teoreetilise raamistiku ja mõõtmismeetodi. Kuna Islandil seostatakse mõistet “heaolu” teatud spetsialistidega ja selle tähendus võib erinevates valdkondades erineda, otsustati näidikulaual kasutada Islandi kultuuris sügavalt juurdunud terviklikumat terminit „jõukus“ („farsæld“, inglise keeles *prosperity*). Siinses dokumendis kasutatakse Islandi praktika puhul siiski läbivalt heaolu terminit. Seejuures 2021. aastal küsiti 700-lt Islandi 16–20-aastaselt veebiküsitluse kaudu ning väiksemalt lastelt nende õpetajate kaudu, mida on täiskasvanutel oluline teada nende heaolu kohta ja mida tuleks monitoorida. Teoreetilise raamistiku olulisteks alusteks said Raghavan ja Alexandrova (2014) lapse heaolu teooria, Bronfenbrenneri ökoloogiliste süsteemide teooria ja Asher Ben-Arieh tööd. Näidikulauas otsustati järgida terviklikku, mitmemõõtmelist ja last kaasavat lähenemist, võttes arvesse lapse heaolu nüüd (*well-being*) ja tulevikus (*well-becoming*), positiivseid ja negatiivseid indikaatoreid, erinevaid vanus jne rühmi.

Samm 5: dimensioonide ja indikaatorite täpsustamine

Põhinedes olemasolevate rahvusvaheliste ja teiste riikide näidikulaudade ja indeksite (nt OECD laste heaolu näidikulaud, Kanada laste heaolu näidikulaud) analüüsile, seadis Hjördis Islandi Ülikooli teadlaste abiga ning terve juhtkomitee kinnitusel näidikulaua dimensioonidele järgnevad valikukriteeriumid:

- Juurdepääsetav ja kergesti mõistetav;
- Selge viide avalikule poliitikale ja projektidele, mille eest valitsus vastutab;
- Selge viide lapse heaolu määratluse olulistele elementidele;
- Tugev side lapse õigustega.

Kõikide dimensioonide puhul olid indikaatorite valikukriteeriumid järgnevad:

- Lapsed on peamine mõõtmisühik;
- Erinevate laste vanuse/rühmade põhiste (kõik rühmad 0-18) indikaatorite tasakaal;
- Hõlmata indikaatoreid, mis mõõdavad heaolu nüüd (well-being) ja tulevikus (well-becoming) soodustavaid tegureid;
- Indikaatorite aluseks olevad andmed peavad olema kogutud süstemaatiliselt ja regulaarselt võimaldades suundumusi ajas jälgida;
- Valitsusteenuste/kohustuste sisendeid ja väljundeid mõõtvate indikaatorite tasakaal;
- Positiivsete ja negatiivsete indikaatorite võrdne esindatus;
- Indikaatorid toetavad lapse heaoluga seotud erinevaid otsustajaid ja väljal tegutsejaid, sh nii riigi, omavalitsuse kui avalik-õiguslikke institutsioone ja allasutusi, era- kui kolmandat sektorit ja niisamuti akadeemilist teadustööd.

Pärast põhjalikku indikaatorite kaardistamist hindas nende valikukriteeriumite alusel iga indikaatorit iga juhtkomitee töörühma liige. Lisaks arutati antud hinnanguid ühiselt ning lõpuks andis omapoolse kinnituse juhtkomitee, kuhu kuulusid muuhulgas 6 erineva ministeeriumi (rahandus-, justiits-, haridus-, sotsiaal-, regionaal-, terviseministeerium) ja peaministri büroo esindajad. Jõuti 5-dimensioonilise näidikulauani (joonis 1), mille all kajastusid kokku 72 erinevat indikaatorit (vt lisa 3 tabelid 1-5 tähisega „Indikaator...“).

Haridus	Turvalisus ja kaitse	ja Tervis ja heaolu	ja Osalus ja sotsiaalne seotus	ja Elukvaliteet
Oskused	Vägivald ja hooletussejätmine	Füüsiline tervis	Koolijärgsed tegevused	Materiaalne heaolu
Heaolu koolis	Turvalisus	Vaimne tervis	Osalus	Pereelu
Ligipääs haridusele	Riskikäitumine		Sotsiaalmeedia	
			Sõprussuhted	

Joonis 1. Islandi riikliku valdkondadeülese laste heaolu näidikulaua struktuur

Samm 6: andmete kogumine

Umbes veerand näidikulaua indikaatoritest põhinevad registrite ja institutsionaalsete allikate ning kolmveerand Islandi noorte uuringul (IYS) andmetel. Islandi noorteuuringu töötas välja Islandi Ülikooli haridusuuringute instituut võttes aluseks rahvusvahelised

kooliõpilaste tervisekäitumise (HBSC) ja koolinoorte uimastitarvitamise (ESPAD) uuringud kohendades ja täiendades küsitlusankeeti viisil, et kaetud saaks Islandi valdkondade ülene laste heaolu näidikulaua andmevajadus. Islandi noorteuuringu raames küsitletakse kõikide Islandi koolide 9-16-aastaseid igal aastal, 16-20-aastaseid gümnaasiuminoori üle aasta ning noori, kes ei õpi, tööta ega osale koolitusel (NEET) igal neljandal aastal. Sel viisil andmete kogumisega alustati 2022. aastal. Islandil on üheks väljakutseks iga-aastane vajadus küsida igalt omavalitsuselt ja koolilt luba Islandi noorteuuringu läbiviimiseks, mille osas loodetakse leida parem lahendus tulevikus. Eesmärgiks on, et enamik lapsi saaksid küsitlusele vastamiseks võimaluse ja et küsitluse pikkus jääks optimaalseks, nii et küsitlusele vastamine ei võtaks enam aega kui 25-minutit.

Islandi noorteuuringus kasutatakse andmekaitse tagamiseks mitmeid meetmeid. Koolid peavad küsitlusest vanemaid teavitama ja küsitlusega nõustumiseks loetakse nii aktiivset nõustumist kui ka mitte keeldumist ehk mitte reageerimist tõlgendatakse kui vaikivat nõusolekut. Väga vähesed vanemad otsustavad loobuda. Laps saab ka ise loobuda küsitlusele vastamisest. Küsitluses osalemisel tagatakse anonüümsus ehk lapse antud vastused ei ole kokkuviidavad lapse isikuga. Selleks on loodud tehniline lahendus, kus kõigile koolis olevatele õpilastele jagatakse QR-koodi kaardid, mida vastamiseks skaneeritakse. Kuivõrd QR-koodi kaudu on vastused siiski seotud lapse kooli, klassi ja sotsiaaldemograafiliste näitajatega, siis siingi nähakse väiksemates omavalitsustes andmekaitseprobleeme ehk kaudse tuvastamise ohtu. Ainult haridus- ja lasteministeeriumil ning Islandi ülikoolil on täielikud mikroandmed, teised peavad läbima avalikustamiskontrolli, mis võib kesta 1–2 nädalat. Avalikustamise kontrollimisel muudetakse andmekogumit üldisemaks, et välistada ka kaudne tuvastamise võimalus, näiteks eemaldatakse mõned taustaandmed. Islandi Ülikooli haridusuuringute instituut töötas välja [veebirakenduse](#), et suurendada Islandi noorteuuringu andmetele juurdepääsetavust. Selle abil on nt üliõpilastel võimalik ilma taotlusprotsessi läbimata kasutada uuringu andmeid enda uurimistöode tegemiseks.

Islandi noorteuuringu iga-aastast andmete kogumist on rahastanud Haridus- ja Lasteministeerium, kuid uuringusse on investeerinud ka Islandi Ülikool. Enne 2022. aastat ehk praeguse korraldusega Islandi noorteuuringut oli ministeeriumil keeruline omada ülevaadet ja juurdepääsu Islandi laste heaolu andmetele. Kuna andmed kuuluvad nüüd Haridus- ja Lasteministeeriumile, on oluliselt paranenud andmete juurdepääsetavus ja läbipaistvus. Näiteks puudub tasumüür, on ülevaade kõigist olemasolevatest andmetest/näitajatest ning on võimalik andmete detailsem analüüs. Samuti garanteerib see, et kõigi vajalike näitajate kohta kogutakse regulaarselt andmeid ja vajadusel saab uuringusse lisada uusi küsimusi.

Registri ja institutsionaalsed andmed pärinevad tervishoiu ja tervisekindlustuse registritest, laste ja perede riiklikust agentuurist, Islandi statistikaametist, immigratsiooniametist, Islandi nõustamis- ja diagnostikakeskusest, omavalitsustest. Need asutused saadavad igal aastal Haridus- ja Lasteministeeriumile Exceli tabelites omavalitsuste andmeid, et katta näidikulaua ülejäänud indikaatorite andmevajadused.

Samm 7: näidikulaua avaldamislahenduse valimine

Haridus- ja lasteministeeriumi tellimisel töötas erakonsultatsioonifirma KPMG välja riikliku laste heaolu näidikulaua avaldamislahenduse. Näidikulaud avaldati 29. aprillil 2024 [siin](#) kasutades Microsoft PowerBI tarkvara. Näidikulaua avalikult kättesaadavaks tegemine võttis oodatust enam aega. Aega võttis näidikulaua aluseks olevate andmete turvaline jagamine eraettevõttega. Edaspidi plaanib haridus- ja lasteministeerium näidikulaua avaldamisega, sh selle arendamisega tõenäoliselt ise tegeleda. Oluliseks arutelu kohaks näidikulaua avaldamise juures oli avaldatavate indikaatorite detailsus/agregeeritus, sh kas kuvada ainult üksikute indikaatorite väärtusi (“puhas näidikulaud”) või ka dimensioonide (nt elukvaliteedi) ja aladimensioonide (nt pereelu) indeksi väärtusi. Andmekaitseprobleemide tõttu on hetkel võimalik näidikulauda avalikult kuvada vaid 8 suurema omavalitsuse kohta (Islandil on kokku 64 omavalitsust). Näidikulaud võimaldab üsna täpselt välja filtreerida teatud lasterühmad (nt teatud piirkondades elavad materiaalselt vaesed tüdrukud) ja jälgida muutusi ajas.

Samm 8: näidikulaua edasiarendus ja selle aluseks olevate andmete kasutamine

Haridus- ja lasteministeeriumis tegutseb Hjördise juhitud (kuni september 2024) osakond, mis hõlmab andmeanalüüsi, peamiste tulemusnäitajate ja laste heaolusse tehtavate investeeringute majandusliku hindamise ekspertiisi. Nende ülesanded hõlmavad näidikulaua andmete valideerimist ja ülevaatamist, toimimise kontrollimist, edasiarenduse tagamist, andmete kogumist ja analüüsi ministeeriumi töötajatele, sh majandusanalüüsi.

Plaan on kokku kutsuda näidikulaua ülevaatusnõukogu (sh nt Islandi ülikooli ja Islandi kohalike omavalitsuste ühendust) konsultatsioonideks kaks korda aastas. Oluliseks peetakse koostöö tegemist teadlastega, sh Islandi laste ja perede heaolu uurimisvõrgustikuga (ICEWEL) näidikulaua indikaatorite arvu vähendamise osas. Nimelt on näidikulaua loojad jõudnud seisukohale, et näidikulauas peaks olema oluliselt vähem indikaatoreid.

Et Islandi noorte uuringu tegemiseks ei peaks igal aastal kohalikelt omavalitsustelt ja koolidelt luba küsima, valmistab Haridus- ja lasteministeerium ette uut andmete kogumise

seaduseelnõu, et tagada õiguslik alus Islandi laste heaolu kohta sisukate ja võimalikult kõiksete andmete kogumiseks.

Üks näidikulaua kasutajatest on Haridus- ja Lasteministeeriumi heaolu meeskond (*Child Prosperity team*). Heaolu meeskond jälgib järjepidevalt heaoluseaduse rakendumist ja teeb heaoluseaduse rakendamiseks omavalitsustele rahastamise otsuseid (üldpõhimõtte lähtub laste arvust omavalitsuses). Paljud omavalitsused on määranud projektijuhi ja/või multidistsiplinaarse komitee, kellel tuleb oma töös kasutada näidikulauda Heaolu akti rakendamisel. Omavalitsustega seoses on kaalumisel järgnevad ideed:

- iga Islandi omavalitsusüksus peaks looma oma heaoluvisioni ning riiklik valdkondadeülene näidikulaud oleks selle seirevahendiks;
- kohalik omavalitsus peaks suunama oma ressursse teenustesse laste heaolu näitajaid valdkonnaüleselt arvestavalt, tegema otsuseid teadmistest ja andmetest lähtuvalt.

Haridus- ja lasteministeerium kavatseb näidikulauda arendada enam investeerimise ja rahastusotsuste abivahendiks:

- Koostöös ÜRO lastevastase vägivalla volinikuga on plaan koostada tööriistakomplekt, kuidas kasutada laste heaolu andmeid lastesse investeerimiseks – kuidas integreerida rahamõõde näidikulauda. 2024. aasta märtsis toimus selle projekti rahvusvaheline kõrgetasemeline avakoosolek Islandi haridus- ja laste ministri eestvedamisel.
- Haridus- ja Lasteministeeriumis peaksid erinevad meeskonnad (nt spordi- ja koolivälise tegevuse meeskond) saama kasutada enda meeskonnaga seotud näidikulaua indikaatorid, et kontrollida, kas nende rahastatud teenused/tegevused näitavad näidikulaual tulemusi, sealhulgas teostada tasuvusanalüüsi.
- Soov on välja töötada kulude prognoosimise ja tasuvusanalüüsi mudel, mis võimaldaks hinnata investeerimise mõju täpsemalt – nt kui x hulga raha / ressursi panna vanemlusprogrammidesse, siis mis on prognoos selle tasuvuse osas.
- Koostöös Islandi omavalitsuste liiduga soovitakse üles ehitada üksikjuhtumite investeerimisloogika.

Kuna Islandi noorteuuring on põhiline näidikulaua andmeallikas, on alljärgnevalt kirjeldatud selle uuringu andmete kasutamist. Islandi Ülikooli haridusuuringute instituut, kes viib läbi Islandi noorte uuringut, vastutab ka tulemuste edastamise eest. Instituut koostab igal aastal uuringu tulemusi kajastavaid koolide, kohalike omavalitsuste ja riiklike aruandeid ning vastutab veebirakenduse pakkumise eest, mis võimaldab uuringu andmeid piiratud mahus iseseisvalt analüüsida. Uuringu aruanded genereeritakse automaatselt - andmed jõuavad

aruandemalli R Markdowni kaudu. Väiksemates koolides/omavalitsustes ei pruugi andmekaitseprobleemide tõttu aruanded nii konkreetsed olla, nt. puudub sooline täpsustus

Tänu protsessi automatiseeritusele saavad koolidirektorid kooliaruande kohe pärast seda, kui nende õpilased on täitnud uuringu veebiküsimustiku. Paljud koolid panevad need veebi. Puudub juhis selle kohta, kuidas koolid peaksid kooliaruannetest saadud andmeid/teavet kasutama, nende kasutamine ei ole kohustuslik ega ühtlane. Potentsiaalselt võiksid koolid seda järgmise õppeaasta planeerimisel arvestada ning seda saab kasutada kooli sise- ja välishindamisel. Islandi noorteuuringu ja näidikualaua kasutamise kaudu soovitakse ka edaspidi kindlaks määrata, millised teenused peaksid olema igas Islandi koolis. Omavalitsustele ei ole aruandes sisalduvate andmete/analüüside kasutamine samuti kohustuslik ja kuivõrd tulemusest sõltuvaid otsuseid omavalitsused teevad pole teada. Need aruanded ei ole aga tavaliselt väga kasutajasõbralikud. Näiteks omavalitsuste aruanded võivad olla 200 lehekülje pikkused. Seega hakkab haridus- ja lasteministeerium rahastama Islandi ülikoolis töötavat inimest, kelle ülesandeks on parandada Islandi noorteuuringu tulemuste kommunikatsiooni ja selle kasutamist ennetustöös. Iga 4 aasta järel peetakse temaatiline laste heaolu konverents.

4. Islandi praktika sobivus ja rakendatavus Eestis

Laste heaolu näidikulaua Eesti koostööprojekti käivitas Sotsiaalministeeriumi analüüsi ja statistika osakond Age Viira ja Mari Sarve eestvedamisel koostöös Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi sotsiaalse heaolu uuringute teaduri Oliver Nahkuriga. Lähtuvalt Islandi näidikulaua viiest dimensioonist moodustati Eestis viis valdkondlikku ekspertrühma, et hinnata Islandi praktika sobivust ja rakendatavust Eestis ning teha ettepanekuid, kuidas Eestis jõuda valdkondade ülese laste heaolu näidikulauani. Näidikulaua dimensioonid ja valdkonnad kattuvad ning siinkohal kasutatakse neid sünonüümidenä. Valdkondlikesse ekspertrühmadesse kuulus kokku 41 eksperti. Hariduse rühma juhtis Tuulikki Sillajõe Haridus- ja Teadusministeeriumist, turvalisuse ja kaitse rühma Terje Smitt Justiitsministeeriumist, tervise ja heaolu rühma Tiia Pertel Tervise Arengu Instituudist, osaluse ja sotsiaalse seotuse rühma Andra Reinomägi Õiguskantsleri Kantseleist ja elukvaliteedi rühma Dagmar Kutsar Tartu Ülikoolist. Täpsemad rühmade koosseisud on toodud lisas 2. Iga rühm keskendus enda valdkonnale, kuid tehti tähelepanekuid ka teiste valdkondade osas.

Islandi näidikulaua indikaatorite sobivus Eesti konteksti

Ekspertühmad kohtusid 2024. aasta märtsis-aprillis ühel kuni kolmel korral, et hinnata Islandi näidikulaua indikaatorite sobivust Eesti konteksti. Lisas 3 on heaolu dimensioonide kaupa tabelites esitatud Islandi näidikulaua indikaatorid ja ekspertrühma hinnang nende sobivusele Eesti konteksti, põhjendus, vajadusel ekspertrühma pakutav kohandus või alternatiiv ning andmeallikas Eestis. Üldiselt näitab ekspertrühmade Islandi näidikulaua indikaatorite sobivuse analüüs, et on hulk indikaatoreid, mis sobivad ka Eesti konteksti. Märgatav osa nendest põhinevad kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu (HBSC) küsimustel. Paljusid indikaatoreid Eestis üks-ühele üle võtta ei saa, sest osad indikaatorid tunduvad Eesti ekspertidele liiga abstraktsed ja/või on Eestis sama asja kohta juba detailsemad andmed, mida peetakse asjakohasemaks kasutada. Sageli küsitlusuuringute andmetel põhinevad indikaatorid Eestis kohaliku omavalitsuse tasandil ei küüni. HARNO riikliku koolirahulolu uuringu puhul vajab see veel välja selgitamist, kuidas andmeid saab pidada esinduslikuks kohaliku omavalitsuse tasandil. Statistilistel ja registriandmetel põhinevad indikaatorid on sagedamini kättesaadavad ka kohaliku omavalitsuse tasandil. Järgnevalt on laste heaolu dimensioonide kaupa võetud kokku peamised sobivuse analüüsi tulemused.

Hariduse indikaatorid

Hariduse dimensiooni mõõdetakse Islandi näidikulauas läbi kolme aladimensiooni: I oskuste (2 indikaatorit), II heaolu koolis (9 indikaatorit) ja III ligipääs haridusele (6 indikaatorit). Täpsemalt on toodud lisas 3 tabelis 1, milliseid indikaatoreid Eesti eksperdid

pidasid asjakohaseks nende aladimensioonide mõõtmiseks Eestis kasutada. Kokkuvõtvalt leidsid eksperdid, et hariduse valdkonna all olevatest 17-st Islandi indikaatorist oleks Eestis muutmata kujul kasutatavad vaid 5, 10 puhul tuleks teha kohendusi ning 2 puhul pakuti alternatiivsed indikaatorid. Põhilisteks kohandamise põhjusteks osutusid detailsemate andmete olemasolu ja lähedaste, kuid mitte identsete andmete olemasolu Eestis. Eelkõige pakuti kohanduste aluseks Eestis HARNO riikliku koolirahulolu uuringu küsimusi, lisaks ka PISA uuringu küsimusi ja indikaatoreid Eesti Hariduse Infosüsteemist (EHIS). Kohandamisel alati lõplike küsimuste ja indikaatorite sõnastuseni ei jõutud, sest see eeldanuks põhjalikumat analüüsi ja läbirääkimisi nende andmete potentsiaalsete kasutajarühmade esindajatega. Alternatiivsed indikaatorid pakuti juhul, kui Eestis pole Islandi indikaatorite aluseks olevaid lähedasi andmed. Lisaks pakuti iga aladimensiooni juurde 1 uus ehk Eestile ainuomase indikaatori idee.

Eesti eksperdid pakkusid hariduse dimensiooni mõõtmiseks välja järgneva esialgse nägemuse. Aladimensioonide kaupa on esmalt välja toodud indikaatorid, mida võiks muutmata kujul Eestis kasutusele võtta, teisena indikaatorid, mis vajavad kohandamist, kolmandana alternatiivsed indikaatorid ning viimasena ekspertrühma poolt pakutud uued Eestile ainuomased indikaatorid.

I aladimensioon oskused:

- laste osakaal, kes loevad enda lõbuks (Islandiga sama)
- kohandada „Laste osakaal, kelle jaoks on oluline õppetöös pingutada“ ehk luua Eesti indikaator järgnevate küsimuste alusel: 1) Minu jaoks oli oluline sel ajal palju uut õppida. 2) Üks minu eesmärkidest oli õppida nii palju kui võimalik. 3) Minu jaoks oli oluline sel ajal oma oskusi parandada
- laste osakaal, kelle õpe toimub lähima arengu tsoonis (uus, Eestile ainuomane)

II aladimensioon heaolu koolis:

- Laste osakaal, kes tunnevad end alg-/põhikoolis hästi (Islandiga sama),
- Laste osakaal, kelle jaoks koolis on mõni täiskasvanu, kellega on hea suhelda (Islandiga sama),
- Laste osakaal, kes on puudunud koolist ilma haige olemata (Islandiga sama),
- Laste osakaal, kes on rahul koolitoiduga (Islandiga sama),
- Kohandada „Laste osakaal, kes tunnevad õpingutega seoses liigset stressi“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate küsimuste alusel: 1) Tunnen, et olen koolitöödega üle koormatud. 2) Kooliga seotud probleemide tõttu magan öösel sageli halvasti
- Kohandada „Laste osakaal, kes tunnevad end vahetunnis halvasti“ ehk luua Eesti indikaator nt järgneva küsimuse alusel: tunnen ennast turvaliselt muudes kooli ruumides (nt koridor, kohvik, tualett)

- Kohandada „Laste osakaal, kes tunnetavad klassis häirivat müra“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate küsimuste alusel: 1) Minu klassis peetakse õppimist oluliseks. 2) Minu klassis kuulatakse, kui õpetaja räägib.
- Kohandada „Laste osakaal, kes tunnevad, et nad kuuluvad kooli“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate küsimuste alusel: 1) Klassikaaslased hoolivad minust; 2) Ma saan klassikaaslastega hästi läbi; 3) Teised õpilased aitavad mind, kui seda vajan.
- Kohandada „6–12-aastaste laste osakaal, kes tunnevad end kooli tualettruumides turvaliselt“ ehk luua Eesti indikaator järgneva küsimuse alusel: tunnen ennast turvaliselt muudes kooli ruumides (nt koridor, kohvik, tualett).
- Luua uus, Eestile ainuomane indikaator järgnevate küsimuste alusel: 1) Õpetajad hoolivad minust; 2) Õpetajaid huvitab see, kuidas mul koolis läheb; 3) Ma saan õpetajatega hästi läbi.

III aladimensioon ligipääs haridusele:

- „Lasteaias osalemise määr“ Islandi indikaatori „Erialase haridusega personali osakaal lasteaedades“ kohandusena
- „Lasteaiaõpetajate ja laste suhtarv“ Islandi indikaatori „Lasteaedade personali osakaal võrreldes lasteaedade laste arvuga“ kohandusena
- „Põhihariduse III astmest, gümnaasiumist ja kutsekeskharidusest väljalangemine, mittestatsionaarsest üldharidusest väljalangemine“ Islandi indikaatori „Keskkoolist ja kutsekoolist õpilaste väljalangemine“ kohandusena
- „Rajaleidja keskuselt tugiteenuse soovitus saanud laste osakaal, kes vastavat tugiteenust tegelikult saavad“ Islandi indikaatori „Diagnoosi alusel teenuseid saavate laste osakaal“ kohandusena
- „Tavaklassi kaasatud tõhustatud ja eritoe õpilaste osakaal“ Islandi indikaatori „Esmase diagnoosi ootenimekirjas olevate laste osakaal“ alternatiivina
- „Tavakooli kaasatud tõhustatud ja eritoe õpilaste osakaal“ Islandi indikaatori „Eritoetuste ootenimekirjas olevate laste osakaal“ alternatiivina
- Funktsionaalne, psühholoogiline, emotsionaalne kaasatus erivajadustega õpilastel / rahulolevate erivajadusega õpilaste osakaal (uus, Eestile ainuomane)

Ettepanekud edasiseks

- Praegu „Osalus ja sotsiaalne seotus“ all olevad huvihariduses osalemise indikaatorid peaks olema „Hariduse“ all, sest Eesti seadus loeb huviharidust haridusliigiks, aga ka arvestades praegu aktuaalset formaalse ja mitteformaalse hariduse lõimingut. Üldhariduskoolide huviringid jms vabad osalemisvormid võiks jääda „Osalus ja sotsiaalne seotus“ alla (nt indikaator OSS_KJT2; vt lisa 3 tabel 4).

- Kindlasti võiks „Hariduse“ alla tuua indikaatori „0-17a osalemine huvihariduses“
- Täiendavalt uurida, kas oleks mõtet lisada uus hariduse aladimensioon hariduse kvaliteet.

Turvalisuse ja kaitse indikaatorid

Turvalisuse ja kaitse dimensiooni mõõdetakse Islandi näidikulauas läbi kolme aladimensiooni: I vägivald ja hooletussejätmine (8 indikaatorit), II turvalisus (2 indikaatorit) ja III riskikäitumine (7 indikaatorit). Valdkonna ekspertrühma hinnangul on selleks, et Islandi indikaatorite sobivust hinnata ja põhjendada, vaja rohkem taustainfot, miks just selline indikaator Islandil on valitud. Seega ei saa olemasolevate materjalide põhjal paikapanevalt järeldada, kas Islandil kasutatavad indikaatorid sobivad sellises sõnastuses Eesti konteksti. Täpsemalt on toodud lisa 3 tabelis 2, milliseid indikaatoreid Eesti eksperdid pidasid neile olemasoleva info põhjal asjakohaseks nende aladimensioonide mõõtmiseks Eestis kasutada. Kokkuvõtvalt leidsid eksperdid, et turvalisuse ja kaitse dimensiooni all olevatest 17-st Islandi indikaatorist oleks Eestis üldjoontes kasutatavad 5, ülejäänute puhul tuleks ilmselt teha kohendusi. Kohandamise põhjusteks osutusid lähedaste, kuid mitte identsete andmete olemasolu Eestis, vajadus indikaatorit sisuliselt täpsustada või laiendada ning vajadus luua indikaatori alusküsimused, mis vastavuses Eesti seadusandlusega ning nende alusel andmeid koguma hakata. Eelkõige pakuti kohanduste aluseks indikaatoreid sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrist (STAR), Politsei- ja Piirivalveameti ja Sotsiaalkindlusameti laste heaolu osakonna KOV statistilisi andmeid, HARNO riikliku koolirahulolu uuringu, Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC), Rahvusvahelise laste heaolu uuringu (ISCWeB), Laste õiguste ja vanemluse monitooringu (LÕVU) ja EU Kids Online uuringu küsimusi.

Kohandamisel alati lõplike küsimuste ja indikaatorite sõnastuseni ei jõutud. Lisaks pakuti iga aladimensiooni juurde vähemalt 1 uus ehk Eestile ainuomase indikaatori idee.

Eesti eksperdid pakkusid turvalisuse ja kaitse dimensiooni mõõtmiseks välja järgneva esialgse nägemuse. Aladimensioonide kaupa on esmalt välja toodud indikaatorid, mida võiks muutmata kujul Eestis kasutusele võtta, teisena indikaatorid, mis vajavad kohandamist ning viimasena ekspertrühma poolt pakutud uued Eestile ainuomased indikaatorid.

I aladimensioon vägivald ja hooletussejätmine:

- Laste osakaal, kes tunnevad ennast oma kodus turvaliselt (Islandiga üldjoontes sama)

- „KOV-is algatatud lihtmenetluste (pöördumise liik: lastekaitse) ja juhtumimenetluste (klassifikaator: lastekaitse ja hoolekanne) (suht)arv“ Islandi indikaatori „Laste osakaal, kelle kaitseks on kohaldatud lastekaitseaduse õigusakte (0–6, 6–12, 13–18)“ kohandusena
- „STAR-i registreeritud pöördumiste arv KOV-is aasta jooksul teemadel: hädaohus olev laps; väärkohtlemine - peresisene väärkohtlemine, vägivald; väärkohtlemine - pereväline väärkohtlemine, vägivald / lasteabile laekunud teated abivajavast ja hädaohus olevast lapsest, mis vajavad edastamist KOV-i“ Islandi indikaatori „Lastekaitsele hooletussejätmisest, vägivallast või riskikäitumisest teatamiste arv (0–6, 7–12, 12–18)“ kohandusena
- Islandi indikaatorit „Seksuaalselt väärkoheldud laste osakaal“ kohandada luues indikaatori alusküsimused, mis vastavuses Eesti seadusandlusega ning nende alusel Eestis andmeid koguma hakata
- Kohandada „Perevägivalda all kannatavate laste osakaal“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate küsimuste alusel: 1) Kas viimase aasta jooksul on Sind on su kodus löödud või muul moel haiget tehtud?; 2) Kas viimase aasta jooksul Sa oled kodus näinud pealt vägivalda?
- „Lasteabisse pöördumiste arv, kus pöördumise põhjuseks on väärkohtlemine“ Islandi indikaatori „Laste osakaal, kes on teatanud vägivalda all kannatamisest (seksuaal- või perevägivald)“ kohandusena
- Kohandada „Laste osakaal, kes on langenud digitaalse vägivalda ohvriks“ ehk luua Eesti indikaator nt järgneva küsimuse alusel: kas kahe viimase nädala jooksul on teised õpilased Sind Internetis solvanud või ähvardanud?
- Kohandada „9–16-aastaste laste osakaal, keda on viimase 2 kuu jooksul kiusatud“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate küsimuste alusel: 1) kas kahe viimase nädala jooksul on teiste õpilaste poolt Sulle meelega haiget tehtud (löödud, tõugatud jms)?; 2) teised õpilased Sinuga norinud või Sind mõnitanud?; 3) teised õpilased Sinu asju lõhkunud või Sinult midagi ära võtnud?; 4) teised õpilased Sind Internetis solvanud või ähvardanud?
- Perest eraldamiste arv (uus, Eestile ainuomane)

II aladimensioon turvalisus:

- Kohandada „Laste osakaal, kes tunnevad end oma naabruskonnas/omavalitsuses turvaliselt“ ehk luua Eesti indikaator järgneva küsimuse alusel: kuivõrd nõustud, et tunnend end turvaliselt, kui kõnnid oma kodu ümbruses?
- Kohandada „Islandil rahvusvahelist kaitset taotlenud ja saanud laste arv“ ehk luua Eesti indikaator, mis põhineb ajutise- ja rahvusvahelise kaitse taotlemise ning saatjata alaealiste välismaalaste andmetele

- Lapsohvriga kuritegude (suht)arv (uus, Eestile ainuomane)
- Lapsohvriga varguste (suht)arv (uus, Eestile ainuomane)

III aladimensioon riskikäitumine

- Laste osakaal, kes alustavad seksiga enne 15. eluaastat (Islandiga üldjoontes sama)
- Laste osakaal, kes kasutasid eelmise seksuaalvahekorra ajal kondoomi (Islandiga üldjoontes sama)
- Laste osakaal, kes on tarvitanud hiljuti sigarette või e-sigarette (Islandiga üldjoontes sama)
- Laste osakaal, kes on hiljuti tarbinud alkoholi (Islandiga üldjoontes sama)
- Kohandada „Laste osakaal (poisid/tüdrukud), kes on hiljuti pornograafiat vaadanud“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate küsimuste alusel: Milliseid järgmisi asju (kui üldse) oled sa näinud internetis viimase 12 kuu jooksul? 1) Pilt või video, kus keegi on alasti; 2) Pilt või video, kus on näha kellegi intiimsed kehaosad; 3) Pilt või video, kus inimesed seksivad; 4) Muid seksuaalse sisuga materjale; 5) Pilt või video, kus näidatakse vägivaldset seksi.
- Kohandada „Laste osakaal, kes on viimase aasta jooksul osalenud kakluses“ ehk luua Eesti indikaator, mis põhineb andmetel, kus kakluse algataja on täpsustatud
- Kohandada „Laste osakaal, kes on hiljuti tarbinud kanepit“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate küsimuste alusel: 1) Kas Sa oled tarvitanud kanepit 30 päeva jooksul?; 2) Kui mitmel päeval (kui üldse) oled Sa suitsetanud vesipiipu?; 3) Kui mitmel päeval (kui üldse) oled Sa tarvitanud huuletubakat (snus)?
- Laste osakaal, kellel on toitumishäired (uus, Eestile ainuomane)
- Alaealiste õigusrikkujate (suht)arv (uus, Eestile ainuomane)
- Kinniste lasteasutuse teenusel viibivate laste (suht)arv (uus, Eestile ainuomane)

Ettepanekud edasiseks

- Kõrge haavatavuse riskiga lapsed peavad näidikulauas olema kaetud; nad vajavad häält, ei tohiks eetika põhimõtete tõttu neid elimineerida
- Täna on probleemkoht vägivalda kogunud laste puhul see, et need andmed võivad olla mitmes erinevas kohas: KOVides andmesüsteem STAR, Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi, Lasteabi ja Lastemaja pöördumised, PPA lähisuhtevägivalla infolehed. See, et andmed on nii erinevates kohtades, võib kaasa tuua selle, et andmete kogumisel võib üks juhtum minna mitmekordselt statistikasse. Lisaks, kuna Lasteabisse on võimalik pöörduda anonüümselt, siis ei ole võimalik neid andmeid isikuliselt seostada. Ka PPA esitab abivajavate ja hädaohus olevate laste andmeid erinevatele olulistele osapooltele ja on oluline, et tulevikus tekiks näidikulaua näol süsteem ja selgus, kuhu ja kes andmeid kokku koondab.

- Hetkel eeldab PPA andmekogumissüsteem suurel määral faabulate käsitsi läbi töötamist, seetõttu on näidikulaua väljatöötamisel PPA ja SIM-i kaasamine määrava tähtsusega ja võimaldab planeerida vajaminevat aega ja ressursse (sh inimesed, rahalised jne)

Tervise ja heaolu indikaatorid

Tervise ja heaolu dimensiooni mõõdetakse Islandi näidikulauas läbi kahe aladimensiooni: I füüsilise tervise (8 indikaatorit) ja II vaimse tervise (7 indikaatorit). Täpsemalt on toodud lisas 3 tabelis 3, milliseid indikaatoreid Eesti eksperdid pidasid asjakohaseks nende aladimensioonide mõõtmiseks Eestis kasutada. Kokkuvõtvalt leidsid eksperdid, et tervise ja heaolu dimensiooni all olevatest 15-st Islandi indikaatorist oleks Eestis muutmata kujul kasutatavad 3, 9 puhul tuleks teha kohendusi ning 3 puhul pakuti alternatiivsed indikaatorid. Põhiliseks kohandamise põhjusteks osutus lähedaste, kuid mitte identsete andmete olemasolu Eestis. Eelkõige pakuti kohanduste aluseks Eestis indikaatoreid Terviseametist, Sotsiaalkindlustusameti ja Rajaleidja andmeid ning HARNØ riiklik koolirahulolu uuringu, Kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu (HBSC) ja Laste vaimse tervise uuringu (LVTU) küsimusi. Kohandamisel alati lõplike küsimuste ja indikaatorite sõnastuseni ei jõutud. Alternatiivsed indikaatorid pakuti juhul, kui indikaatorite sisu ei sobitunud Eesti kontekstiga. Lisaks pakuti füüsilise aladimensiooni juurde 15 uut ehk Eestile ainuomaste indikaatorite ideed.

Eesti eksperdid pakkusid tervise ja heaolu dimensiooni mõõtmiseks välja järgneva esialgse nägemuse. Aladimensioonide kaupa on esmalt välja toodud indikaatorid, mida võiks muutmata kujul Eestis kasutusele võtta, teisena indikaatorid, mis vajavad kohandamist, kolmandana alternatiivsed indikaatorid ning viimasena ekspertrühma poolt pakutud uued Eestile ainuomased indikaatorid.

I aladimensioon füüsiline tervis:

- Laste osakaal, kes on viimase 7 päeva jooksul olnud päevas 60 minutit või rohkem füüsiliselt aktiivsed (Islandiga sama)
- Kohandada „12-aastaste laste osakaal, kes on Terviseameti kriteeriumide kohaselt täielikult vaksineeritud“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate alusel: 1) 2-aastaste vaksineerimisega hõlmatus leetrite, mumpsu ja punetiste (MMR) suhtes; 2) 7-aastaste hõlmatus revaksineerimisega difteeria, teetanuse, läkaköha ja poliomüeliidi suhtes; 3) 14-aastaste revaksineerimisega hõlmatus leetrite, mumpsu ja punetiste (MMR) suhtes; 4) 2-aastaste vaksineerimisega hõlmatus difteeria, teetanuse, läkaköha, poliomüeliidi, Haemophilus influenzae tüüp b ja B-viirushepatiidi suhtes; 5) 14-aastaste vaksineerimisega hõlmatus HPV suhtes

- Kohandada „Laste osakaal, kes on koolis väsinud enamasti või peaaegu iga päev“ ehk luua Eesti indikaator järgneva küsimuse alusel: kuivõrd nõustud, et koolipäev on sinu jaoks väsitav?
- Kohandada „Laste osakaal, kellel on diagnoositud krooniline haigus või puue“ ehk luua Eesti indikaator järgneva küsimuse alusel: kas sinul on mõni haigus või erivajadus, mis mõjutab õppimist?
- Kohandada „Laste osakaal, kes kasutavad igapäevaelus liikumiseks abivahendeid“ ehk luua Eesti indikaator lähtudes Sotsiaalkindlustusameti ja Rajaleidja andmetest
- „Laste osakaal, kellel on registreeritud perearst“ Islandi indikaatori „Laste osakaal, kellel on registreeritud pere hambaarst (fjölskyldutannlækni)“ alternatiivina
- „Laste osakaal, kes on aasta jooksul hambaarsti juures käinud“ Islandi indikaatori „Laste osakaal, kes käivad igal aastal pere hambaarsti juures“ alternatiivina
- Mitte pakkuda alternatiivi Islandi indikaatorile „Unerohu kasutamine (0–6, 6–12, 12–18 eluaastat)“, sest ei tundu Eesti kontekstis oluline
- Laste osakaal, kelle enesehinnanguline tervis on väga hea või hea (uus, Eestile ainuomane)
- Laste hulk, kellele meeldib vabal ajal olla aktiivne ja liikuda (uus, Eestile ainuomane)
- Laste hulk, kes saab vahetunnis aktiivselt koolimajas liikuda (uus, Eestile ainuomane)
- Laste hulk, kellel on võimalus koolipäeva jooksul vahetunnis õue minna (uus, Eestile ainuomane)
- Laste hulk, kes ei pea terve koolitunni istuma, vaid saab tunnis liikuda (nt kasutades liikumispause või aktiivõppe meetodeid) (uus, Eestile ainuomane)
- Laste hulk, kes ütlevad, et nende õpetaja julgustab neid vahetunnis aktiivselt liikuma (uus, Eestile ainuomane)
- Laste hulk, kes ütlevad, et nende koolis korraldavad õpilased ise aktiivseid tegevusi (uus, Eestile ainuomane)
- Laste hulk, kes kasutab kooli ja koolist liikumiseks aktiivset transporti (uus, Eestile ainuomane)
- Laste hulk, kes ütlevad, et liikumisõpetuses saadud kogemus motiveerib neid liikuma ka vabal ajal (uus, Eestile ainuomane)
- Igapäevaselt hommikusööki söönud laste osakaal (uus, Eestile ainuomane)
- Igapäevaselt köögivilju söönud laste osakaal (uus, Eestile ainuomane)
- Igapäevaselt puuvilju söönud laste osakaal (uus, Eestile ainuomane)
- Energiarikkaid toite tarvitavate laste osakaal (uus, Eestile ainuomane)
- Suhkruga karastusjooke tarvitavate laste osakaal (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes on ülekaalulised ja rasvunud (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes on lapse tervise jälgimise juhendi alusel jälgitud (uus, Eestile ainuomane)

II aladimensioon vaimne tervis:

- Laste osakaal, kes on kaalunud endalt elu võtmist (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes on ennast tahtlikult vigastanud (soo kaupa) (Islandiga sama)
- Kohandada „Laste osakaal, kes on viimase 6 kuu jooksul kogunud ärevust“ ehk luua Eesti indikaator järgnevate küsimuste alusel: kui sageli 1) ma muretsen igasuguste asjade pärast; 2) ma muretsen, et mõne minu pereliikmega võib juhtuda midagi kohutavat; 3) ma muretsen, et minuga võivad halvad asjad juhtuda; 4) ma muretsen, et minuga juhtub midagi halba; 5) ma muretsen selle pärast, mis juhtuma hakkab; 6) ma mõtlen surmast
- Kohandada „Kurbust kogevate laste osakaal“ ehk luua Eesti indikaator järgnevate küsimuste alusel: kui tihti 1) mul on kurb või tühi tunne; 2) miski ei tundu enam lõbus; 3) ma ei maga hästi; 4) mul on probleeme söögiisuga; 5) ma ei jaksa midagi teha; 6) olen sageli väsinud; 7) ma ei suuda selgelt mõelda; 8) tunnen end väärtusetuna; 9) mul on tunne, et ei taha ennast liigutada; 10) tunnen end rahutuna.
- Kohandada „Laste osakaal, kes tunnevad, et nende elul on selge mõte/eesmärk“ ehk luua Eesti indikaator järgneva küsimuse alusel: kuivõrd viimase kahe nädala jooksul mu igapäevane elu on olnud täidetud asjadega, mis mind huvitavad?
- Kohandada „Laste osakaal, kes usuvad, et saavad probleemidega hakkama“ ehk luua Eesti indikaator järgnevate küsimuste alusel: kuivõrd nõustud, et 1) isegi kui mõnikord on raske, saan ma hakkama; 2) tulen muutustega hästi toime
- Eestis vaja täiendavalt uurida andmete olemasolu Islandi indikaatori „Laste osakaal, kes on tundnud, et nad võivad olla vajalikud“ kohta

Ettepanek edasiseks:

- Eraldi läbimõtlemit, tööd kirjanduse ja andmetega vajab 0-(6-)7-aastaste tervise ja heaolu käsitlemine
- Vajalik lisada toitumisega (nt ülekaalulisus, imetamine) ja sellega seotud olulised eluviisi näitajaid
- Puudu vigastuste teema laiemalt kui enesevigastamine
- Vaimse tervise valdkonna indikaatorid võiks üle vaadata siis, kui Laste vaimse tervise uuring (LVTU) on valminud ja ettepanekud indikaatoriteks uuringurühma poolt tehtud
- Praegused indikaatorid on pigem jälgitavad riigi tasandil ja KOV tasandile tuleks need eraldi välja töötada, aga peaksid olema riigi tasandi indikaatoritega selgelt seotud, näiteks tooma enam välja ka kaitse- ja riskitegureid, mida KOV tasandil saab mõjutada

- Lähtumine pelgalt ühe riigi indikaatoritest on kitsendav, hea et töö käigus tuli juurde ka Soome näide, aga tegelikult võiks esmane lähenemine olla veel laiem

Osaluse ja sotsiaalse seotuse indikaatorid

Osaluse ja sotsiaalse seotuse dimensiooni mõõdetakse Islandi näidikulauas läbi nelja aladimensiooni: I koolijärgseid tegevusi (3 indikaatorit), II osalust (3 indikaatorit), III sotsiaalmeediat (2 indikaatorit) ja IV sõprussuhteid (4 indikaatorit). Täpsemalt on toodud lisas 3 tabelis 4, milliseid indikaatoreid Eesti eksperdid pidasid asjakohaseks nende aladimensioonide mõõtmiseks Eestis kasutada. Kokkuvõtvalt leidsid eksperdid, et osaluse ja sotsiaalse seotuse dimensiooni all olevatest 12-st Islandi indikaatorist oleks Eestis muutmata kujul kasutatavad 8, ülejäänute puhul tuleks teha kohendusi. Kohandamise põhjusteks osutusid detailsemate andmete olemasolu Eestis, Islandi indikaatori liigne spetsiifilisus või vähem sobilik fookus. Eelkõige pakuti kohanduste aluseks Eestis Kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu (HBSC), Rahvusvahelise laste heaolu uuringu (ISCWeB) ja Laste õiguste ja vanemluse uuringu (LÖVU) küsimusi. Kohandamisel alati lõplike küsimuste ja/või indikaatorite sõnastuseni ei jõutud. Lisaks pakuti koolijärgsete tegevuste ja osaluse aladimensioonide juurde 16 uut ehk Eestile ainuomaste indikaatorite ideed.

Eesti eksperdid pakkusid osaluse ja sotsiaalse seotuse dimensiooni mõõtmiseks välja järgneva esialgse nägemuse. Aladimensioonide kaupa on esmalt välja toodud indikaatorid, mida võiks muutmata kujul Eestis kasutusele võtta, teisena indikaatorid, mis vajavad kohandamist ning viimasena ekspertrühma poolt pakutud uued Eestile ainuomased indikaatorid.

I aladimensioon koolijärgsed tegevused:

- 13–18-aastaste laste osakaal, kes harrastavad regulaarselt sotsiaalseid, sportlikke või vaba aja tegevusi (Islandiga sama)
- 6–12-aastaste laste osakaal, kes harrastavad regulaarselt sotsiaalseid, sportlikke või vaba aja tegevusi (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes ei käi koolis, tööl ega koolitustel (16–18) (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes osalevad tööeluga/tööhõivega seotud tegevustes (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes on saanud karjääriteenust (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes osalevad skautide, noorkotkaste, kodutütarde tegevuses (uus, Eestile ainuomane)
- 4., 8, 11. klassi õpilaste osalemine koolis toimuvates tunnivälistes tegevustes (uus, Eestile ainuomane)
- 4., 8, 11. klassi õpilaste rahulolu koolis toimuvate tunniväliste tegevustega (uus, Eestile ainuomane)

- 4., 8, 11. klassi õpilaste osalemine koolivälistes arendavates tegevustes (uus, Eestile ainuomane)
- 4., 8, 11. klassi õpilaste rahulolu kooliväliste arendatavate tegevustega (uus, Eestile ainuomane)
- 15-17 a kultuurielus osalemine (uus, Eestile ainuomane)
- 15-17 a vabatahtlikus tegevuses osalemine (uus, Eestile ainuomane)
- 0-17a osalemine huvihariduses (uus, Eestile ainuomane)
- Institutsioonis olevate/iseseisvasse ellu astuvate noorte osalemise võimalused (uus, Eestile ainuomane)

II aladimensioon osalus:

- Laste osakaal, kes on kuulnud ÜRO lapse õiguste konventsioonist (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes kogevad, et neid kuulatakse omavalitsuses (Islandiga sama)
- Kohandada „Laste osakaal, kes tunnevad hästi ÜRO lapse õiguste konventsiooni“ ehk luua Eesti indikaator nt järgneva küsimuse alusel: milliseid neist on sinu arvates lapse õigused?
- Laste osalus ühiskonnas veebi teel (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal (16-17a), kes osalevad KOV valimistel (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes osalevad osaluskogudes (uus, Eestile ainuomane)
- Valla-või linnavolikogu komisjonide arv, kuhu kuulub noortevolikogu liige / Noortevolikogu liikmete arv, kes kuuluvad valla-või linnavolikogu komisjonidesse (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes tunnevad, et saavad oma elu kulgu/endaga toimuvat mõjutada (uus, Eestile ainuomane)

III aladimensioon sotsiaalmeedia:

- Laste osakaal, kelle jaoks on raske vähendada sotsiaalmeedias veedetud aega (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes tunnevad end halvasti, kui ei saa sotsiaalmeediat kasutada (Islandiga sama)

Sotsiaalmeedia indikaatorite puhul jäi ekspertrühm kahtlevale seisukohale, kas need peaksid osaluse ja sotsiaalse seotuse dimensiooni alla kuuluma. Pakuti, et need võiksid sobida paremini ehk turvalisuse ja kaitse või tervise ja heaolu dimensiooni alla.

IV aladimensioon sõprussuhted:

- Üksindust kogevate laste osakaal (Islandiga sama)
- Kohandada „Laste osakaal, kellele meeldib sõpru külla kutsuda“ ehk luua Eesti indikaator nt järgnevate küsimuste alusel: 1) kas sa veetsid aega koos sõpradega?; 2)

kas võtsid midagi ette koos teiste laste või noortega?; 3) kas sul oli oma sõpradega lõbus?; 4) kas sina ja su sõbrad aitasite üksteist?; 5) kas sa said oma sõpradega kõigest rääkida?; 6) kas sa said oma sõpradele loota?

- Kohandada „Laste osakaal, kelle jaoks on lihtne sõpru leida“ ehk luua Eesti indikaator järgneva küsimuse alusel: kuivõrd nõustud, et sul on sõbrad, kellega saad jagada oma rõõmu ja kurbust?
- Eestis vaja täiendavalt uurida andmete olemasolu või selle kogumise võimalusi, et kohandada Islandi indikaator „Välismaise päritoluga laste osakaal, kellel on Islandi päritolu sõber“

Arutlemisele tuli see, kas sõprussuhete aladimensioon sobiks paremini elukvaliteedi dimensiooni alla.

Ettepanek edasiseks

- Eraldi tähelepanu pöörata just sisulisele osalemisele/mõtestatud osalemisele/tunnetuslikule osalemisele (lapse enda tunnetus, et ta on saanud osaleda)
- Eristada tavalist osalemist veebi-osalemisest
- Vaja koguda rohkem andmeid koolieelsete laste osaluse osas
 - järelevalve praktikad – kuidas juurutada lastega otse suhtlemist (ka vanematega), et mitte piirduda vaid dokumentide kontrolliga. See seotud laiemalt praktika muutuse ja üldise osaluse kultuuri peavoolustamisega
- Sõpradega koosolemise osa – mõõta nii füüsiliselt kui ka veebis koosolemise rahuldust pakkuvate võimaluste olemasolu kohta
- Kaaluda, kas sõprussuhete aladimensioon peaks kuuluma pigem elukvaliteedi alla.
- Kaaluda, kas sotsiaalmeedia sõltuvus pigem turvalisuse ja kaitse või tervise ja heaolu alla panna
- Kaaluda nt järgnevate teemade asjakohasust: laste usaldus riigi institutsioonide vastu, huvi poliitiliste ja ühiskondlike teemade vastu, enesetõhusus kodanikuna
- Kaaluda, kas osaluse indikaatorid erinevates valdkondades (nt osalus hariduses, tervises) võiks kuuluda vastava valdkonna alla või koondatult osaluse juurde

Elukvaliteedi indikaatorid

Elukvaliteedi dimensiooni mõõdetakse Islandi näidikulauas läbi kahe aladimensiooni: I materiaalse heaolu (5 indikaatorit) ja II pereelu (9 indikaatorit). Täpsemalt on toodud lisas 3 tabelis 5, milliseid indikaatoreid Eesti eksperdid pidasid asjakohaseks nende aladimensioonide mõõtmiseks Eestis kasutada. Kokkuvõtvalt leidsid eksperdid, et elukvaliteedi dimensiooni all olevatest 14-st Islandi indikaatorist oleks Eestis muutmata

kujul kasutatavad 7, 4 puhul tuleks teha kohendusi ning kolmest indikaatorist soovitati loobuda. Kohandamise põhjusteks osutusid eelkõige lähedaste, kuid mitte identsete andmete olemasolu, Islandi indikaatori sisuline ebaselgus ja mõõtmise keerukus Eestis. Kohanduste aluseks pakuti HARNO riikliku koolirahulolu uuringu, Eesti Sotsiaaluuringu (ESU), Eesti Tööjõu-uuringu (ETU), PISA, Kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu (HBSC) küsimusi. Kohandamisel alati lõplike küsimuste ja/või indikaatorite sõnastuseni ei jõutud. Lisaks pakuti materiaalse heaolu ja pereelu aladimensioonide juurde vähemalt üks uus ehk Eestile ainuomane indikaatori idee ning üldine elukvaliteet kui uus aladimensioon, mida mõeldaks 5 indikaatorit.

Eesti eksperdid pakkusid elukvaliteedi dimensiooni mõõtmiseks välja järgneva esialgse nägemuse. Aladimensioonide kaupa on esmalt välja toodud indikaatorid, mida võiks muutmata kujul Eestis kasutusele võtta, teisena indikaatorid, mis vajavad kohandamist, kolmandana indikaatorid, millest soovitatakse loobuda ning viimasena ekspertrühma poolt pakutud uued Eestile ainuomased indikaatorid.

I aladimensioon materiaalne heaolu:

- Laste osakaal, kellel on kodus õppimiseks head võimalused (Islandiga sama)
- 6-aastaste või vanemate laste osakaal, kellel on oma tuba (Islandiga sama)
- Kohandada „Laste osakaal, kes arvavad, et nende perel läheb rahaliselt hästi“ ehk luua Eesti indikaator nt järgneva küsimuse alusel: kas sinu perel on piisavalt raha, et Sa saaksid teha eakaaslastega samu asju?
- Kohandada „Laste osakaal, kes lähevad sageli tühja kõhuga magama“ ehk luua Eesti indikaator nt järgneva küsimuse alusel: kui sageli sa viimase 30 päeva jooksul ei söönud, kuna toidu ostmiseks polnud piisavalt raha?
- Kohandada „14–18-aastaste osakaal, kes teevad kuus rohkem kui 20 tundi tasustatud tööd“ ehk luua Eesti indikaator nt järgneva küsimuse alusel: kas sa käid tööl?
- Laste osakaal, kelle vanem(ad) töötavad välismaal (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes on viimased 12 kuud elanud töötute peres (0-18a) (uus, Eestile ainuomane)
- Laste arv, kes saavad toimetulekutoetust (uus, Eestile ainuomane)
- Absoluutses vaesuses elavate laste osatähtsus (uus, Eestile ainuomane)
- Suhtelises vaesuses elavate laste osatähtsus (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes ei saa osaleda soovitud vabaaja tegevuses vanemate majandusliku olukorra tõttu (uus, Eestile ainuomane)

II aladimensioon pereelu:

- Laste osakaal, kes leiavad, et vanematega on lihtne muredest rääkida (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes teevad vanematega koos toredaid asju harva või mitte kunagi (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes saavad perekonnalt emotsionaalset abi ja tuge (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes on kaotanud ühe/mõlemad vanemad (Islandiga sama)
- Laste osakaal, kes räägivad kodus muud keelt kui eesti keelt (Islandiga sama)
- Kohandada „Laste osakaal, kes elavad kahes kodus“ ehk luua Eesti indikaator nt järgneva küsimuse alusel: kellega sa koolipäevadel koos elad?
- Loobuda Islandi indikaatorist „Laste osakaal, kellel on suur hoolduskoormus“
- Loobuda Islandi indikaatorist „Laste osakaal, kelle üks vanem on pärit välismaalt“
- Loobuda Islandi indikaatorist „Laste osakaal, kes saavad vanematelt abi seoses koduõppega“
- Laste osakaal, kes tunnevad end kodus hoituna (uus, Eestile ainuomane)

Ekspertühm pakkus välja uue ehk III aladimensiooni üldine elukvaliteet:

- Keskmise laste üldine eluga rahulolu (uus, Eestile ainuomane)
- Vähe eluga rahul olevate laste osakaal (uus, Eestile ainuomane)
- Eluga rahul olevate laste osakaal (uus, Eestile ainuomane)
- Laste osakaal, kes on tuleviku suhtes optimistlikud (uus, Eestile ainuomane)
- Teiste inimeste usaldamine (uus, Eestile ainuomane)

Ettepanekud edasiseks

- Mõelda, kuidas indikaatorite puhul tagada KOV vaade. Kuidas saaks nt erinevaid andmeallikaid kokku panna? KOV tasandi asemel moodustada sarnaste tunnuste alusel piirkondlikud klastrid ja jälgida nende trende?
- Vajab läbimõtlemist positiivsete/negatiivsete indikaatorite vahekord. Kas püüd on leida üles investeeringute vajadused? Sellisel juhul võimalik negatiivsete indikaatorite ülekaal. Nende kaudu saab edaspidi näha negatiivseid (asi läheb veel halvemaks) ja positiivseid trende (halb nähtus kahaneb).
- Töötukassa võiks statistika arvutada välja laste peale

5. Ettepanekud edasisteks sammudeks jõudmaks Eesti laste valdkondadeülese heaolu näidikulauani

Seades eesmärgiks kujundada Eestile iseloomulik, valdkondadeülene, üle-riigiline ja võimalikult KOV tasandini ulatuv terviklikult laste heaolu kajastav avalikult kättesaadav ja regulaarselt uuenev andmepilt ehk laste heaolu näidikulaud, oleks vajalik astuda rida samme. Projekti kaudu otsiti, kuidas seda teha õppides Islandi kogemusest. Ettepanekuid, kuidas Eesti valdkondade ülest laste heaolu näidikulauda luua ja arendada koguti esmalt viiest valdkondlikust ekspertrühmast, need ettepanekud koondati ja ühtlustati ka ekspertrühmade juhtide ja projekti eestvedajate ühisaruteludel ning lisamõtteid koguti 13. juunil 2024 a toimunud konverentsilt „Tänane laste heaolu - homne Eesti tulevik“ (vt programmi, sh linke ettekannetele lisast 4), kus osales umbes 60-70 eksperti. Samuti on siin dokumendis toodud ettepanekutes lähtutud Islandi näidikulaua arendamise ning vähemal määral Soome kogemustest. Nimelt leiti ekspertrühmades, et Eesti laste heaolu valdkondadeülese näidikulaua loomisel tuleks arvesse võtta ka teiste riikide praktikat peale Islandi. Tänu ekspertrühma liikmele Helika Saarele oli võimalik tutvuda ka Soome laste heaolu valdkondadeülese andmepildi loomise algatusega. Valdkondlike töörühmade laste heaolu indikaatorite spetsiifilised ettepanekud on esitatud eelnevas osas (ptk 4) ja lisas 3. Järgnevalt on toodud üldisemad ettepanekud näidikulaua loomise ja arendamise etappide või protsesside kaupa.

Näidikulaua loomise protsessi juhtimise, kaasatud osapoolte ja tegevuskava täpsustamine

Näidikulaua loomine ja arendamine eeldab kindla eestvedaja ja rahastuse olemasolu, valdkondadeülest koordineeritud koostööd, võimalikult laia seotud osapoolte kaasatust, selget tegevusplaani ja seda elluviivat meeskonda.

Seega on vajalik konsensuslik valdkondadeülene otsus näidikulaua loomiseks ning selleks vajalike tegevuste rahastamiseks. Protsessi tõhusaks juhtimiseks ja valdkondadeülese koostöö paremaks tagamiseks oleks vaja anda see ülesanne konkreetsele elluvijale, milleks sobiks nt juba toimiv valdkondadeülese ennetuse (VÜE) nõukogu või tuleks ellu kutsuda muu valdkondade ülene vastutajaid hõlmav komitee või nõukogu, kel oleks otsustuste jõustamise õigus ja roll. Valdkondade ülene laste heaolu näidikulaud saab tekkida ja Eestile kasu tuua kui selle tegevus on võetud selgesse prioriteeti valitsusasutuste poolt, selle ülesehitamist, arendamist ja kasutust rahastatakse jätkupidevalt ning edaspidi indikaatoreid jälgitakse ja analüüsitakse sh tegevuste mõju hinnatakse valdkondi läbivalt järjepidevalt, süsteemselt ja pikaajalisi eesmärke silmaspidades nii riiklikul kui kohalikul tasandil.

Arvestades Eestis laste heaoluga kokkupuutuvaid valdkondi, siis eelduslikult peaks protsessi kaasatud olema Sotsiaalministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Majandusministeeriumi ning Sotsiaalkindlustusameti, Tervise Arengu Instituudi, Politsei- ja Piirivalveameti, Haridus- ja Noorteameti, Laste ombudsmani, Lastekaitse Liidu, Eesti Linnade ja Valdade Liidu, Eesti Noorteühenduste Liidu, Eesti Õpilasmavalitsuste Liidu, Eesti Statistikaameti ja teadlaste esindaja. Islandi eeskujul võiks kaasata ka Peaministri büroo ja Rahandusministeeriumi esindaja.

Näidikulaud peaks olema siseriiklikuks kasutuseks nii riiklikul kui kohalikul tasandil. Kindlasti on oluline läbi mõelda näidikulaua (potentsiaalsed) kasutajarühmad, sh kes, kuidas ja millistes tööprotsessides saaks seda andmetööriista kasutada. Oluline on nende kasutajarühmade huvide, valmisoleku ja vajadustega arvestamine kogu näidikulaua loomise ja arendamise protsessi vältel. Seega tuleb olulisi kasutajarühmi erinevatesse näidikulaua loomise ja arendamise protsessi etappidesse kaasata, et tagada arendatava näidikulaua vastavus kasutajarühmade vajadusele ja saada seeläbi näidikulaust maksimaalselt kasu. Kindlasti on oluline kaasata potentsiaalseid kasutajaid kohalikest omavalitsustest tagamaks andmetööriista vastavus kohaliku tasandi vajadustele. Laste kaasamine aitab muuhulgas tagada näidikulaua aluseks oleva kontseptuaalse ja mõõtmismudeli valiidsust. Seejuures tuleb lapsi kaasata neile arusaadaval viisil, sh küsida nii, et laps mõistab ning nende arvamust arvesse võtta. Nii arendaja kui ka kasutajarühmana on vaja kaasata laste heaolu teemadega tegelevad teadlased. Süsteemne koostöö teadlastega võimaldab tagada näidikulaua teaduspõhise arendamise. Lisaks on oluline tagada laiapõhjaline näidikulaua vajaduse mõistmine terves ühiskonnas.

Eesti laste heaolu kontseptuaalse ja mõõtmismudeli loomine

Eestile sobiliku ja ainuomase näidikulaua jaoks on vaja *Eesti laste* heaolu mudelit, täpsemalt:

- välja töötada Eesti laste heaolu kontseptuaalne mudel, sh tuginedes teaduskirjanduse analüüsil ja ekspertidega konsulteerimisel. Oluliste ekspertidena on vaja kaasata erineva taustaga Eesti lapsi (k.a kõrge haavatavuse riskiga lapsed, nt asendushooldusel elavad, puudega lapsed).
 - Kaaluda lapse heaolu kolmnurga ning riski- ja kaitsetegurite raamistiku relevantsust kontseptuaalse mudeli loomisel
- Täiendavalt kaardistada Eesti laste heaolu indikaatoreid, sh kõrge haavatavuse riskiga laste andmeid/indikaatoreid – ennetamaks ohtu, et enim tähelepanu vajavad lapsed jäävad monitoorimisest kõrvale (õiglust soosiv vs ebaõiglust taastotev

näidikulaud). Laste heaolu näidikulaua indikaatorite nimekirja on oluline hõlmata nii olemasolevate andmetega kaetud kui ka veel katmata indikaatoreid.

- Eesti laste heaolu kontseptuaalse mudeli kontekstis heaolu dimensioonide ja indikaatorite valikukriteeriumide püstitamine, sh konsulteerimine ekspertidega (k.a lapsed). Muuhulgas võiks kriteeriumite püstitamisel arvesse võtta järgnevaid aspekte:
 - objektiivsete ja subjektiivsete laste heaolu indikaatorite/andmete tasakaal.
 - andmesubjekti õigused ja andmehaldusele kuuluvad ressursid (maksumus ja tööaeg vs saadav kasu)
- Eesti laste heaolu dimensioonide ja indikaatorite valik, sh konsulteerimine ekspertidega (k.a lapsed) ning valiku põhjenduse dokumenteerimine.
 - Iga indikaatori kohta võiks olla juures selgitus ja põhjendus, et miks indikaatori jälgimine on vajalik, mida näitab-tähendab, millega seotud (näiteks riiklikud strateegiad); võimalusel ka see, kuidas indikaator on mõjutatav.
- Valitud indikaatorite ja indikaatorkomplektide empiiriline testimine (sh valiidsusanalüüs). Eeldab indikaatorite aluseks olevate andmete olemasolu.

Selles etapis on oluline roll teadlastel, kuid ka teiste kaasatus.

Andmekorje ja andmete kasutus

Eesti laste heaolu monitoorimiseks on oluline tagada regulaarne andmete uuenemine kõikide mõõtmismudelisse valitud indikaatorite lõikes. Hetkel on suurem osa laste heaolu andmeid jälgitavad riigi tasandil. Võimalikult kohaliku omavalitsuse tasandini ulatuva näidikulaua andmevajaduste täitmiseks on:

- Oluline välja selgitada võimalused KOV tasandi andmete kogumiseks võimalikult suures ulatuses.
- Olulisteks andmeallikateks peaksid olema regulaarsed laste seas läbi viidavad küsitlusuuringud.
 - Vajalik on jätkata läbirääkimisi HARNO-ga, et teha koostööd näidikulaua jaoks kohaliku tasandi andmete kogumiseks riikliku koolirahulolu uuringu raames.
 - Uurida võimalusi kaasata lapsed statistikaameti läbiviidavasse KOV teenuste ja elukeskkonnaga rahulolu uuringu valimisse, sh töötada välja lastele mõeldud küsitlusankeet
- Võimalikult palju kasutada olemasolevaid registriandmeid. Vaja on analüüsida ja koostada ettepanekud registriandmete kasutuse ja kokku toomise/ühendamise ning andmete teisese kasutusõiguse, andmete turvalisuse osas.
 - Sh millised on olemasolevate registrite sidumiseks õiguslikud ja tehnilised alused

- Vägivaldala kogenud laste registriandmete puhul on vaja kokku leppida kuhu ja kes andmeid kokku koondab, et edaspidi vältida sama juhtumi mitmekordset arvestamist statistikas, st parandada andmekvaliteeti
- Mitmetes riiklikes ja KOV tasandi andmesüsteemides (nt STAR ja PPA) on vaja parandada andmete kasutamise mugavust vältimaks praegust aja- ja ressursimahukat käsitsitööd ning tagamaks andmete kättesaadavust, sh Eesti laste heaolu näidikulauale
- Registrites on vaja suurendada lastest lähtuvat andmeesitust – nt laste arv, kes elab üksikvanemaga leibkonnas
- Laste heaolu andmetega seonduv nõuab koordineerimist riiklikul ja kohalikul tasandil. Tuleks luua spetsiaalne koostöögrupp, et kaardistada Eestis läbiviidavad laste heaolu uuringud, hoolitseda teadmistebaasi arendamise eest, tuvastada ja täita andmelünki ja vältida andmete kogumise dubleerimist ning koordineerida andmekorje ajakava erinevate seotud osapoolte tihedas koostöös. Selline koordineerimisüksus võiks töötada ka andmete kogumise standardite väljatöötamise nimel, et toetada andmete ühtlustamist ja territooriumide paremat võrreldavust. Sarnase koordineerimisüksuse vajadust on välja toodud ka nt Soomes (Lahtela ja Pärnänen 2023; Dirwan ja Thevenon 2023).
 - Luua laste heaolu uuringute andmebaas ning uurida võimalusi selle sidumiseks HARNO noorteuuringute andmebaasiga
 - Sealhulgas on vaja analüüsida ja välja töötada ettepanekud, kuidas paremini koordineerida Eesti laste seas läbi viidavaid küsitlusuuringuid, sh kuidas tagada regulaarselt laste seas küsitlemine, nii et lapsi üle ei koormataks, kuid kõigi oluliste laste heaolu aspektide kohta oleks olemas lastest lähtuv andmestik.
 - Kontrollida, kas uuringud satuvad samadesse koolidesse ja perioodidesse
 - Ühised kokkulepped, millisel eesmärgil andmeid kogutakse
 - Küsimustike piloteerimine laste osalusel
- Andmekuvajatega/-halduritega on vaja rääkida läbi, millised on võimalused 0-7 a ja/või 0-17 a ja/või näidikulaua jaoks vajaliku täpsema vanusevahemiku eristamiseks, sh andmete kuvamisel
- Vaja on analüüsida ja teha ettepanekuid, kuidas tagada kõrge haavatavuse riskiga laste (nt asendushooldusel elavad, puudega lapsed) andmete regulaarne jõudmine näidikulauda. Nende näidikulauda hõlmatuse olulisust on rõhutanud nii WHO–UNICEF–Lancet komisjon (Clark jt. 2020) kui ka OECD (Clarke ja Thevenon 2022).
- Riiklikult rahastatud laste heaolu uuringute andmed peaksid olema kergemini kättesaadavad

Andmete turvalisus, kaitse ja eetika

Tagamaks andmeturbe ja isikuandmete kaitse on andmete kogumise, näidikulaua jaoks koondamise, hoiustamise ja kuvamise osas vaja välja selgitada turva ja kaitse nõuded.

Andmete kogumine

- Küsida Eetikakomiteelt ja Andmekaitseinspeksioonilt luba Eesti laste heaolu näidikulaua indikaatorite alusandmete kasutamiseks, sh püüda saavutada pikemaajalisem kokkulepe vältimaks iga-aastast tegevuse kordumist. Eetikakomitee kooskõlastust tuleks uuendada juhul, kui toimuvad muudatused andmekogumises.
- Küsitlusuuringute abil kogutavate laste heaolu andmete kvaliteedi tagamiseks tuleb kasutada vanemate/eestkostja passiivse nõusoleku põhimõtet. Aktiivse nõusoleku põhimõtte kasutamise tagajärjeks oleks süstemaatiliselt kallutatud valim, sh kõrge haavatavuse riskiga laste kõrvalejäämine uuringust. Seejuures alates 14 a osalemine isikustatud uuringus võiks tugineda nende endi soovile.

Andmete koondamine, turvaline hoiustamine ja kuvamine

- Välja selgitada, kellel on/peaks olema õiguslik alus andmete koondamiseks, hoiustamiseks ja kuvamiseks
 - Teha vajadusel ettepanekuid õigusliku aluse loomiseks

Andmekorje, -kasutamise ja turvalisuse tegevuste juures on oluline teadlaste ja ekspertide, sh juristide, andmekaitse ja turvalisuse ja IT spetsialistide koostöö, samuti lastega koostöö andmekorje teemas.

Näidikulaua tehnilise lahenduse valik, prototüübi loomine ja avaldamine

Otsustamiseks, milline tehniline ja andmete majutamise lahendus on Eesti laste heaolu näidikulauale sobivaim, on vaja esmalt välja selgitada erinevad valikuvõimalused ja teostada erinevate alternatiivide puhul näidikulaua füüsilise loomise, käigushoidmise ja arendamise analüüs sh alternatiivide turvalisuse ja kuluanalüüs (nt tööjõukulud, tehnilised arendused, hanked). Oluliseks otsustuskohaks on see, kas teha täiesti eraldi arendus või integreerida näidikulaud mõne teise olemasoleva andmetööriistaga (vt tabel 1).

Tehnilise lahenduse valik peab lähtuma andmeturbe nõuetest ja peab vastama ka kasutajarühmade vajadustele.

Pärast tehnilise lahenduse valikut saab tellida näidikulaua ülesehitamise, mille puhul on eelduslikult vaja läbida olulised IT-arenduste sammud nagu prototüübi loomine, testimine, kohandamine, turvalisuse testimine jne. Enne näidikulaua avaldamist on oluline, et selle prototüüpi testivad kõik eelnevalt kindlaks määratud kasutajarühmad (nt riigi ja kohaliku

tasandi poliitikakujundajad, lapsed), andes sisendit näidikulaua kohandamiseks näiteks kasutusmugavuse osas.

Näidikulaua andmete kuvamisel soovitame:

- kokku leppida, millised andmed on avalikuks kasutamiseks ja milliseid andmeid võivad vastavalt tööülesannetele kasutada spetsialistid
- andmete kuvamine laste erinevate taustatunnuste (nt sotsiaal-demograafiliste) kaupa
- andmete kuvamisel võimaldada Eesti piirkondade ja KOVide võrdlus
- tagada, et KOV tasandini ulatuvad andmed ei võimaldaks laste kaudset tuvastamist.

Näidikulaua kasutus ja edasine arendus

Juba näidikulaua prototüübi valmimisel tuleb alustada Eesti laste heaolu näidikulaua, sh selle kasutamise tutvustamist eelkõige kasutajarühmade seas. Kui näidikulaud on avaldatud, tuleb selle kasutamist propageerida nii kasutajarühmade seas kui ka laiahaardelisemalt terves ühiskonnas. Pärast näidikulaua avaldamist on oluline arendada selle kasutamisoskusi eelkõige kasutajarühmade seas võttes arvesse teiste KOV tasandini ulatuvate andmealgatuste (nt Heaolu- ja terviseprofiil, HTM noortevaldkonna KOV andmentorlusega seotud projekt) vastavaid kogemusi. Kui KOVidele on valdkondadeülesed andmed kergesti kättesaadavad ning aeg ja oskused neid enda KOVis analüüsida, on võimalik anda otsustegijatele sisendit laste heaolu toetamiseks. Et KOV ametnikel oleks aega oma töös näidikulauda kasutada, tuleks see konkreetsete ametikohtade tööprotsessi kirjelduses välja tuua. Eelnev kehtib ka ministriumite/riigiasutuste puhul.

Näidikulaud on strateegiate juhtimise ja andmepõhiste otsuste tegemise tööriist. Oluline on suurendada juhtide/otsusetegijate usku andmepõhisesse otsustamisse ja arendada andmepõhise juhtimise pädevusi ning andmete poliitikakujunduses kasutamise oskusi, sh kõrgkoolide õppekavades. Näiteks võiks selliseid teadmisi ja pädevusi pakkuda mõne kõrgkooli mikrokraadiprogrammi raames, kus laste heaolu valdkondadeülest näidikulauda saaks kasutada õppematerjalina. Eesti laste heaolu näidikulaua indikaatoreid on vaja integreerida erinevatesse riiklikesse (nt Eesti 2035, Heaolu arengukava, VEKO, Siseturvalisuse arengukava, Rahvastiku tervise arengukava), regionaalsetesse (nt maakondlikud strateegiad) ja kohaliku tasandi (nt KOV arengukava, koolide tegevusnäitajate määrus) strateegilistesse dokumentidesse. Seejuures on oluline liikuda selles suunas, et strateegilistes dokumentides kajastuks laste heaolu terviklik ja valdkondadeülene vaade – see muudaks laste heaolu valdkondadeülese mõõtmise ja valdkondadeüleste laste heaolu teenuste pakkumise süsteemsemaks. Laste heaolu andmed tuleks võtta aluseks

strateegiliste dokumentide tegevuskavade (nt Lastegarantii tegevuskava) koostamisel. Põhikooli ja gümnaasiumi seaduse muudatuste raames võiks kooli määrustesse sisse kirjutada laste heaolu jälgimise vajaduse. Laste heaolu andmed peaksid olema aluseks kõigi seotud valdkondade otsuste tegemisel, sh detailplaneeringute tegemisel. Juhul kui Eestis soovitakse näiteks Islandi või Soome eeskujul luua valdkondadeülene laste heaolu strateegia, arengukava vms, tuleks tagada selle selge seos valdkondadeülese laste heaolu näidikulauaga.

Laste heaolu näidikulaud ja selle aluseks olevad indikaatorid ning andmed aitavad:

- monitoorida laste heaolu olukorda, sh varakult tuvastada negatiivseid arenguid ja ennetada riskide kumuleerumist/kumulatiivset kulude kasvu riigile/KOVile
- hinnata sekkumiste, sh valdkonnaüleste sekkumiste tulemusi/mõju/kulutõhusust,
- planeerida ja suunata vajaduspõhiselt ennetustegevusi, sekkumisprogramme ja teenuseid,
- planeerida ressursse, sh tööjõudu
- planeerida KOV/riigieelarvet,
 - eelarve real peaks olema „lastega seotud kulu“ märke
 - tuleks teha eelarvete analüüs – kui palju lastega seotud, kui palju ennetusse, kui palju läheb tagajärgedega tegelemisse
- jälgida strateegiate/arengukavade edenemist
- teostada huvikaitset
- muuta ühiskonnas lapsed nähtavamaks ja kuuldamavamaks, sh kõrge haavatavuse riskiga lapsed
- peavoolustada laste heaolu andmeid
- väärtustada lapse heaolu oma terviklikkuses siin ja praegu
- tuua valdkondadeülesele kokku lapse heaolu kirjeldavad andmed; välja selgitada andmeaugud ja need katta
- kasutajale andmete tasuta kättesaadavaks ja kergesti kasutatavaks muutmine
- koostada riigisisest laste heaolu aruandlust, sh KOVe võrrelda
- koostada laste heaoluga seotud hankeid
- koostada riiklikke laste heaolu ülevaateid rahvusvahelistele organisatsioonidele (nt ÜRO laste õiguste komitee riiklik raport)
- tõsta teadlikkust valdkonnaülese ennetuse olulisuse kohta
- toetada valdkondade ja erialade ülest koostööd lapse heaoluga seotud ministriumite, riigiasutuste, erineva erialaga kohaliku tasandi sekkujate vahel rõhuga ennetustööl
- teha laste heaoluga seotud teadus- ja arendustööd

Võiks analüüsida valdkondadeülese laste heaolu näidikulaua potentsiaalseid kasutamisevõimalusi Eesti lastekaitse süsteemis. Lastekaitse seaduse uuendamisel on olulisemaks muutumas valdkondade ülesus ja ennetus. Näiteks võiks uurida, kas/kuivõrd KOV lapse heaolu spetsialiste võiks aidata näidikulaua indikaatorkoosseisu kasutamine enda piirkonna konkreetse lapse heaolu jälgimiseks ajas. Konkreetse lapse heaolu hindamise instrumendina toimimine eeldab, et spetsialist kogub lapselt subjektiivsete ehk lapsest lähtuvate indikaatorite aluseks olevatele küsimustele ise vastused.

Oluline on tellida jätkupideva kasutusoskuste ja näidikulaua edasise arendamise kava. Kaasata tuleb eksperdid koostöös teadlaste jt kasutajatega, sh lastega. Näidikulaua edasine arendus peaks hõlmama:

- Pidevat indikaatorite kriitilist ülevaatamist ajas
- Näidikulaua kasutusfunktsioonide laiendamist.
 - Islandi eeskujul võiks näidikulaua juurde kujundada lastesse investeerimise otsuseid toetava komponendi
 - kas rahastatud sekkumiste mõju ilmneb laste heaolu tulemustes;
 - kulu-tulu analüüs – nt kui investeerime konkreetse summa vanemlusprogrammidesse, siis selle tulemusel laste heaolu muutuse projektsioon (automaatne andmetel tuginev prognoos)
 - KOV laste heaolu spetsialistile mõeldud komponent, mille abil mõõta enda piirkonna konkreetse lapse heaolu

Võiks mõelda valdkondadeüleste laste heaolu teenuste pakkujate lepingutesse näidikulaua indikaatorite lisamist.

Näidikulaua edasisel arendamisel võiks jätkata koostööd riikidega, kus tegeletakse laste heaolu valdkondadeülese andmepildi loomisega ja näidikulaua kasutamisega andmepõhiste otsuste tegemisel.

Kasutatud allikad

Carberry jt. (2023). Children at the Table: A roadmap for putting children at the heart of the next Government. https://childrenatthetable.org.uk/wp-content/uploads/2023/11/PuttingChildren_YP_AtHeartOfGov.pdf

Clark, H., Coll-Seck, A. M., Banerjee, A., Peterson, S., DalGLISH, S. L., Ameratunga, S., ... Costello, A. (2020). A future for the world's children? A WHO–UNICEF–Lancet Commission. *The Lancet*, 395(10224), 605-658.

Clarke, C., Thevenon, O. (2022). *Starting unequal: How's life for disadvantaged children?* OECD Papers on Well-being and Inequalities, No. 6, OECD Publishing, Paris.

Cosma, A., Abdrakhmanova, S., Taut, D., Schrijvers, K., Catunda, C., Schnohr, C. (2023). *A focus on adolescent mental health and wellbeing in Europe, Central Asia and Canada.* Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey (Volume 1). WHO Regional Office for Europe.

Dirwan, G., Thevenon, O. (2023). *Integrated policy making for child well-being: Common approaches and challenges ahead.* OECD Papers on Well-being and Inequalities, No. 16, OECD Publishing, Paris.

Heckman, J. (2023). The Heckman Curve. <https://heckmanequation.org/resource/the-heckman-curve/>

Jacobzone, S., Picalarga, S. (2023). *Mobilising evidence to enhance the effectiveness of child well-being policies: The role of knowledge brokers.* OECD Working Papers on Public Governance No. 58, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/faeb9a0d-en>

Lahtela, J., Pärnänen, A. (2023). *Knowledge about children. Current status and development needs: Final report on Measure 24 of the National Child Strategy.* https://www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/08/Knowledge-about-children_measure24.pdf

Mahoney, J. (2023). *Subjective well-being measurement: Current practice and new frontiers.* OECD Papers on Well-being and Inequalities, No. 17, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/4e180f51-en>.

Nahkur, O., Kutsar, D. (2022). The change in children's subjective relational social cohesion with family and friends during the COVID-19 pandemic: A multinational analysis. *Frontiers in Sociology*, 7, 974543.

Nahkur, O., Zarina, K. (2024). Children's profiles of subjective well-being change during the COVID-19 pandemic and its correlates: A multi-national study. In: C. Suter, J. Chesters, S. Fachelli (Ed.). *Well-being During the Pandemic Comparative Perspectives from the Global North and South*. (x-xx). Springer [ilmumas].

OECD (2021), *Measuring What Matters for Child Well-being and Policies*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e82fded1-en>.

Soo, K., Nahkur, O. (2024). Subjective Well-Being and Vulnerability of Children During the Covid-19 Pandemic. In *Child Vulnerability and Vulnerable Subjectivity: Interdisciplinary and Comparative Perspectives* (pp. 193-214). Cham: Springer Nature Switzerland.

Lisa 1 Inglisekeelne Islandi valdkondade ülese laste heaolu näidikulaua arendamise protsessi täpsem kirjeldus

Development process of the dashboard

Below we outline the reasons for developing the Icelandic national children’s prosperity dashboard and describe its development as a 8-step process.

Reasons for developing the dashboard

In 2017, Ásmundur Einar Daðason’s - a new Minister of Social Affairs and Equality (now Minister of Education and Children) - agenda focused on children and their well-being. Up to 75% of municipalities’ budget goes to children and education. In Iceland an estimated 2500 children have adverse experiences each year. Annual costs to public authorities arising from these experiences may amount to about ISK 100 billion. However, improvement of children’s well-being was non-systematic (governmental and professional silos), did not put enough focus on prevention, and there was no holistic overview of decisions about investment in evidence proven measures and how effective they were. Thus, the highly engaging development process of new legislation - Act on the Integration of Services in the Interest of Children’s Prosperity (“Prosperity Act”; see [here](#)) – was initiated by the minister in 2018, and it was adopted in 2022. The Prosperity Act objective was to enhance children’s wellbeing by integrating and strengthening services, which was intended to reduce the incidence of adverse experiences and enhance children’s resilience (see also Figure 1).

The Bill comprises three parts	The changes are of various kinds to <u>enhance</u> children’s wellbeing
<ol style="list-style-type: none">1. Monitoring of children’s wellbeing and their need for services2. Rapid and effective response so that children’s need for services is met3. Wraparound, integrated health, social and schools service through collaboration among different service providers	<ul style="list-style-type: none">▪ Three-way division of welfare services▪ Intermediary personnel, case managers and support teams▪ New Wellbeing Council and consultation platforms for municipalities▪ Coordination and monitoring via Child Agency and Welfare Quality and Monitoring Authority	<ul style="list-style-type: none">▪ Increased preventive measures and early support to prevent as many adverse childhood experiences as possible▪ Rapid and effective response to reduce risk of recurrence▪ Wraparound, integrated services to enhance children’s resilience to deal with adverse experiences

Figure 1 Prosperity Act and its’ aim

The Prosperity Act is motivated by research. E.g. Nobel laureate J. Heckman’s research have shown that the highest rate of economic returns come from the earliest investment in children. During the preparation of the Prosperity Act, the Minister of Social Affairs and Equality (now Minister of Education and Children) retained a third-party economist to analyse its cost-effectiveness and economic impact for both state and municipalities. The economic analysis concluded that during the first years of the Prosperity Act’s implementation, costs will be higher than returns but in the long run, returns will far outweigh the costs - in or around the year 2070,

returns should reach 11% (which is comparable to Keflavik International Airport). Prosperity Act turns out to be cost-effective if 30 children per year has been saved by its implementation.

In addition to monetary budget, the Prosperity Act brought a paradigm shift:

- holistic view on children's well-being,
- made improvement of children's well-being more systematic (3 level of services), including specified the role and actors of prevention (first level) services and its link to social (second level) and child protection (third level) services,
- made mandatory for different silos of government to cooperate, and
- for municipalities/services providers to provide holistic services (assuming cross-sectoral work between professionals, e.g. teachers, social worker, youth worker) for child
- costs related to children perceived as an investment.

To monitor children's prosperity in Iceland and support the implementation of the legislation, the government developed a dashboard on children's prosperity. A new dashboard was needed as existing international dashboards and indices were not sensitive enough for Iceland as a country with high overall wellbeing, including material well-being. The dashboard provides information that governments and municipalities can use in the prioritization of projects, funding, and policy development. It allows the use of money in a more efficient way to increase children's well-being. The dashboard shares the same holistic approach to well-being as the Prosperity Act to support the implementation of the legislation.

Development process of the dashboard also turned out to be useful in itself – more knowledge about what matters to children in their lives in their own perspective; accessibility to raw data for government and municipalities increased; all municipalities get “child prosperity” reports free now; allows more tailored services/interventions in municipalities.

Main steps of development process

The main steps of the development process of the national children's prosperity dashboard was (1) adopting new legislative and political frameworks; (2) development of Child Friendly City index in Kopavogur municipality; (3) specifying the objectives and actors of development of the national children's prosperity dashboard; (4) defining child wellbeing/prosperity and deciding measurement approach; (5) specifying dimensions and indicators; (6) data collection; (7) selecting dashboard publishing solution; (8) dashboard's further development and use of its underlying data.

Step 1: Adopting new legislative and political frameworks

Important first step in developing the national children's prosperity dashboard was the adoption of the Prosperity Act (Act on the Integration of Services in the Interest of Children's Prosperity) and Child Friendly Iceland strategy and Action plan. Prosperity Act and Child Friendly Cities as child well-being improvement implementation frameworks support each other - both are in accordance with UN CRC – and some municipalities are actively implementing both.

Preparation of the **Prosperity Act** (Act on the Integration of Services in the Interest of Children's Prosperity) started in 2018 (see the timeline on Figure 2). Preparation engaged around 2000 people, including children, researchers, people from municipalities and schools. Children and researchers were engaged in the preparation of the Act through consultations, open calls for consultation, face

to face meetings, research (e.g. Icelandic Youth Survey), diploma education at the University of Iceland, contract with Youth association to share thoughts and ideas. Declaration of willingness was signed by five ministers and the Icelandic Association of Local Authorities. Also, inter-political committee consisting of members of parliament, governmental steering committee on children’s affairs and the position for first Icelandic Minister for Children was formed. Parliament unanimously approved the Prosperity Act on June 11, 2021, and it came into effect on January 1, 2022. Implementation began immediately across the country, on state and local levels. The implementation phase is expected to take up to five years, or until the end of 2026. By the end of 2022, most Icelandic municipalities had begun implementing the Prosperity Act, but to varying degrees. Many municipalities have appointed a project manager and/or a multidisciplinary steering committee who will use the dashboard in their work to implement the Prosperity Act.

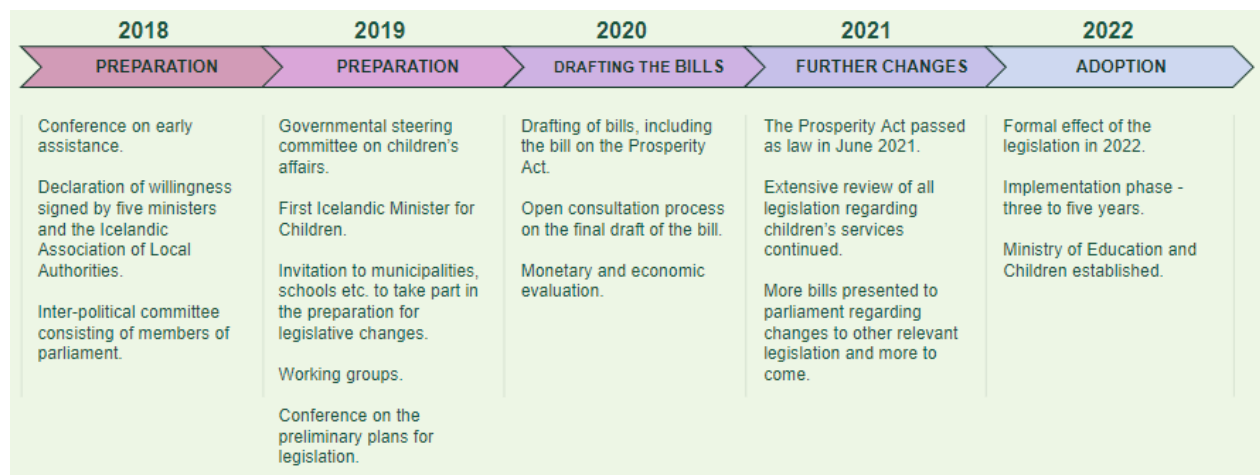

Figure 2 Timeline of preparing and adopting the Prosperity Act

Child Friendly Iceland: In February 2019, the (then) Minister of Social Affairs and Children (now the Minister of Education and Children) presented a proposal to develop a policy on increased participation of children and young people in government policy development and a framework for Child Rights Impact Assessments for all greater decisions affecting children. In November 2019, the (then) minister of Social Affairs and Children and the director of UNICEF Iceland signed an agreement of cooperation to adopt the project on Child Friendly Cities in Iceland.

National children’s prosperity dashboard aims to monitor the implementation of both of these frameworks. Dashboard’s development (steps 3 to 8) has been financed by the Ministry of Social Affairs/ Ministry of Education and Children through the Prosperity Act budget.

Step 2: Developing Child Friendly City index in Kopavogur municipality

Municipalities were ahead of the government in data-based strategy development. Related to the Child Friendly Cities (CFC) project, in 2017, the municipality of Kopavogur started to construct a Child Friendly City (CFC) Index. In order to form the CFC Index available data about children was scrutinized systematically and indicators evaluated as appropriate measures for the selected dimensions and components used in the dashboard. Measurements from official and consolidated data sources were prioritised over designing new indicators. The CFC Index was based on 80 individual indicators grouped into five dimensions - Education, Equity, Health & Wellbeing, Security & Protection, Social Participation. CFC index followed the methodology built for Social

Progress Index (developed by e.g. Micheal Porter, Micheal Green). Data came from six sources: The Icelandic Centre for Social Research and Analysis (ICSRA), Skólavogin (a web-based analysis tool for municipalities in Iceland), Statistics Iceland, Health Behaviour in School-aged Children (HBSC), Directorate of health and Kopavogur municipality in house data.

Several challenges occurred in the development process of Child Friendly City index in Kopavogur municipality:

- child well-being data was spread across different sectors (e.g. health, education) and there was no overview about existing child well-being data, including data gaps in Iceland;
- data accessibility was limited because many indicators and the data was collected and owned by private company (ICSRA)
 - it was necessary to pay to the private company to get necessary questions to the survey and/or get the data
 - government and municipalities did not have overview about all the data/indicators
 - only private company had the raw data, and
 - in case of some indicators, data collection was stopped
- some data/indicators were not accessible due to the data protection issues (e.g. some objective data from Directorate of Health)
- index addressed typical child but not all minority child populations (e.g. immigrant children well represented but children with disabilities not)
- data for the youngest children was limited
- data for the “Equity” dimension was limited

Finally, private company (ICSRA) gave raw data to Kopavogur municipality for the CFC index. The CFC index project has helped to make municipal level data more accessible for municipalities.

Kopavogur municipality has developed a technical solution called [Nightingale](#) to automatically get data from different sources into the CFC index/dashboard. It is public for all and allows to spotlight changes and do more detailed analyses about why changes occur.

UNICEF Iceland represented by Hjördís Eva Þórðardóttir (henceforth Hjördís) and Statistics Iceland represented by Kolbeinn Holmar Stefansson (henceforth Kolbeinn) were partners for Kopavogur municipality in developing the index. For example, UNICEF Iceland helped to map local governments data and Statistics Iceland helped to develop equity indicators for CFC index.

Step 3: Specifying the objectives and actors of development of the national children’s prosperity dashboard

In 2018, the Ministry of Education and Children started the development process of the national Children’s Prosperity dashboard. National dashboard was needed to get an overview about children’s prosperity and support the implementation of the Prosperity Act in all municipalities in Iceland. More specifically, the national dashboard aims to monitor children’s prosperity development over time, to contribute to comparison of regions and municipalities, and to evidence-based policy, evaluation and prioritization.

At the beginning the Minister of Social Affairs and Equality (now Minister of Education and Children) brought the decision of creating a steering committee to the government that agreed to

create such a group- with buy in from ministers. A steering committee was formed consisting of seven Ministries - Prime ministers office, Finance, Justice, Education, Social Affairs, Local Affairs, Health - and Ombudsman for Children, Icelandic Association of Local Authorities, Statistics Iceland and University of Iceland. It included one person per ministry/organization. The committee planned the development process of the dashboard and was responsible for creating the dashboard. Moreover, steering committee created the plan of action, consulted with stakeholders, decided to make a smaller working group that would create the frame that was then reviewed and confirmed by steering committee, provided connections to relevant sub-institutions and into ministries. Steering committee had regular meetings and decisions were made by consensus. Kolbeinn Holmar Stefansson from University of Iceland (the School of Social Work) as a chairman of the committee and Hjördis from Ministry of Social Affairs/Education and Children as staff member of the committee - both also involved in the development of Child Friendly City index in Kopavogur municipality - led the development process of national Children's Prosperity dashboard. Hjördis from the Ministry of Social Affairs/Education and Children was the only one whose official (stated in job contract) responsibility and job task it was. In defining child wellbeing/prosperity and deciding measurement approach, specifying dimensions and indicators, data collection, dashboard publishing solution steps (3-7), she acted as a lone substantive executor of the development process of the dashboard. Kolbeinn Holmar Stefansson and Arsaell Arnarson from University of Iceland who both had consultancy contracts with the Ministry, provided the first round and steering committee the second round of comments and feedback. There were no child well-being dimensional teams. It was not a quick way to develop a dashboard. To do it more quickly, a team of people is needed, e.g., from different Ministries, who actively and collectively contribute.

In this step of dashboard's development many challenges occurred. For example, figuring out the best process and ways to get buy in from so many people and organizations; tackling the different perspectives that people have on what such a dashboard should focus on and look like.

Step 4: Defining child wellbeing/prosperity and deciding measurement approach

First, there was a need to define child well-being/prosperity as a central concept in the dashboard. It was a challenging task as child well-being is a fairly new concept and not a single agreed definition exists.

Theory of child well-being by Raghavan and Alexandrova (2014) turned out to be an important basis for the dashboard. It states that a child is doing well to the extent that she:

1. Develops those **stage-appropriate** capacities that would, for all we know, equip her for a successful **future**, given her **environment**.
2. And engages with the world in **child-appropriate** ways, for instance, with curiosity and exploration, spontaneity, and emotional security.

The terms in bold are key elements of this theory. Stage-appropriateness reflects the fact that any theory of child well-being should be developmental, with the "whats" changing as a function of "whens", relative to a child's developmental age. Successful future is supposed to represent the idea that child well-being is in part well-becoming (Asher Ben-Arieh and Frønes 2011) and captures success at any stage of the future of a child including adulthood. Indeed, anyone's well-being is in part well-becoming; for children, the forward-looking component is especially crucial

because many of the skills they are developing can only be acquired in childhood, and the ultimate purpose of such acquisition is the successful use of these skills in adulthood. Environment reflects the fact that both stage-appropriateness and a successful future depends in part on the social, economic, cultural environment. Children exist within a complex social ecology, and well-being is in many ways a goodness of fit between the child and her environment (Earls and Carlson 2001).

Thus, theoretical background of the dashboard also stems from the work of Asher Ben-Arieh, and Urie Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory.

The concept of child well-being is always connected with the context, country we are living in. In Iceland, the term "well-being" is associated with certain professionals and its meaning may differ in different sectors. Thus, "prosperity" ("farsæld") as a more holistic term deeply rooted in Icelandic culture was decided to use in the dashboard, allowing also to bridge all professional groups. In the Prosperity Act, child's prosperity is defined as "Circumstances that create the conditions for a child's physical, mental, intellectual, moral, and social development and health on its own terms for the future".

In the dashboard, holistic, multidimensional and child engaging approaches were followed taking into consideration child's well-being and well-becoming, positive and negative indicators, different age and groups of children. Child should be looked at holistically, including the whole ecosystem the child is living in. The children's rights perspective seeks the input of children in the process of deciding what their well-being might be and how it might be best measured (Casas, 1997; Ben-Arieh, 2007a). In 2021, 700 children and young people aged 16-20 around Iceland were asked through an online survey and smaller children through their teachers about what is important to adults to know about their well-being and what should be monitored. For example, it allowed to discover the importance of school lavatories safety, school food and lack of parents' attention as important well-being factors.

The child rights perspective places a strong rights-based emphasis on children as human beings who experience well-being here-and-now. However, in accordance with Raghavan and Alexandrova (2014) theory, it is also important to consider the potential of a child - the long view of child well-being described as "well-becoming".

About 65% of the indicators are positive. In addition to positive also negative indicators are needed to push policymakers. However, in some municipalities pressure to include only positive indicators has occurred.

Different groups of children should be covered in the dashboard.

Step 5: Specifying dimensions and indicators

Next, it was important to decide what child well-being/prosperity dimensions and indicators are selected for the national dashboard. An analysis of a number of international dashboards and indices (e.g. the OECD Child Wellbeing Dashboard, the Slovenian Child Wellbeing Indices, A Canadian Dashboard for Child Wellbeing created by Unicef) were reviewed and based on emerged patterns, following criteria for selection of child well-being/prosperity dimensions were chosen:

- Accessible and easily understood
- Clear reference to public policy and projects the government is responsible for
- Clear reference to essential elements of the definition of child well-being/prosperity.

- Strong connection to child rights.

For all dimensions, criteria for selection of indicators included:

- Children are the primary point of measurement.
- Balance in the distribution of measurements based on age/groups of children (*all groups 0-18*).
- The measurements look at factors that promote well-being and well-becoming.
- The measurements are collected systematically and regularly, showing trends over time.
- Balance in measuring inputs and outputs of government services/responsibilities.
- Equal distribution between positive/negative measurements.
- The measurements are helpful to public bodies, the academic community, non-governmental organizations, and the general public in following up on the government's policy implementation and commitments/goals.

After extensive indicator mapping, based on these selection criteria each indicator was rated by every member of steering committee's working group. Moreover, given ratings were discussed collectively. Overall balance or also balance inside each dimension between positive/negative indicators, age/groups of children, well-being and well-becoming, inputs and outputs were aimed but it wasn't always the case as they didn't have the data needed.

Selection of dimensions and indicators led to the 5-dimensional structure of the national Child Prosperity dashboard – education, quality of life, health and well-being, security and protection, and participation and social connection (see Figure 3). Educational dimension consists of 3 sub-dimensions – skills, well-being in school and access to education; quality of life dimension has 2 sub-dimensions – material well-being and family life; health and well-being dimension has 2 sub-dimensions – physical and mental health; security and protection dimension has 3 sub-dimensions – violence and neglect, safety and risk behavior; participation and social connection has 4 sub-dimensions – after school activities, general participation, social media, friendships. These sub-dimensions were formed by empirical data analysis (e.g. factor analysis) and comparison to research and international dashboards. It's was a big discussion which sub-dimension belongs under what dimension. They tried to piece together factors that were descriptive of the main dimensions, things that collectively are related to a better outcome overall in relation to that dimension.

Dashboard Structure

Figure 3 National Children’s Prosperity Dashboard Structure

All these dimensions and sub-dimensions, confirmed by the steering committee, accommodate 72 different indicators. About 76% of indicators are subjective originating from the Icelandic Youth Survey, others are objective coming from registers and institutional sources. Specific child involvement activities did not occur in this development step.

However, some challenges occurred. For example, education dimension needed most work because a lack of comparable data. Iceland doesn’t really have any comparable national measurements on education attainment beyond PISA.

Step 6: Data collection

As lessons learned from the Child Friendly City index project in Kopavogur municipality, it was important to improve the child well-being data accessibility to government and municipalities. Thus, Ministry of Education and Children started to working together with Educational research institute in the University of Iceland, who have methodological, ethical and data storage capabilities. Based on the HBSC and ESPAD survey, they developed a new survey called Icelandic Youth Survey (IYS) to cover the data needs of the dashboard. IYS is a study conducted by the University of Iceland for the Ministry of Education and Children.

Most often in March, every Icelandic school 4th-10th grade (9-16-year-old) children (response rate around 86%) are surveyed every year, 16–20-year-olds in upper secondary schools every other year, and NEET (“drop out kids”) every four years. Necessary data for all the dashboard’s subjective indicators is collected in all schools and municipalities. First such data collection was in 2022 among 23742 students in 158 schools.

In IYS, children fill self-administered online questionnaires in the classroom during a lesson. Every school can choose the best time to carry the survey. Thus, those who are not present at school are not participating. To include children not in school, there is a plan to use QR code cards in the future. There will be an issue about the potential influence of the parent, when the survey is filled at home. For upper secondary school children (mostly children aged 16 and older), the participation

is a bit more flexible – link to the survey is sent to them and school is asked to book time to answer. For NEETs, telephone survey is used.

Children can answer in Icelandic, English and Polish, and it is possible to listen questions-answers. Target is that most of the children (90%) will answer in 25 minutes. The number of questions asked depends on child's age. One question per one screen is presented and it is tried to avoid using psychological scales. The survey has a link to helpline and contact of school psychologists because of sensitive questions.

An important challenge is the annual need for asking permission from every municipality and school to participate in the Icelandic Youth Survey. Proposed changes in legislation to avoid repeating the same procedure every year have been objected to at the moment.

Several measures are used in the Icelandic Youth Survey to avoid data protection issues. Schools need to inform the parents about the survey and silent consent is used. Very few parents choose to opt-out. Child can choose not to participate in the survey. Children participating in the survey are not traceable as QR code cards are distributed to everyone which are scanned in school. However, there is information about a child's school, grade and socio-demographics which may lead to data protection issues in smaller municipalities. Thus, in the dashboard only 8 largest municipalities out of all 64 can be filtered out. Only the Ministry of Education and Children and University of Iceland has complete micro-data, others must go through disclosure control which may take 1-2 weeks. In disclosure controls the data set will be made broader, for example some background data are removed.

App was developed by the Educational research institute in the University of Iceland to increase the accessibility of Icelandic Youth Survey data. It is mainly for researchers and students. In some cases, it helps to avoid the need to share micro-data and going through disclosure controls. Also, it helps to prevent the data collection overload in schools as students can access data through app.

As the data is owned by the Ministry of Education and Children, the accessibility and transparency of the data is greatly improved (e.g. no paywall, overview about all existing data/indicators) and more detailed analysis of the data is possible. It also guarantees that data for all necessary indicators are regularly collected and in case of need new questions can be added to the survey. IYS collects a wider range of data than necessary for the dashboard (e.g. HBSC question bank includes 600 questions/indicators). Thus, the goal of the IYS project is to collect data more broadly on the well-being and views of children and young people and make the results available to support policy making and early support. Data collection of the Icelandic Youth Survey has been funded by the Ministry of Social Affairs/ Ministry of Education and Children, but University of Iceland has also invested into the survey.

Annually collected data for HBSC-based indicators are all internationally comparable. It was a positive aspect allowing to compare Iceland to similar countries, such as the Nordic countries.

About 76% of the dashboard indicators are based on IYS, other data comes from registers and institutional sources. More specifically, administrative data comes from the Directorate of Health, health insurance, the National Agency for Children and Families, Statistics Iceland, Immigration Office, Icelandic Counselling and Diagnostic Centre, municipalities. These institutions are

annually sending municipalities' data to inform dashboards' objective indicators in Excel tables to the Ministry of Education and Children.

Step 7: Selecting dashboard publishing solution

Private consultancy firm KPMG has developed the publishing/technical solution for the National Children's Prosperity Dashboard (NCPD). NCPD was published [here](#) by consultancy firm KPMG in April 29th 2024. Microsoft PowerBI software was used. As an alternative, Nightingale developed in Kopavogur municipality was also considered. PowerBI is preferred over alternatives (e.g. Nightingale) because it has many users and developers which guarantees easier access to experts and support. Costs related to PowerBI are related to expert consultants setting up the solution. Public usage are preferred vs login licenses. Discussion about training sessions for dashboard users are being held.

Before the NCPD was published, the first beta version– not being publicly available – was up in PowerBI more than 1 year. Main challenge in making NCPD publicly available is related to preventing the risks of sharing all the dashboard data with private enterprise which takes time. Another challenge has been the internal debate between the Ministry of Education and Children about what exactly should be published – only the values of individual indicators (“pure dashboard”) or also the values of dimensional and sub-dimensional indices. For example, in dashboard's beta version, dimensional and sub-dimensional indices are based only on data from Icelandic Youth Survey. Also, it has become apparent that due to the data protection issues, it is possible to publish a dashboard only for the 8 largest municipalities (Iceland has altogether 64 municipalities). Dashboard allows to filter out certain child groups quite precisely (e.g. materially poor girls living in certain regions) and monitor change in time.

Data necessary for dashboard indicators are handed over to KPMG through Excel files consisting of both subjective (survey) and objective (administrative) data. However, as the publishing of the dashboard has taken longer than planned because of the data protection issues related to sharing the data with KPMG, Ministry is considering bringing the PowerBI/publishing expertise into the Ministry.

Step 8: Dashboard's further development and use of its underlying data

In the dashboard's further development and use step, a cost/benefit and data team, led by Hjördis, in the Ministry of Education and Children is being built covering expertise in data analysis, key performance indicators and economic evaluation of investment in child wellbeing. Team's main responsibility is validating and revising the data from the dashboard, checking dashboard's functioning, ensuring its further development, data collection and analysis for Ministry staff, economic analysis.

Steering committee's role ended with specifying dashboard's publishing solution (step 7) and the plan is to bring together a Review board for consultations twice a year to review the dashboard. For example, it will include the University of Iceland and Icelandic association of local authorities.

It is important to cooperate with researchers, including with The Icelandic Research-Network on the Well-being of Children and Families (ICEWEL), e.g. on decreasing the number of indicators included in the dashboard. ICEWEL aims include conducting research on the impact of social, health and education system services on children's lives, living conditions and life satisfaction in

the short and long term; and to use various methods/data/approaches to assess the effectiveness of the Prosperity Act.

An important challenge is the annual need for asking permission of every municipality and school to participate in the Icelandic Youth Survey. To solve this, the Ministry of Education and Children is preparing a new bill on data collection to further support the legislative structure for gathering meaningful data about the well-being of children in Iceland. However, objections have been made. Thus, it needs ongoing work.

One of the users of the dashboard would be the Ministry of Education and Children Prosperity team whose role is to ensure the implementation of Prosperity Act. It is led by Halldóra Dröfn Gunnarsdóttir and it meets once a week. It gives municipalities funding based on the number of children living in the municipality to implement the Prosperity Act. Prosperity team will be using the dashboard if it goes public.

There are some ideas related to municipalities in using the dashboard:

- every single municipality in Iceland should create their prosperity vision and the dashboard and Icelandic Youth Survey will serve as an instrument for monitoring;
- contracts with service (holistic, not silo) providers should also take into account dashboard indicators as much as possible.

Ministry of Education and Children have plans to make the dashboard more directly into an investment tool:

- In cooperation with the United Nations Violence Against Children commissioner there is a plan to make a toolkit on how to use child well-being data to invest in children – how to put money factor into the dashboard. In March 2024, an international high-level kick-off meeting of this project will take place.
- In cooperation with the Icelandic association of local authorities there is a wish to build up individual cases' investment logic – how much does it cost to lower the statistics and how much it is possible to gain.
- There is a plan to develop a model for cost estimating / cost-benefit analysis - if we invest this money here (e.g. parental program), we project how that trend will be.
- In the Ministry different teams having dashboard indicators related to their team (e.g. sports and out-of-school activities team) to check if their funded services/activities show results in dashboard, including cost-benefit analysis.

Creating and providing school, municipal and national reports, and an app based on Icelandic Youth Survey is the responsibility of Educational Research Institute in the University of Iceland. School principals get their school report immediately after their students have filled in the IYS online questionnaire. Many schools put them online. There is no protocol on how schools should use the data/information from school reports and it is not mandatory for them to use it. Potentially, schools could take it into account when planning next school year, and it can be used in internal and external assessment of school. With the help of the dashboard, there is a plan to determine which services shall be in every school in Iceland – will become part of Prosperity Act.

Every single municipality gets a municipality report. It is not mandatory for municipalities to use the data/analyses in report and there is no one who is responsible for using the data/analyses in report. Communication specialist from the University of Iceland will be consulting municipalities about using the data/analyses in the report.

Also, the national report is published annually and a prosperity conference is held every 4 years. For school, municipal and national reports, only the dashboard's subjective indicators based on Icelandic Youth Survey data is used. These reports are generated automatically as mapped out templates are used. Data comes into the report template through R Markdown. In smaller schools/municipalities, due to the data protection issues, reports may not be so specific, e.g. no gender specification.

However, these reports are usually not very user-friendly. For example, municipality reports can be 200 pages long. Thus, the Ministry of Education and Children will be funding a person in the University of Iceland whose task will be to improve the communication of Icelandic Youth Survey results and its use in prevention. App (see Iae.is), also based on IYS data, is primarily used by University of Iceland researchers and students, but it is available for everyone. No research have been done studying the impact of data collection and its use in practice.

Lisa 2 Eesti valdkondlike ekspertrühmade koosseisud

Valdkond ja juht	Ekspertühma koosseis
Haridus Juht: Tuulikki Sillajõe, Haridus- ja Teadusministeerium)	Haridus- ja Teadusministeeriumist Maie Kitsing, Jürgen Rakaselg, Sandra Fomotškin, Merike Reiljan, Triinu Laasi-Õige, Rita Kask ja HARNO-st Merit Kangro
Turvalisus ja kaitse Juht: Terje Smitt, Justiitsministeerium	Justiitsministeeriumist Anu Leps, Siseministeeriumist Barbara Haage, Sotsiaalministeeriumist Merli Kaunissaar, Sotsiaalkindlustusametist Kaire Tamm ja Kristi Asser, Politsei- ja Piirivalveametist Gerli Grünberg, Silvia Tänav ja Ly Kallas, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametist Kadri Hunt ja Viimsi vallast Dei Stein, Anna Markina Tartu Ülikoolist.
Tervis ja heaolu Juht: Tiia Pertel, Tervise Arengu Instituut	Tervise Arengu Instituudist Karin Streimann, Jane Idavain, Tervisekassast Margit Savisaar, Terviseametist Kaili Sillamaa, Tallinna Ülikoolist Astra Schults, Tartu Ülikoolist Iiris Tuvi ja Liikumislaborist Merike Kull/Evelin Mäestu.
Osalus ja sotsiaalne seotus Juht: Andra Reinomägi, Õiguskantsleri Kantselei	Majandusministeeriumist Heidi Paabort, Haridus- ja Teadusministeeriumist Riin Tamm, Eesti Noorteühenduste Liidust Kätlin Merisalu, Tallinna Ülikoolist Ingrid Sindi ja Tartu Ülikoolist Andra Siibak
Elukvaliteet Juht: Dagmar Kutsar, Tartu Ülikool	Sotsiaalministeeriumist Hede Sinisaar, Eesti Statistikast Epp Remmelg, Tartu Ülikoolist Kadri Soo, lisaks ka Helika Saar ja Ly Kasvandik.

Lisa 3 Islandi laste heaolu indikaatorite Eestisse sobivuse analüüs

Tabel 1 Islandi haridusindikaatorite Eestisse sobivuse analüüs

HARIDUS	Alusküsimus	Andmeallikas Islandil	Sobivus Eestisse	Põhjendus	Ekspertühma pakutav kohandus või alternatiiv Eestis	Andmeallikas Eestis	
Alavaldkond: oskused							
Indikaator H_O1	Laste osakaal, kelle jaoks on oluline õppetöös pingutada	Koolis on oluline kõvasti pingutada	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis detailsemad andmed	Võiksime kitsalt pingutamise asemel seirata ennastjuhtiva õppija faktoreid, mis on kaetud enam kui 20 küsimusega; sarnaseim meisterlikkuse saavutamisele suunatud saavutuseesmärkide faktor. Küsimused 1) Minu jaoks oli oluline sel ajal palju uut õppida. 2) Üks minu eesmärkidest oli õppida nii palju kui võimalik. 3) Minu jaoks oli oluline sel ajal oma oskusi parandada.	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Indikaator H_O2	Laste osakaal, kes loevad enda lõbuks	Kui tihti loed sellepärast, et sa tahad (nt ajakirju, koomikseid, ilukirjandust, teatmekirjandust, ajalehti)?	Islandi noorteuuring	Sobib			PISA
EE: uus indikaator	Laste osakaal, kelle õpe toimub lähima arengu tsoonis				Oluline, et õpilane oleks oma lähema arengu tsoonis	Nt küsimus: kas tuled õppetöoga toime õpetaja abiga?	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Alavaldkond: heaolu koolis							
Indikaator H_HOK1	Laste osakaal, kes tunnevad end alg-/põhikoolis hästi	Kuidas sulle meeldib/meeldis alg-/põhikoolis?	Islandi noorteuuring	Sobib			HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Indikaator H_HOK2	Laste osakaal, kes tunnevad õpingutega seoses liigset stressi	Kui suurt stressi tunned seoses kooli õppetöoga?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis detailsemad andmed	Võiks seirata kurnatuse (Tunnen, et olen koolitöödega üle koormatud. Kooliga seotud probleemide tõttu	HARNO riiklik koolirahulolu uuring

						magan öösel sageli halvasti.) ja küünilisuse ning ka akadeemilise taastenõtkuse faktoreid	
Indikaator H_HOK3	Laste osakaal, kes tunnevad end vahetunnis halvasti	Kuidas tunned ennast vahetunni ajal?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	Tunnen ennast turvaliselt muudes kooli ruumides (nt koridor, kohvik, tualett)	PISA
Indikaator H_HOK4	Laste osakaal, kelle jaoks koolis on mõni täiskasvanu, kellega on hea suhelda	Kas koolis on mõni täiskasvanud töötaja, kellega on hea rääkida (nt õpetaja, osakonnajuhataja, õpilasnõustaja, koridori korrapidaja, kooliõde)?	Islandi noorteuuring	Sobib			HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: uus indikaator						Õpetajad hoolivad minust. Õpetajaid huvitab see, kuidas mul koolis läheb. Ma saan õpetajatega hästi läbi.	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Indikaator H_HOK5	Laste osakaal, kes on puudunud koolist ilma haige olemata	Kui tihti oled puudunud koolist ilma haige olemata?	Islandi noorteuuring	Sobib			HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Indikaator H_HOK6	Laste osakaal, kes tunnetavad klassis häirivat müra	Kui sageli tunned, et klassis on häiriv müra?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis detailsemad andmed	Õppedistsipliin (Minu klassis peetakse õppimist oluliseks. Minu klassis kuulatakse, kui õpetaja räägib.)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Indikaator H_HOK7	Laste osakaal, kes tunnevad, et nad kuuluvad kooli	Kui mõelda oma koolile: Kui palju nõustute järgmiste väidetega? – Ma tunnen, et kuulun kooli – väga, palju, mitte nii väga, üldse mitte	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	Seotuse faktor: 1) Klassikaaslased hoolivad minust; 2) Ma saan klassikaaslastega hästi läbi; 3) Teised õpilased aitavad mind, kui seda vajan.	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Indikaator H_HOK8	6–12-aastaste laste osakaal, kes tunnevad end kooli tualettruumides turvaliselt	Kui turvaliselt tunned end kooli tualettruumis?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	15a: Tunnen ennast turvaliselt muudes kooli ruumides (nt koridor, kohvik, tualett)	PISA

Indikaator H_HOK9	Laste osakaal, kes on rahul koolitoiduga	Kui rahul oled koolis pakutava toiduga?	Islandi noorteuuring	Sobib			HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Alavaldkond: ligipääs haridusele							
Indikaator H_LPH1	Erialase haridusega personali osakaal lasteaedades		Islandi statistikaamet	Kohandada		Lasteaias osalemise määr	EHIS
Indikaator H_LPH2	Lasteaedade personali osakaal võrreldes lasteaedade laste arvuga		Islandi statistikaamet	Kohandada		Lasteaiaõpetajate ja laste suhtarv	EHIS
Indikaator H_LPH3	Keskkoolest ja kutsekoolist õpilaste väljalangemine	Väljalangemine jätkuharidusest pärast kohustuslikku põhiharidust; need on koolid nagu keskkoolid ja kutsekoolid (framhaldsskóla)	Islandi statistikaamet	Kohandada	Eestis detailsemad andmed	Põhihariduse III astmest, gümnaasiumist ja kutsekeskharidusest väljalangemine, mittestatsionaarsest üldharidusest väljalangemine	EHIS
Indikaator H_LPH4	Diagnoosi alusel teenuseid saavate laste osakaal		Islandi nõustamis- ja diagnostikakeskus	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	Rajaleidja keskuselt tugiteenuse soovitus saanud laste osakaal, kes vastavat tugiteenust tegelikult saavad	EHIS
Indikaator H_LPH5	Esmase diagnoosi ootenimekirjas olevate laste osakaal		Omavalitsused	Ei sobi	Eestis andmed puuduvad	Tavaklassi kaasatud tõhustatud ja eritoe õpilaste osakaal	EHIS
Indikaator H_LPH6	Eritoetuste ootenimekirjas olevate laste osakaal		Avalikud asutused	Ei sobi	Eestis andmed puuduvad	Tavakooli kaasatud tõhustatud ja eritoe õpilaste osakaal	EHIS
EE: uus indikaator	Funktsionaalne, psühholoogiline, emotsionaalne kaasatus erivajadustega õpilastel / rahulolevate erivajadusega õpilaste osakaal						HARNO riiklik koolirahulolu uuring

Tabel 2 Islandi turvalisuse ja kaitse indikaatorite Eestisse sobivuse analüüs

Valdkonna ekspertrühma hinnangul on selleks, et Islandi indikaatorite sobivust hinnata ja põhjendada, vaja rohkem taustainfot, miks just selline indikaator Islandil on valitud. Seega ei saa olemasolevate materjalide põhjal paikapanevalt järeldada, kas Islandil kasutatavad indikaatorid sobivad sellises sõnastuses Eesti konteksti.

TURVALISUS JA KAITSE		Alusküsimus	Andmeallikas Islandil	Sobivus Eestisse	Põhjendus	Ekspertühma pakutav kohandus või alternatiiv Eestis	Andmeallikas Eestis
Aladimensioon: vägivald ja hooletussejätmine							
Indikaator TK_VH1	Laste osakaal, kelle kaitseks on kohaldatud lastekaitseeaduse õigusakte (0–6, 6–12, 13–18)	Laste arv, kelle kaitseks on kohaldatud lastekaitseeaduse õigusakte	Islandi riiklik laste- ja perekonnaamet (Barnaverndarstofa)	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	KOV-is algatatud lihtmenetluste (pöördumise liik: lastekaitse) ja juhtumimenetluste (klassifikaator: lastekaitse ja hoolekanne) (suht)arv	STAR (STAR statistika puhul üheks nõrkuseks STAR-i kasutamise erinev praktika, st. KOV-id ei algata juhtumimenetlust, kuigi juhtumi sisu ja seadus seda eeldab.)
Indikaator TK_VH2	Lastekaitsele hooletussejätmisest, vägivaldast või riskikäitumisest teatamiste arv (0–6, 7–12, 12–18).	Nt LasteKS § 27. Abivajavast lapsest teatamine ja § 31. Hädahoos olevast lapsest teatamine		Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	STAR registreeritud pöördumised KOViti aasta jooksul teemadel: Hädahoos olev laps; Väärkohtlemine - peresisene väärkohtlemine, vägivald; Väärkohtlemine - pereväline väärkohtlemine, vägivald / lasteabile laekunud teated abivajavast ja hädahoos olevast	STAR

						lapsest, mis vajavad edastamist KOV-i	
Indikaator TK_VH3	Seksuaalselt väärkoheldud laste osakaal	(1) Kas keegi on sind vastu sinu tahtmist puudutanud või seksuaalselt ahistanud?; (2) Kas keegi on sind sundinud vastu sinu tahtmist teda seksuaalselt puudutama?; (3) Kas keegi on olnud sinuga vastu sinu tahtmist seksuaalvahekorras või kaasanud sind vastu sinu tahtmist oraalseksi?; (4) Kas keegi on püüdnud sinuga vastu sinu tahtmist vahekorda astuda või sind vastu tahtmist oraalseksi kaasata?	Islandi noorteuring	Kohandada	Vaja luua indikaatori alusküsimused, mis vastavuses Eesti seadusandlusega ning nende alusel andmeid koguma hakata	Laste endakohaste vastustega uuring (või vastavad küsimused suuremas uuringus). Eelnevalt alusküsimused viia vastavusse Eesti seadusandlusega	
Indikaator TK_VH4	Perevägivalda all kannatavate laste osakaal	(1) Kas oled oma kodus näinud või kuulnud vägivalda, kus kedagi on löödud või muul viisil vigastatud?; (2) Kas sinu vanem või mõni teine täiskasvanu sinu peres on sind kunagi löönud või püüdnud sind muul moel vigastada?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	Lasteabi pöördumised, kus pöördumise põhjuseks on perevägivald / või peaks olema laste endakohaste vastustega uuringul põhinev indikaator? LÖVU: Kas viimase aasta jooksul on Sind on su kodus löödud või muul moel haiget tehtud?; Kas viimase aasta jooksul Sa oled	STAR (Kõik lasteabi pöördumised ei ole isikustatud, seega neid ei edastata KOV-i ja need ei ole kajastatud ka statistikas) / Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÖVU) / ISRD?

						kodus näinud pealt vägivalda?	
Indikaator TK_VH5	Laste osakaal, kes on teatanud vägivalda all kannatamisest (seksuaal- või perevägivald)	Kas oled rääkinud vägivallast, mida sina või keegi teine on sinu kodus kogenud?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Oluline indikaator, mis vajaks täpsemat defineerimist - kellele teatamist silmas peetud?	Lasteabisse pöördumised, kus pöördumise põhjuseks on väärkohtlemine? / või peaks olema laste endakohaste vastustega uuringul põhinev indikaator?	STAR (Kõik lasteabi pöördumised ei ole isikustatud, seega neid ei edastata KOV-i ja need ei ole kajastatud ka statistikas) / ISRD?
Indikaator TK_VH6	Laste osakaal, kes tunnevad ennast oma kodus turvaliselt	Kui turvaliselt tunned end oma kodus?	Islandi noorteuuring	Üldjoontes sobib		Ma tunnen end kodus turvaliselt (üldse ei ole nõus, olen natuke nõus, olen teatud määral nõus, olen peaaegu nõus, olen täiesti nõus)	Rahvusvaheline laste heaolu uuring
EE: uus indikaator	Perest eraldamiste arv						STAR
Indikaator TK_VH7	Laste osakaal, kes on langenud digitaalse vägivalda ohvriks	Mitu korda viimase kahe kuu jooksul on sulle saadetud soovimatu pornograafiline sõnum?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	Märgi ära, kas kahe viimase nädala jooksul on ... [... teised õpilased Sind Internetis solvanud või ähvardanud?]	HARNO riiklik koolirahulolu uuring / vt ka ISRD, EUKids Online, HBSC, PPA-l andmeid?

Indikaator TK_VH8	9–16-aastaste laste osakaal, keda on viimase 2 kuu jooksul kiusatud	(1) Mitu korda on sind viimase kahe kuu jooksul koolis kiusatud?; (2) Kui sageli on sind viimase kahe kuu jooksul internetis ahistatud (nt keegi on saatnud sulle solvavaid sõnumeid, e-kirju, telefonisõnumeid või staatuseid, loonud sind mõnitavaid veebilehti, saatnud ilma sinu loata sinust alandavaid või sobimatuid fotosid ja postitanud neid internetti või jaganud neid teistele)?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	Märgi ära, kas kahe viimase nädala jooksul on ... [... teiste õpilaste poolt Sulle meelega haiget tehtud (löödud, tõugatud jms)?] [... teised õpilased Sinuga norinud või Sind mõnitanud?] [... teised õpilased Sinu asju lõhkunud või Sinult midagi ära võtnud?] [... teised õpilased Sind Internetis solvanud või ähvardanud?]	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Aladimensioon: turvalisus							
Indikaator TK_T1	Laste osakaal, kes tunnevad end oma naabruskonnas/omavalitsuses turvaliselt	Kui turvaliselt tunned end oma naabruskonnas või linnas?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	Ma tunnen end turvaliselt, kui kõnnin oma kodu ümbruses (üldse ei ole nõus, olen natuke nõus, olen teatud määral nõus, olen peaaegu nõus, olen täiesti nõus)	Rahvusvaheline laste heaolu uuring
Indikaator TK_T2	Islandil rahvusvahelist kaitset taotlenud ja saanud laste arv	(1) Islandil rahvusvahelist kaitset taotlenud laste arv; (2) Laste osakaal, kes on taotlenud ja saanud rahvusvahelise kaitse	Islandi immigratsiooniamet	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	Statistika ajutise- ja rahvusvahelise kaitse taotlemise osas on PPA-l, SKA LHO-l statistika SAV-ide osas (saatjata alaealised välismaalased)	PPA statistika; SKA LHO KOV statistika.
EE: uus indikaator	Lapsohvriga kuritegude (suht)arv						

EE: uus indikaator	Lapsohvriga varguste (suht)arv						
Aladimensioon: riskikäitumine							
Indikaator TK_RK1	Laste osakaal, kes alustavad seksiga enne 15. eluaastat	Kui vana sa olid, kui esimest korda seksisid?	Islandi noorteuring	Üldjoontes sobib		Kui vana Sa olid esimese seksuaalvahekorra ajal?	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator TK_RK2	Laste osakaal, kes kasutasid eelmise seksuaalvahekorra ajal kondoomi	Kui olid viimati vahekorras, kas sina või sinu partner kasutasite kondoomi?	Islandi noorteuring	Üldjoontes sobib		Kas viimase seksuaalvahekorra ajal kasutasid Sina või kasutas Sinu partner kondoomi? (sama küs ka rasestumisvastaste tablettide kasutamise kohta)	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator TK_RK3	Laste osakaal (poisid/tüdrukud), kes on hiljuti pornograafiat vaadanud	Kui tihti viimase 6 kuu jooksul oled vaadanud pornot?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	EUKids Online: Milliseid järgmisi asju (kui üldse) oled sa näinud internetis VIIMASE 12 KUU jooksul? Pilt või video, kus keegi on alasti; Pilt või video, kus on näha kellegi intiimsed kehaosad; Pilt või video, kus inimesed seksivad; Muid seksuaalse sisuga materjale; Pilt või video, kus näidatakse vägivaldset seksi (Jah, ja ma soovisin seda näha; Jah, kuid ma ei soovinud seda näha; Ei oska öelda; Ei taha öelda; Ei)	EU Kids Online? Laste seksuaalse väärkohtlemise uuring (2020). Viimases küsiti 16–19aastastelt noortelt, millised on nende kogemused pornograafiaga, selle liik, sagedus, allikad, mõju, levimus sõprade seas ja hoiakud pornograafia suhtes.

Indikaator TK_RK4	Laste osakaal, kes on viimase aasta jooksul osalenud kakkuses	Mitu korda oled viimase 12 kuu jooksul osalenud kakkuses?	Islandi noorteuring	Kohandada	Määratlust vaja täpsustada; kakkuses osalemise küsimine on liialt üldine; ei anna infot, kes on kakkuse algataja.		ISRD (grupiakklus, sai peksa, ise peksis), vigastada saanute osakaal - HBSC, JUM registreeritud kuritegude analüüs (sihtgrupi ja konkreetse kuriteo erianalüüs vajalik)
Indikaator TK_RK5	Laste osakaal, kes on tarvitanud hiljuti sigarette või e-sigarette	(1) Mitu päeva (juhul kui neid on mitu) oled viimase kuu jooksul suitsetanud sigarette?; (2) Mitu päeva (juhul kui neid on mitu) oled viimase kuu jooksul suitsetanud e-sigarette?	Islandi noorteuring	Üldjoontes sobib		Kui mitmel päeval (kui üldse) viimase 30 päeva jooksul oled Sa suitsetanud sigarette? Kui mitmel päeval (kui üldse) oled Sa viimase 30 päeva jooksul suitsetanud e-sigarette (veipinud)?	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator TK_RK6	Laste osakaal, kes on hiljuti tarbinud alkoholi	Mitu päeva (juhul kui neid on mitu) oled viimase kuu jooksul tarbinud alkoholi?	Islandi noorteuring	Üldjoontes sobib		Kui mitmel päeval (kui üldse) oled Sa viimase 30 päeva jooksul joonud alkohoolset jooki?	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator TK_RK7	Laste osakaal, kes on hiljuti tarbinud kanepit	Kui sageli oled viimase kuu jooksul tarbinud kanepit (hašišit või marihuaanat)?	Islandi noorteuring	Kohandada	Võiks laiendada, ainult kanep tundub kitsendav - lisada ka teisi aineid?	Kas Sa oled tarvitanud kanepit 30 päeva jooksul? Kui mitmel päeval (kui üldse) oled Sa suitsetanud vesipiipu? Kui mitmel päeval (kui üldse) oled Sa tarvitanud huuletubakat (snus)?	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
EE: uus indikaator	Laste osakaal, kellel on toitumishäired						Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
EE: uus indikaator	Alaealiste õigusrikkujate (suht)arv						Statistikaamet
EE: uus indikaator	Kinniste lasteasutuse teenusel viibivate laste (suht)arv						SKA LHO KOV statistika

Tabel 3 Islandi tervise ja heaolu indikaatorite Eestisse sobivuse analüüs

TERVIS JA HEAOLU		Alusküsimus Islandil	Andmeallikas Islandil	Sobivus Eestisse	Põhjendus	Ekspertrühma pakutav kohandus või alternatiiv Eestis	Andmeallikas Eestis
Alavaldkond: füüsiline tervis							
EE: Uus indikaator	Laste osakaal, kelle enesehinnanguline tervis on väga hea või hea					HBSC: 24. Kuidas Sa üldiselt iseloomustad oma tervist? Su tervis on ... 1 ... väga hea 2 ... hea 3 ... rahuldav 4 ... väga halb	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator TH_FT1	Laste osakaal, kes on viimase 7 päeva jooksul olnud päevas 60 minutit või rohkem füüsiliselt aktiivsed	Mitmel päeval viimase 7 päeva jooksul tegelesid kehalise aktiivsusega päevas kokku 60 minutit või rohkem? Märgi ainult üks vastus.	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)	Sobib		Mitmel päeval viimase 7 päeva jooksul oled Sa olnud päevas vähemalt 60 minutit kehaliselt aktiivne? Palun liida kokku kogu aeg, mille olid iga päeva jooksul kehaliselt aktiivne.	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
EE: Uus indikaator	Laste hulk, kellele meeldib vabal ajal olla aktiivne ja liikuda					Mulle meeldib vabal ajal liikuda ja trenni teha (Ei ole üldse nõus, pigem ei ole nõus, natuke nõus ja natuke vastu, pigem olen nõus, olen täiesti nõus, ei saa/oska vastata)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	Laste hulk, kes saab vahetunnis aktiivselt koolimajas liikuda					Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis koolimajas aktiivselt liikuda (Ei ole üldse nõus, pigem ei ole nõus, natuke nõus ja natuke vastu, pigem olen nõus, olen täiesti nõus, ei saa/oska vastata)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	Laste hulk, kellel on võimalus koolipäeva					Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis õue	HARNO riiklik koolirahulolu uuring

	jooksul vahetunnis õue minna					minna (Ei ole üldse nõus, pigem ei ole nõus, natuke nõus ja natuke vastu, pigem olen nõus, olen täiesti nõus, ei saa/oska vastata)	
EE: Uus indikaator	Laste hulk, kes ei pea terve koolitunni istuma, vaid saab tunnis liikuda (nt kasutades liikumispause või aktiivõppe meetodeid)					Tundides ei pea ma kogu aeg istuma, vaid saan vahepeal liikuda, näiteks rümnatööd tehes või ülesandeid lahendades (Ei ole üldse nõus, pigem ei ole nõus, natuke nõus ja natuke vastu, pigem olen nõus, olen täiesti nõus, ei saa/oska vastata)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	Laste hulk, kes ütlevad, et nende õpetaja julgustab neid vahetunnis aktiivselt liikuma					Õpetajad julgustavad meid vahetunnis aktiivselt liikuma (Ei ole üldse nõus, pigem ei ole nõus, natuke nõus ja natuke vastu, pigem olen nõus, olen täiesti nõus, ei saa/oska vastata)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	Laste hulk, kes ütlevad, et nende koolis korraldavad õpilased ise aktiivseid tegevusi					Meie koolis korraldavad õpilased ise spordimänge ja tegevusi (Ei ole üldse nõus, pigem ei ole nõus, natuke nõus ja natuke vastu, pigem olen nõus, olen täiesti nõus, ei saa/oska vastata)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	Laste hulk, kes kasutab kooli ja koolist liikumiseks aktiivset transporti					Koolis käin enamasti jalgsi, rattaga või tõukerattaga (va elektriratas) (Ei ole üldse nõus, pigem ei ole nõus, natuke nõus ja natuke vastu, pigem olen nõus, olen täiesti nõus, ei saa/oska vastata)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	Laste hulk, kes ütlevad, et liikumisõpetuses saadud kogemus					Liikumisõpetuses saadud kogemus motiveerib mind ka vabal ajal liikuma	HARNO riiklik koolirahulolu uuring

	motiveerib neid liikuma ka vabal ajal					(Ei ole üldse nõus, pigem ei ole nõus, natuke nõus ja natuke vastu, pigem olen nõus, olen täiesti nõus, ei saa/oska vastata)	
	Igapäevaselt hommikusööki söönud laste osakaal					Mitmel koolipäeval nädalas sööb Teie laps hommikusööki? Ärge arvestage hommikusöögiks seda, kui laps ainult joob (nt piima, joogijogurtit, mahla, teed, kakaod, vms). KOOLIPÄEVADEL: Kodus Koolis Mitmel nädalavahetuse päeval sööb Teie laps hommikusööki? Ärge arvestage hommikusöögiks seda, kui laps ainult joob (nt piima, joogijogurtit, mahla, teed, kakaod, vms). NÄDALAVAHETUSEL	Eesti õpilaste kasvuuring (COSI)
EE: Uus indikaator	Igapäevaselt hommikusööki söönud laste osakaal					Kui sageli sööd Sa tavaliselt hommikusööki (rohkem kui klaas piima või mahla)? Palun märgi ära üks kast koolipäevade ja üks kast nädalavahetuse kohta. Koolipäevadel 1 Ma ei söö koolipäeval kunagi hommikusööki 2 Ühel päeval 3 Kahel päeval 4 Kolmel päeval 5 Neljal päeval 6 Viiel päeval Nädalavahetusel 1 Ma ei söö nädalavahetusel kunagi hommikusööki	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)

						<p>2 Tavaliselt sünn hommikusööki kas laupäeval või pühapäeval</p> <p>3 Tavaliselt sünn hommikusööki nii laupäeval kui ka pühapäeval</p>	
	Igapäevaselt köögivilju söönud laste osakaal					<p>Kui tihti tarbib Teie laps tavapärasel nädalal järgmisi toiduaineid? Arvestage ka roogade koostises olevaid toiduaineid ja mida laps sööb koolis, sõprade juures, väljas jne. Palun tehke valik igal real.</p> <p>Mitte kunagi, Vähem kui kord nädalas; 1–3 päeval; 4–6 päeval; Iga päev</p> <p>* Köögiviljad (sh köögiviljatoidud, hoidised ja smuutid), v.a kartul, oliivid, avokaado ja kaunviljad</p> <p>* Kaunviljad (nt oad sh sojaoad, herned, läätsed)</p>	Eesti õpilaste kasvuuring (COSI)
EE: Uus indikaator	Igapäevaselt köögivilju söönud laste osakaal					<p>Mitu korda nädalas Sa tavaliselt sööd või jood järgmisi toiduaineid? Palun märgi ära üks kast igal real.</p> <p>Mitte kunagi; Harvem kui üks kord nädalas; Üks kord nädalas; 2–4 päeval nädalas; 5–6 päeval nädalas; Iga päev, üks kord päevas; Iga päev, rohkem kui üks kord</p> <p>* Köögiviljad</p>	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
EE: Uus indikaator	Igapäevaselt puuvilju söönud laste osakaal					<p>Kui tihti tarbib Teie laps tavapärasel nädalal järgmisi toiduaineid? Arvestage ka roogade koostises olevaid</p>	Eesti õpilaste kasvuuring (COSI)

						<p>toiduaineid ja mida laps sööb koolis, sõprade juures, väljas jne. Palun tehke valik igal real.</p> <p>Mitte kunagi, Vähem kui kord nädalas; 1–3 päeval; 4–6 päeval; Iga päev</p> <p>* Puuviljad ja marjad (sh suhkruta hoidised ja smuutid), v.a kuivatatud</p> <p>* Kuivatatud puuviljad ja marjad</p>	
	Igapäevaselt puuvilju söönud laste osakaal					<p>Mitu korda nädalas Sa tavaliselt sööd või jood järgmisi toiduaineid?</p> <p>Palun märgi ära üks kast igal real.</p> <p>Mitte kunagi; Harvem kui üks kord nädalas; Üks kord nädalas; 2–4 päeval nädalas; 5–6 päeval nädalas; Iga päev, üks kord päevas; Iga päev, rohkem kui üks kord</p> <p>Puuviljad</p>	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
EE: Uus indikaator	Energia-rikkaid toite tarvitavate laste osakaal					<p>Kui tihti tarbib Teie laps tavapärasel nädalal järgmisi toiduaineid? Arvestage ka roogade koostises olevaid toiduaineid ja mida laps sööb koolis, sõprade juures, väljas jne. Palun tehke valik igal real.</p> <p>Mitte kunagi, Vähem kui kord nädalas; 1–3 päeval; 4–6 päeval; Iga päev</p> <p>* Soolased näksid (kartuli- või maisikröpsud, popkorn, soolapähklid, küüslauguleivad, juustupallid</p>	Eesti õpilaste kasvu-uuring (COSI)

					<p>jne)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kiirtoidud (friikartulid, hamburgerid, hot dogid/kabanossid, kiirnuudlid ja supid jms) * Soolased pirukad, pitsa * Maiustused (magusad pagari- ja kondiitritooteid, küpsised, müslibatoonid, kommid, šokolaad, halvaa, jäätis, kohuke, puding, moos, magusad hoidised jne) 	
	Energiarikkaid toite tarvitavate laste osakaal				<p>Mitu korda nädalas Sa tavaliselt sööd või jood järgmisi toiduaineid? Palun märgi ära üks kast igal real.</p> <p>Mitte kunagi; Harvem kui üks kord nädalas; Üks kord nädalas; 2–4 päeval nädalas; 5–6 päeval nädalas; Iga päev, üks kord päevas; Iga päev, rohkem kui üks kord</p> <ul style="list-style-type: none"> * Maiustused (kommid, šokolaad) * Kartulikröpsud * Friikartulid * Hamburger 	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
EE: Uus indikaator	Suhkruga karastusjooke tarvitavate laste osakaal				<p>Kui tihti tarbib Teie laps tavapärasel nädalal järgmisi toiduaineid? Arvestage ka roogade koostises olevaid toiduaineid ja mida laps sööb koolis, sõprade juures, väljas jne. Palun tehke valik igal real.</p> <p>Mitte kunagi, Vähem kui kord nädalas; 1–3 päeval; 4–6 päeval; Iga päev</p>	Eesti õpilaste kasvuuring (COSI)

						* Suhkruga karastusjoogid (sh maitse-, vitamiini- ja mineraalveed, spordijoogid)	
	Suhkruga karastusjooke tarvitavate laste osakaal					Mitu korda nädalas Sa tavaliselt sööd või jood järgmisi toiduaineid? Palun märgi ära üks kast igal real. Mitte kunagi; Harvem kui üks kord nädalas; Üks kord nädalas; 2–4 päeval nädalas; 5–6 päeval nädalas; Iga päev, üks kord päevas; Iga päev, rohkem kui üks kord * Coca-Cola või teised suhkrut sisaldavad karastusjoogid	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
EE: Uus indikaator	Laste osakaal, kes on ülekaalulised ja rasvunud					Laste antropomeetriliste mõõtmiste alusel arvatud kehamassiindeksid - alakaalulised, normaalkaalulised, ülekaalulised, rasvunud	Eesti õpilaste kasvuuring (COSI)

Indikaator TH_FT2	12-aastaste laste osakaal, kes on Terviseameti kriteeriumide kohaselt täielikult vaktsineeritud		Terviseamet (Landlæknisembættis)	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	* 2-aastaste vaktsineerimisega hõlmatus leetrite, mumpsu ja punetiste (MMR) suhtes * 7-aastaste hõlmatus revaktsineerimisega difteeria, teetanuse, läkaköha ja poliomüeliidi suhtes * 14-aastaste revaktsineerimisega hõlmatus leetrite, mumpsu ja punetiste (MMR) suhtes * 2-aastaste vaktsineerimisega hõlmatus difteeria, teetanuse, läkaköha, poliomüeliidi, Haemophilus influenzae tüüp b ja B-viirushepatiidi suhtes * 14-aastaste vaktsineerimisega hõlmatus HPV suhtes	Terviseamet
Indikaator TH_FT3	Laste osakaal, kes on koolis väsinud enamasti või peaaegu iga päev	Kui sageli tunned end koolis väsinuna (märgi üks vastus)?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	Koolipäev on minu jaoks väsitav. (Ei ole üldse nõus; Pigem ei ole nõus; Natuke nõus ja natuke vastu; Pigem olen nõus; Olen täiesti nõus)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring

Indikaator TH_FT4	Laste osakaal, kellel on diagnoositud krooniline haigus või puue	Kas arst on sul diagnoosinud kroonilise haiguse või puude (nt diabeet, liikumispuue, autism)?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	Mõne lapse õppimist võib mõjutada haigus või erivajadus. Näiteks vajab ta abivahendit, et liikuda, näha või kuulata. Vahel on erivajadus selline, et lapsel on raske koos teistega tunnis olla või samamoodi õppida. Vahel on lapsel abiks mõni tugiisik või ta õpib oma väiksemas rühmas. Kas Sinul on mõni haigus või erivajadus, mis mõjutab õppimist? Jah; Ei; Ma ei oska vastata	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Indikaator TH_FT5	Laste osakaal, kes kasutavad igapäevaelus liikumiseks abivahendeid	Kas kasutad igapäevaelus liikumiseks abivahendeid, näiteks ratastooli, karke või muid abivahendeid?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed		Sotsiaalkindlustusamet, Rajaleidja
Indikaator TH_FT6	Laste osakaal, kellel on registreeritud pere hambaarst (fjölskyldutannlækni)		Ravikindlustuse andmed	Ei sobi	Eestis pole pere hambaarste	Laste osakaal, kellel on registreeritud perearst	Tervisekassa
EE: Uus indikaator	Laste osakaal, kes on lapse tervise jälgimise juhendi alusel jälgitud					Lapse tervise jälgimise juhendi alusel perearsti, kooliõe juures käinud laste osakaal	
Indikaator TH_FT7	Laste osakaal, kes käivad igal aastal pere hambaarsti juures		Ravikindlustuse andmed	Ei sobi	Eestis pole pere hambaarste	Laste osakaal, kes on aasta jooksul hambaarsti juures käinud	Tervisekassa
Indikaator TH_FT8	Unerohu kasutamine (0–6, 6–12, 12–18 eluaastat)		Terviseamet (Gögn frá Landlækni)	Ei sobi	Eesti kontekstis pole oluline		
Alavaldkond: vaimne tervis							

Indikaator TH_VT1	Laste osakaal, kes on viimase 6 kuu jooksul kogenud ärevust	Kui sageli oled viimase 6 kuu jooksul tundnud ärevust?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	LVTU üldistunud ärevuse skoor Palun märgi vastusevariant, mis näitab, kui sageli need asjad Sinuga juhtuvad. Ei ole õigeid ega valesid vastuseid. 0 Mitte kunagi; 1 Mõnikord; 2 Sageli; 3 Alati 1 Ma muretsen igasuguste asjade pärast. 2 Ma muretsen, et mõne minu pereliikmega võib juhtuda midagi kohutavat. 3 Ma muretsen, et minuga võivad halvad asjad juhtuda. 4 Ma muretsen, et minuga juhtub midagi halba. 5 Ma muretsen selle pärast, mis juhtuma hakkab. 6 Ma mõtlen surmast.	Laste vaimse tervise uuring (LVTU)
Indikaator TH_VT2	Kurbust kogevate laste osakaal	Kui sageli oled viimase 6 kuu jooksul tundnud kurbust?	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	LVTU depressiooni sümptomite küsimused. Palun märgi vastusevariant, mis näitab, kui tihti need asjad juhtuvad Sinuga. Õigeid või valesid vastuseid pole. 0 mitte kunagi; 1 mõnikord; 2 sageli; 3 alati 1 Mul on kurb või tühi tunne. 2 Miski ei tundu enam lõbus. 3 Ma ei maga hästi. 4 Mul on probleeme söögiisuga. 5 Ma ei jaksa midagi teha. 6 Olen sageli väsinud. 7 Ma ei suuda selgelt mõelda.	Laste vaimse tervise uuring (LVTU)

						8 Tunnen end väärtusetuna. 9 Mul on tunne, et ei taha ennast liigutada. 10 Tunnen end rahutuna.	
Indikaator TH_VT3	Laste osakaal, kes tunnevad, et nende elul on selge mõte/eesmärk	Kuivõrd nõustud järgmise väitega: Minu elul on selge mõte või eesmärk, olen leidnud oma elule piisava tähenduse, saan hästi aru, mis annab mu elule tähenduse.	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	Viimase kahe nädala jooksul mu igapäevane elu on olnud täidetud asjadega, mis mind huvitavad	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator TH_VT4	Laste osakaal, kes usuvad, et saavad probleemidega hakkama	Olen probleemidega edukalt hakkama saanud	Islandi noorteuring	Kohandada	Eestis lähedased , kuid mitte identsed andmed	Kuivõrd nõustud järgmiste väidetega? 0 – üldse ei nõustu 1 – pigem ei nõustu 2 – nii ja naa 3 – pigem nõustun 4 – nõustun täielikult 1. Isegi kui mõnikord on raske, saan ma hakkama 2. Tulen muutustega hästi toime	Laste vaimse tervise uuring (LVTU)

Indikaator TH_VT5	Laste osakaal, kes on kaalunud endalt elu võtmist	Kas oled viimase 12 kuu jooksul tõsiselt kaalunud endalt elu võtmist?	Islandi noorteuring	Sobib		Kas viimase 12 kuu jooksul oled Sa kunagi tõsiselt mõelnud enesetapule?	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator TH_VT6	Laste osakaal, kes on tundnud, et nad võivad olla vajalikud	Olen tundnud, et ma olen vajalik	Islandi noorteuring	Kohandada	Andmete olemasolu pole kindel, vaja täiendavalt uurida		
Indikaator TH_VT7	Laste osakaal, kes on ennast tahtlikult vigastanud (soo kaupa)	Kas oled ennast kunagi tahtlikult vigastanud, näiteks nahka lõiganud, ennast põletanud või kratsinud?	Islandi noorteuring	Sobib		Kas Sa oled kunagi tahtlikult vigastanud oma randmeid, käsivarsi või muid kehaosi (jätta arvestamata tätoveeringud, kõrvade ning muude kehaosade augustamine, uimastite süstimine)? Jah/Ei	Laste vaimse tervise uuring (LVTU), CTC

Tabel 4 Islandi osaluse ja sotsiaalse seotuse indikaatorite Eestisse sobivuse analüüs

OSALUS JA SOTSIAALNE SEOTUS	Alusküsimus	Andmeallikas Islandil	Sobivus Eestisse	Põhjus	Ekspertühma pakutav kohandus või alternatiiv Eestis	Andmeallikas Eestis
Alavaldkond: koolijärgsed tegevused						

Indikaator OSS_KJT1	13–18-aastaste laste osakaal, kes harrastavad regulaarselt sotsiaalseid, sportlikke või vaba aja tegevusi	(1) Mitu korda nädalas teed trenni spordiklubis?; (2) Kui tihti võtad osa loominguiliste rühmade tegevusest (nt muusika, kaunid kunstid, näitlemine, tants, koorilaul)?; (3) Kui tihti osaled organisereitud ühiskondlikus tegevuses väljaspool kooli ja kogukonnakeskusi (nt skaudid, usuühendused, noortekogud, erakonnad)?; (4) Kui tihti käid kogukonnakeskustes?	Islandi noorteuuring	Sobib		<p>11-a. <u>HBSC (K53)</u> - Kas Sa käid regulaarselt trennis/trennides (spordi- või tantsuringis või mõnes muus aktiivse tegevusega huvialaringis)? - Jah; Ei. Kui jah, siis mitmel päeval nädalas Sa tavaliselt trennis/trennides käid?</p> <p><u>LVTU2024 (8-15a)</u>: Kui tihti Sa tegeled koolist vabal ajal järgmiste asjadega? 0 – mitte kunagi; 1 – harvem kui üks päev nädalas; 2 - üks või kaks päeva nädalas; 3 – kolm või neli päeva nädalas; 4 – viis või kuus päeva nädalas; 5 – iga päev</p> <p>A) Käin trennis (spordi- või tantsuringis või mõnes muus aktiivse tegevusega huvialaringis)</p> <p>B) Osalen muudes huvitegevustes (nt kunsti- või näitering, muusikakool, koor või bänd, robotikaring, loodusring)</p> <p>c) Teen vabatahtlikku tööd või osalen mõne noorteühingu töös (nt Kodutütred, Noored Kotkad)</p> <p><u>LÖVU</u>:</p> <p>34. Kas sa käid mõnes trennis, huviringis või täiendavas eratunnis (sh muusika, kunstikool, keelekursus, järeleaitamis-/ettevalmistustund vm)? 1. Jah; 2. Ei</p> <p>35. Kui mitmes trennis, huviringis või täiendavas eratunnis sa nädalas käid?</p> <p>Mitmes erinevas? Mitu korda nädalas kokku?</p> <p>36. Kui mitu tundi need tegevused nädalas keskmiselt kokku aega võtavad?</p>	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)/Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÖVU)/Laste vaimse tervise uuring (LVTU)
------------------------	---	---	----------------------	-------	--	---	--

Indikaator OSS_KJT2	6–12-aastaste laste osakaal, kes harrastavad regulaarselt sotsiaalseid, sportlikke või vaba aja tegevusi	(1) Mitu korda nädalas teed trenni spordiklubis?; (2) Kui tihti võtad osa loominguliste rühmade tegevusest (nt muusika, kaunid kunstid, näitlemine, tants, koorilaul)?; (3) Kui tihti osaled organiseeritud ühiskondlikus tegevuses väljaspool kooli ja kogukonnakeskusi (nt skaudid, usuühendused, noortekogud, erakonnad)?	Islandi noorteuuring	Sobib, aga meil 7-12 a			
Indikaator OSS_KJT3	Laste osakaal, kes ei käi koolis, tööl ega koolitustel (16–18)	Ei käi koolis, ei käi palgatööl, ei ole käinud koolis või koolitusel üle nelja nädala, koolist või töölt puudumise põhjus ei ole haigus või puue, ei ole emapuhkusel	HBSC ja Islandi statistikaamet	Sobib			NGTS KOV seire; võimaldab andmeid saada KOV põhiselt ja 2 x aastas. (Hetkel andmed noorte vanuses 16-26 kohta, saab eraldi välja võtta 16-17)
EE_uus indikaator	Laste osakaal, kes osalevad tööeluga/tööhõivega seotud tegevustes						Tööinspeksioon (7-12 a laste töötamine), Maksu- ja Tolliamet

EE_uus indikaator	Laste osakaal, kes on saanud karjääriteenust						Töötukassa (karjääriteenuste andmed)
EE: Uus indikaator	Laste osakaal, kes osalevad skautide, noorkotkaste, kodutütarde tegevuses						Iga-aastased Eesti Noorteühenduste Liidu liikmeküsitlused / Andmeid võib leida vastavate organisatsioonide kodulehelt, aruannetest? Vast ka haridusametustelt saaks seda infot? Ka HTM-lt?
EE: Uus indikaator	4., 8, 11. klassi õpilaste osalemine koolis toimuvates tunnivälistes tegevustes					Kas Sa sellel õppeaastal osaled või oled osalenud nendes koolis toimuvates noortele mõeldud tegevustes? Vali kõik tegevused, milles osaled. Skaala: Jah/Ei ... kunstiring (maalimine, saviring jms), ... muusikaring (koorilaul, pilliõpe jms), ... sporditrenn (pallimäng, kergejõustik, malering jms), ... loodusring (linnuvaatlus, lilleseade, matkaring jms), ... tehnoloogiaring (robotika, tehnika, IT jms), ... tantsutrenn (rahvatants, tänavatants jms), ... kultuurivaldkonna ring (teater, meedia, väitlus jms) ... õpilasesindus [läheb osaluse aladimensiooni alla?] ... vabatahtlikuna osalenud mõne projekti või ürituse korraldamisel koolis	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	4., 8, 11. klassi õpilaste rahulolu koolis toimuvate tunniväliste tegevustega					Eraldi küsimus, mis mõeldab õpilase rahulolu eelmisel real toodud tegevustega. Palun hinda, mil määral nõustud järgneva väitega: Olen rahul järgmiste koolis toimuvate tegevustega (list kõikidest eelnimetatud tegevustes, milles osales)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	4., 8, 11. klassi õpilaste osalemine					Kas Sa sellel õppeaastal osaled või oled osalenud nendes koolivälistes noortele mõeldud tegevustes? Vali kõik tegevused,	HARNO riiklik koolirahulolu uuring

	koolivälistes arendavates tegevustes					<p>milles osaled.</p> <p>Skaala: Jah/Ei</p> <p>... kunstiring (maalimine, saviring jms),</p> <p>... muusikaring (koorilaul, pilliõpe jms),</p> <p>... sporditrenn (pallimäng, kergejõustik, malering jms),</p> <p>... loodusring (linnuvaatlus, lilleseade, matkaring jms)</p> <p>... tehnoloogiaring (robotika, tehnika, IT jms),</p> <p>... tantsutrenn (rahvatants, tänavatants jms),</p> <p>... kultuurivaldkonna ring (teater, meedia, välitus jms)</p> <p>... noortekeskuse või -toa tegevus</p> <p>... noortelaager</p> <p>... noortemalev</p> <p>... mõni noorteorganisatsioon või -ühing (gaidid, skaudid, kodutütred, noored kotkad, ELO, 4H jms)</p> <p>... osaluskoogu (noortevolikogu jms) [läheb osaluse aladimensiooni alla?]</p> <p>... vabatahtlikuna osalenud mõne projekti või ürituse korraldamisel</p>	
EE: Uus indikaator	4., 8, 11. klassi õpilaste rahulolu kooliväliste arendavate tegevustega					<p>Eraldi küsimus, mis mõõdab õpilase rahulolu eelmisel real toodud tegevustega.</p> <p>Palun hinda, mil määral nõustud järgneva väitega: Olen rahul järgmiste kooliväliste tegevustega (list kõikidest eelnimetatud tegevustes, milles osales)</p>	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	15-17 a kultuurielus osalemine					<p>Mitu korda olete viimase 12 kuu jooksul käinud Eestis rahvakultuuri sündmustel (K145), teatris (K28A) , kontserdil (K28B), kinos (K28C), muuseumis (K28D) , kunstinäitusel (K28E).</p>	<p>Kultuuriuuring, Statistikaamet.</p> <p>https://www.stat.ee/et/esita-andmeid/andmete-esitamises/isiku-uuringud#Kui-sageli-uuringut-korraldatakse-38</p>
EE: Uus indikaator	15-17 a vabatahtlikus tegevuses osalemine					<p>Organiseeritud vabatahtlikus tegevuses osalemine viimase 12 kuu jooksul.</p>	<p>Eesti tööjõu-uuring, Statistikaamet. (praegu 15-26 a lõige)</p>

EE: Uus indikaator	0-17a osalemine huvihariduses; võimalik vaadata ka eraldi huvialade lõikes. NB võimalik, et huviharidus võiks olla hariduse valdkonna all.						EHISE andmete pealt erinevaid huviala valikuid. https://www.haridussilm.ee/ee/huviharidus/huviharidus/oppimised
EE: uus indikaator	Instutsioonis olevate/iseseisvasse ellu astuvate noorte osalemise võimalused						Civitta uuring institutsioonis olevate laste osas - iseseisvasse ellu astuvate noorte uuring(ud) https://www.sm.ee/uudised/uuring-asendushooldusel-elavate-noorte-iseseisvaks-eluks-ettevalmistamine-algab-liiga-hilja
OSALUS							
Indikaator OSS_01	Laste osakaal, kes on kuulnud ÜRO lapse õiguste konventsioonist	Kas oled kuulnud ÜRO lapse õiguste konventsioonist?	Islandi noorteuuring	Sobib		<u>LÖVU</u> 4. Kas oled kuulnud lapse õigustest? 1. Jah 2. Ei 99. Ei oska öelda <u>ISCWeB:</u> 26. Kas Sa tead, et ÜRO Lapse õiguste konventsioon on olemas? Ei Pole kindel Jah	Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÖVU), Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB)
Indikaator OSS_02	Laste osakaal, kes tunnevad hästi ÜRO lapse õiguste konventsiooni	Kui hästi tunned ÜRO lapse õiguste konventsiooni?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis detailsemad andmed; Islandi küsimus väga üldine - ei võimalda tegelikku	<u>LÖVU:</u> 5. Millised sõnad tulevad sulle esimesena pähe, kui mõtled sõnapaarile “lapse õigused”? Märgi esimesed 2-3 sõna, mis meenuvad. Palun ära kirjuta täislauseid. 7. Millised neist on sinu arvates lapse õigused? Märgi loetelust kõik väited, mis sinu hinnangul kuuluvad laste õiguste hulka <u>ISCWeB:</u>	Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB), Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÖVU) https://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2017/11/Lapsed-vanemlus-metoodika.pdf

					teadlikkus t mõõta	25. Kas Sa tead, millised õigused lastel on? Ei Pole kindel Jah	
Indikaator OSS_O3	Laste osakaal, kes kogevad, et neid kuulatakse omavalitsuses	Kui hästi kuulatakse noori sinu linnas?	Islandi noorteuuring	Sobib		LÕVU: 8. Kui sa mõtled erinevatele otsustele, mis sinu elu puudutavad, kui sageli saad sa ise nendes küsimustes kaasa rääkida?	Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÕVU)
EE: Uus indikaator	Laste osalus ühiskonnas veebi teel					Kui sageli sa oled viimase kuu (30 päeva) jooksul teinud INTERNETIS järgmisi asju? Arutanud teistega poliitiliste või ühiskondlike probleemide üle; Liitunud mõne kampaania või protestiga või andnud allkirja petitsioonile	EUKids Online
EE: Uus indikaator	Laste osakaal (16-17a), kes osalevad KOV valimistel.						Vabariigi Valimiskomisjon peaks olema allikas, kust saab ametlikku teavet valimisosaluse kohta. Vabariigi Valimiskomisjon peaks infot koguma (ka avaldama?) andmeid kõigi valimisõiguslike isikute, sealhulgas 16-17-aastaste noorte osalemise kohta valimistel Eestis. Kaardistatud on 16-17.aastased https://www.valimised.ee/et/valimiste-arhiiv/kohaliku-omavalitsuse-volikogu-valimised/kohaliku-

							omavalitsuse-volikogu- valimised-2021
EE: Uus indikaator	Laste osakaal, kes osalevad osaluskogudes					Kas Sa sellel õppeaastal osaled või oled osalenud nendes koolis toimuvates noorte mõeldud tegevustes? Vali kõik tegevused, milles osaled. Skaala: Jah/Ei ... õpilasesindus / Kas Sa sellel õppeaastal osaled või oled osalenud nendes koolivälistes noorte mõeldud tegevustes? Vali kõik tegevused, milles osaled. Skaala: Jah/Ei ... osaluskogu (noortevolikogu jms)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring
EE: Uus indikaator	Valla-või linnavolikogu komisjonide arv, kuhu kuulub noortevolikogu liige / Noortevolikogu liikmete arv, kes kuuluvad valla-või linnavolikogu komisjonidesse					Eesti Noorteühenduste Liit kaardistab noortevolikogude liikmete kuulumist valla-või linnavolikogu komisjonidesse	Eesti Noorteühenduste Liit
EE: uus indikaator	Laste osakaal, kes tunnevad, et saavad oma elu kulgu/ endaga						HARNO riiklik koolirahulolu uuring? Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)?

	toimuvat mõjutada.						
Alavaldkond: sotsiaalmeedia							
Indikaator OSS_SM1	Laste osakaal, kelle jaoks on raske vähendada sotsiaalmeedias veedetud aega	Kas oled kogenud, et proovid veeta vähem aega sotsiaalmeedias, kuid see ei õnnestu?	Islandi noorteuuring	Sobib, aga mitte selle dimensiooni alla	Pigem sobib tervise ja heaolu või turvalisus ja kaitse dimensiooni alla	HBSC: (K74) - Kogemused sotsiaalmeedias. Kas Sa oled viimase aasta jooksul ...püüdnud veeta vähem aega sotsiaalmeedias, aga ei ole suutnud seda teha? - Ei/Jah	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator OSS_SM2	Laste osakaal, kes tunnevad end halvasti, kui ei saa sotsiaalmeediat kasutada	Kas oled tundnud end halvasti, kui ei saa sotsiaalmeediat kasutada?	Islandi noorteuuring	Sobib, aga mitte selle dimensiooni alla	Pigem sobib tervise ja heaolu või turvalisus ja kaitse dimensiooni alla	HBSC: (K74) - Kogemused sotsiaalmeedias. Kas Sa oled viimase aasta jooksul ... sageli tundnud end halvasti, kui ei saa kasutada sotsiaalmeediat? - Ei/Jah	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Alavaldkond: sõprussuhted							

Indikaator OSS_SS1	Laste osakaal, kellele meeldib sõpru külla kutsuda	Kui tõene on järgmine väide: Mulle meeldib sõpru külla kutsuda.	Islandi noorteuuring	Kohandada	Liialt spetsiifiline fookus; pigem laiemalt sõnastatuna sõpradega koos ajaveetmise võimaluste kohta	<p><u>LVTU2024 (8-15a)/KidsScreen:</u> Mõttele eelmisele nädalale... (mitte kunagi/harva/üsna sageli/väga sageli/alati) Kas Sa veetsid aega koos sõpradega? Kas võtsid midagi ette koos teiste laste või noortega? Kas Sul oli oma sõpradega lõbus? Kas Sina ja Su sõbrad aitasite üksteist? Kas Sa said oma sõpradega kõigest rääkida? Kas Sa said oma sõpradele loota?</p> <p><u>LVTU2024 (8-15a)/KidsScreen:</u> Mõttele eelmisele nädalale.... (mitte kunagi/harva/üsna sageli/väga sageli/alati) 1. Kas Sul oli enda jaoks piisavalt aega? 2. Kas Sa said vabal ajal teha seda, mida Sa ise tahad? 3. Kas Sa said piisavalt õues olla? 4. Kas Sul oli piisavalt aega sõpradega koos olemiseks? 5. Kas Sa said ise valida, mida vabal ajal teha?</p> <p><u>ISCWeB:</u> 14. Kuivõrd Sa oled nõus järgnevate väidetega? 1. Mul on piisavalt sõpru</p>	Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÖVU), Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB); KidsScreen https://www.kidscreen.org/contacts/estonian/
Indikaator OSS_SS2	Üksindust/üksildust (loneliness) kogevate laste osakaal	Kas tunned ennast vahel üksikuna?	Islandi noorteuuring	Sobib	Üksik vs üksildane?	<p><u>HBSC: (K33):</u> Kui sageli oled Sa viimase 12 kuu jookusl tundnud ennast üksikuna? (Mitte kunagi/Harva/Mõnikord/Enamasti/Alati)</p> <p><u>LVTU2024 (8-15a):</u> Mõttele eelmisele nädalale... (mitte kunagi/harva/üsna sageli/väga sageli/alati) 6 Kas Sa tundsid end üksikuna?</p>	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC), Laste vaimse tervise uuring (LVTU)

Indikaator OSS_SS3	Laste osakaal, kelle jaoks on lihtne sõpru leida	Kui lihtne on sinu jaoks uusi sõpru leida?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Sõprus- suhete loomine vs hoidmine ? Hoidmine sobilikum fookus	Sõprussuhete hoidmine, HBSC: (K71) - Mul on sõbrad, kellega ma saan jagada oma rõõmu ja kurbust. - Olen täiesti vastu (1-7)-Olen täiesti nõus Hoopis indikaator "Laste osakaal, kel on püsivad sõprussuhted eakaaslastega"?	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator OSS_SS4	Välismaise päritoluga laste osakaal, kellel on Islandi päritolu sõber	Kui palju on sul praegu sõpru, kes on Islandi päritolu?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Oluline teema, mida võiks uurida, lisada mõnesse uuringusse.	Kui palju Sul on sõpru, kes on Eesti päritoluga?	<p>HTM Ukraina laste heaolu küsitlus?/</p> <p>Lõimumise uuring (valim alates 15+): https://www.kul.ee/sites/default/files/documents/2024-03/EIM%202023_Rahvustevahelised%20kontaktid%20ja%20hargmaisus.pdf</p> <p>Uussisserändajate lõimumine: https://www.kul.ee/sites/default/files/documents/2024-03/EIM%202023%20aruann.pdf lk 135</p>

Tabel 5 Islandi elukvaliteedi indikaatorite sobivus Eestisse

ELUKVALITEET		Alusküsimus	Andmeallikas Islandil	Sobivus Eestisse	Põhjendus	Ekspertühma pakutav kohandus või alternatiiv Eestis	Andmeallikas Eestis
Alavaldkond: materiaalne heaolu							
Indikaator EK_M1	Laste osakaal, kes arvavad, et nende perel läheb rahaliselt hästi	Mis sa arvad, kui hästi sinu perel rahaliselt läheb?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Ei seostu lapse enda võimaliku deprivatsiooni hinnanguga	HARNO: Kas Sinu perel on piisavalt raha, et Sa saaksid teha eakaaslastega samu asju? HBSC: Milline on Sinu arvates Sinu perekonna majanduslik kindlustatus (jõukus)? PISA: Allolev skaala vastab Eesti ühiskonnakorraldusele. Skaala tipus (väärtus 10) on kõige paremal järjel inimesed. And teenivad kõige enam raha, saavad parima hariduse ja omavad mainekamaid töökohti. Skaala alumises otsas (väärtus 1) on kõige halvemal järjel inimesed. Nad teenivad kõige vähem raha, ei saa haridust ja neil pole tööd, või neil on kõige vähemainekam töö. Mõttele nüüd sellele, kuhu Sa paigutaksid oma pere sellel skaalal.	HARNO riiklik koolirahulolu uuring, Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC); PISA
Indikaator EK_M2	Laste osakaal, kes lähevad sageli tühja kõhuga magama	(1) Kui tihti oled läinud tühja kõhuga magama, sest kodus ei ole süüa?; (2) kas keegi on pidanud hinna tõttu koolitoidust loobuma	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis lähedased, kuid mitte identsed andmed	PISA: Kui sageli Sa viimase 30 päeva jooksul ei söönud, kuna toidu ostmiseks polnud piisavalt raha? Täiskasvanute hinnangud laste kohta (ESU ilmajätuse küsimus); paremad oleksid lapsest lähtuvad andmed, on vaja lisada mõnda uuringusse	PISA; Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB); Eesti Sotsiaaluuring (ESU)?
Indikaator EK_M3	Laste osakaal, kellel on kodus õppimiseks head võimalused	Kui head on sinu võimalused kodus õppimiseks?	Islandi noorteuuring	Sobib		Islandiga võrreldes veidi täpsem sõnastusega: kas kodus koht, kus saad õppida?	Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB)

Indikaator EK_M4	14–18-aastaste osakaal, kes teevad kuus rohkem kui 20 tundi tasustatud tööd	Mitu tundi päevas teed tasustatud tööd?	Islandi noorteuuring	Kohandada	Sisuline ebaselgus, mida mõeldakse; Eestis probleem töötundide kättesaamisega	HARNO: "Kas sa käid tööl?" - jah/ei; ETU: kas eelmisel nädal hõivatud - 15-18a	HARNO riiklik koolirahulolu uuring (8. klass, 11. klass); Eesti Tööjõu-uuring (ETU)
Indikaator EK_M5	6-aastaste või vanemate laste osakaal, kellel on oma tuba	Kas sul on kodus oma tuba?	Islandi noorteuuring	Sobib	Eestis andmed alates 11a lastest, noorematel mitte; objektiivse indikaatorina väljaarvutatav täiskasvanute uurimustest (ESU, LEU)	HBSC: Kas Sul on oma tuba? Jah/Ei; ESUs tubade arv ja leibkonna suurus (sh 6a); LEU pealt arvutatav	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC; 11, 13, 15a); Eesti Sotsiaaluuring (ESU)? Leibkonna-uuring (LEU)?
EE: uus indikaator	Laste osakaal, kelle vanem(ad) töötavad välismaal					Kas keegi töötab välismaal? Võimalik laste arvu peale ümber arvutada	Eesti tööjõu-uuring (ETU)
EE: uus indikaator	Laste osakaal, kes on viimased 12 kuud elanud töötute peres (0-18a)						Eesti Sotsiaaluuring (ESU)
EE: uus indikaator	Laste arv, kes saavad toimetulekutoetust					Saab arvutada KOV peale	
EE: uus indikaator	Absoluutses vaesuses elavate laste osatähtsus						Statistikaamet
EE: uus indikaator	Suhtelises vaesuses elavate laste osatähtsus						Statistikaamet
EE: uus indikaator	Laste osakaal, kes ei saa osaleda soovitud vabaaja tegevuses vanemate majandusliku olukorra tõttu						
Alavaldkond: pereelu							
Indikaator EK_P1	Laste osakaal, kes leiavad, et	Kui lihtne on sinu jaoks rääkida oma muredest nende	Islandi noorteuuring	Sobib			Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC), Laste

	vanematega on lihtne muredest rääkida	inimestega: isa, kasuisa, ema, kasuema?					õiguste ja vanemluse uuring (LÖVU)
Indikaator EK_P2	Laste osakaal, kes teevad vanematega koos toredaid asju harva või mitte kunagi	Kui palju aega veedad, tehes oma vanematega midagi sellist, mis sulle meeldib (nt vestlemine, spordiüritusel käimine, jalutamine, kohvikus käimine, kinos käimine)?	Islandi noorteuuring	Sobib			Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC), Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÖVU)
Indikaator EK_P3	Laste osakaal, kes saavad perekonnalt emotsionaalset abi ja tuge	Saan perekonnalt vajalikku tuge ja abi.	Islandi noorteuuring	Sobib		HBSC: Islandiga sama küsimus; HARNO: koduse keskkonna faktor (Minu vanematel on aega, et minuga rääkida. Minu vanemad küsivad minu koolipäeva kohta.)	Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC); HARNO riiklik koolirahulolu uuring
Indikaator EK_P4	Laste osakaal, kes elavad kahes kodus	Elab koos mõlema vanemaga, elab enamasti ühe vanema ja kasuvanemaga, elab teise vanemaga, elab võrdselt mõlema lahus elava vanemaga, ei ela vanematega	Islandi noorteuuring	Kohandada	Eestis keeruline mõõta	ESU (DA1, DA2) - kas saab elatist/maksab ise vs leibkonna struktuur) HARNO: Kellega sa koolipäevadel koos elad? (samas ei ütle, kas on kaks kodu või ainult see, mille kohta vastatakse)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring; Eesti Sotsiaaluuring (ESU)
Indikaator EK_P5	Laste osakaal, kellel on suur hoolduskoormus	(1) Keskmiselt mitu tundi nädalas kulutad haige pereliikme eest hoolitsemisele?; (2) keskmiselt mitu tundi nädalas kulutad noorema õe või venna eest hoolitsemisele?	Islandi noorteuuring	Ei sobi	Laps ei pruugi osata vastata, ei ole andmeid		
Indikaator EK_P6	Laste osakaal, kes on kaotanud	Laste arv, kes on kaotanud ühe või mõlemad vanemad	Islandi noorteuuring	Sobib			Toitjakaotuse registriandmed

	ühe/mõlemad vanemad						
Indikaator EK_P7	Laste osakaal, kelle üks vanem on pärit välismaalt	(1) Mis riigis sündis sinu ema?; (2) Mis riigis sündis sinu isa?	Islandi noorteuring	Ei sobi			
Indikaator EK_P8	Laste osakaal, kes räägivad kodus muud keelt kui islandi keelt	Mis keeles sa kodus kõige rohkem räägid?	Islandi noorteuring	Sobib			Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC)
Indikaator EK_P9	Laste osakaal, kes saavad vanematelt abi seoses koduõppega	Abi koduõppega – kas sinu vanemad saavad sind koduõppega seoses aidata?	Islandi noorteuring	Ei sobi			
EE: uus indikaator	Laste osakaal, kes tunnevad end kodus hoituna					ISCWeB: Inimesed minu peres hoolivad minust; Mu vanemad kuulavad mind ja arvestavad sellega, mida ma räägin; Teen koos vanematega minu elu puudutavaid otsuseid	Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB);
UUS aladimensioon: üldine elukvaliteet							
EE: uus indikaator	Keskmine laste üldine eluga rahulolu				Otseselt elukvaliteeti mõõtev näidik, soovitage kasutada	HARNO: Ma olen oma eluga rahul (1 - ei ole üldse nõus ... 5 - olen täiesti nõus)	HARNO riiklik koolirahulolu uuring

EE: uus indikaator	Vähe eluga rahul olevate laste osakaal					ISCWeB: Kui rahul oled oma eluga üldiselt? (0-üldse ei ole rahul...10-täiesti rahul), 0-4 vastanute osakaal; HBSC, küs 29: halvim...parim elu 11 p skaalal 0-4 vastanute osakaal (15+ ESUs OLS 0...10; ka LÕVUs	Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB); Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC); Eesti Sotsiaaluuring (ESU), Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÕVU)
EE: uus indikaator	Eluga rahul olevate laste osakaal					ISCWeB: Kui rahul oled oma eluga üldiselt? (0-üldse ei ole rahul...10-täiesti rahul), 8-10 vastanute osakaal; HBSC, küs 29: halvim...parim elu 11 p skaalal 8-10 vastanute osakaal (15+ ESUs OLS 0...10; ka LÕVUs	Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB); Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC); Eesti Sotsiaaluuring (ESU), Laste õiguste ja vanemluse uuring (LÕVU)
EE: uus indikaator	Laste osakaal, kes on tuleviku suhtes optimistlikud					Ma olen oma tuleviku suhtes positiivne (0-üldse ei nõustu...10-nõustun täielikult)	Rahvusvaheline laste heaolu uuring (ISCWeB)
EE: uus indikaator	Teiste inimeste usaldamine					Kas teie arvates võib enamikku inimesi usaldada (al 15+a)	Eesti Sotsiaaluuring (ESU)

Lisa 4 Konverentsi „Tänane laste heaolu – homme Eesti tulevik“ programm

Tänane laste heaolu – homme Eesti tulevik

Konverents 13. juuni 2024

Tamme saal | Ministeeriumide ühishoone | Suur-Ameerika 1, Tallinn

Päevajuht: Tuule Pihol, Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadik, Tallinna Kalamaja põhikooli 9. klassi õpilane.

- 9:30 Registreerumine, tervituskohv
- 10:00 Sissejuhatus / Liisa-Lotta Raag. laste ja perede osakonna juhataja (Sotsiaalministeerium)
- 10:15–10:45 [Laste heaolu andmed: maailma trendid ja nende kasutamine heasse lapsepõlve investeerimisel](#)
Oliver Nahkur (Tartu Ülikool)
- 10:45–11:15 [Islandi kogemused ja õppetunnid valdkondadeülese laste heaolu näidikulaua arendamise protsessis](#) (Dashboard for Children´s Prosperity. A Compass for Evidence-Based Policy / Hjördís Eva Þórðardóttir (Islandi Haridus- ja Lasteministeerium)
- 11:15–11:45 [Kulu-tulu analüüs. Lastesse investeerimise tähtsus \(Cost-Benefit Analysis The importance of investing in children.](#) Anna Guðrún Ragnarsdóttir (Islandi Haridus- ja Lasteministeerium)
- 11:45 – 12:15 Küsimused ja arutelu
- 12:15-13:15 Lõunabuffee (Tamme saali juures)
- 13:15-13:45 [Laste heaolu andmed Eestis: hetkeseis ja arenguvajadused.](#) Mari Sarv, Age Viira (Sotsiaalministeerium)
- 13:45–14:15 [Valdkondlike ekspertrühmade ettepanekud näidikulaua loomiseks Eestis ja tuum küsimuste püstitamine](#) / Oliver Nahkur (Tartu Ülikool)
- 14:15–16:00 Arutelu: kuidas jõuda Eestis valdkondadeülese laste heaolu näidikulauani

Konverentsil on ettekanded nii eesti kui inglise keeles, esimeses päeva-pooles on tagatud sünkroontõlge eesti- inglise; inglise-eesti; teine päeva pool on ainult eestikeelne.

Konverentsi korraldatakse Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetuste programmist „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“ projekti „Valdkondade ülese laste heaolu indikaatorite väljatöötamine Eestis – võimalused Islandi praktika näitel“ raames